

ÖYKÜMEN

MEVSİMLİK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

AHMET YETİK BERKE KANAK BÜŞRA ERALTUĞ DİLEM KALIÇ ELGÜN AĞAYEV
EMAME AKMAN HARMANCI ESRA SACER EYÜP TOSUN EZGİ DALAN FAZLI BUĞU
HAKAN BAHÇECİ KEVSER ÖZDAMAR LALE SANEM ŞEKERCİOĞLU MELİKE GÜNYÜZ
MURAT DEMİR OSMAN AKÇAY PERİHAN ÇAKIL RAMAZAN AKYILDIZ RIDVAN ŞAHİN
SEÇKİN BİLGEN SEDA NUR KAÇMAZ SEHRAYYA PİRİYEVA SERENAY ÖZKAN
YAKUPHAN GÜLEÇ YILMAZ BORAN KILIÇ YUSUF KARA ZEYNEP MUNGAN YILMAZ

05

EDİTÖRDEN

Ezgi Dalan

06

ÖYKÜNÜN RESMİ

Kevser Özdamar

07

EYVAH GÜNLER YOK

Seda Nur Kaçmaz

12

SUMAK AĞACI

Murat Demir

18

ANISINA

Öykülem Dergi: Eyüp Tosun

Konuşan: Ahmet Yetik

21

OUBLİ OU PEUR

Berke Kanak

23

GALATA

Dilem Kalıç

29

NAZAN TEYZE (III. KISIM)

Fazlı Buğu

35

KIRIK SÖZLÜK

Büşra Eraltuğ

38

RÖPORTAJ: YAZAR DR. MELİKE
GÜNYÜZ İLE SÖYLEŞİ

Yakuphan Güleç

45

GÖLGEDE KALANLAR SERİSİ
ESKİ BİR ZAMAN ŞARKISI GİBİ: FÜRUZAN

Ezgi Dalan

51

ÖYKÜ YAZMAK HİKAYE OLMAK:
ÖYKÜLEMEYE VE ÇİÇEKLİ
METAL KUTU'YA DAİR

Emame Akman Harmancı

54

KÜÇÜREK ÖYKÜLER

Osman Akçay

55

HAYATA YENİDEN

Perihan Çakıl

62

PEMBE RUJ

Esra Sacer

68

HATIRA AĞACI

Elgün Ağayev

72

ÇINAR

Rıdvan Şahin

73

ÖYKÜMEN KÜTÜPHANE

Yakuphan Güleç

76

ÖYKÜMEN SÖZLÜK

Ezgi Dalan

78

ÖYKÜLENS: PORTAKAL ÇİÇEKLERİ

Kevser Özdamar

79

ZEMHERİ VE SARDUNYALAR

Ramazan Akyıldız

83

NERESİ YUVA

Lale Sanem Şekercioğlu

84

GREGOR ÜLKESİ'NİN KONSOLOSLUĞU

Yılmaz Boran Kılıç

89

BİR ÜRKÜNÇ ANI - II. KISIM

Hakan Bahçeci

93

ANILAR SANDIĞI

Zeynep Mungan Yılmaz

98

ÂŞIKLAR

Serenay Özkan

101

PENCERELİ GEÇMİŞ ZAMAN

Yusuf Kara

104

İŞİM GÜCÜM

Seçkin Bilgen

Öykümen

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

YAKUPHAN GÜLEÇ

YAYIN KURULU SORUMLUSU

MEHMET EMİN ÜNAL

YAYIN KURULU

**EZGİ DALAN
KEVSER ÖZDAMAR
ZEMZEM GÜL**

KAPAK GÖRSELİ

VEYSEL AKŞAHİN

ARKA KAPAK GÖRSELİ

**BİR ZAMANLAR İSTANBUL'DA
KIŞ (GEMİNİ)**

GÖRSEL YÖNETMEN

AYŞEGÜL GÜL

TASARIM VE MİZANPAJ

**AHMET YETİK
YAKUPHAN GÜLEÇ**

SOSYAL MEDYA SORUMLUSU

SÜLEYMAN ÇINAR

SOSYAL MEDYA

@oykumenedebiyat

oykumenedebiyat.com

© Her hakkı saklıdır.
mevsimlik yayımlanır.

“Ben zamanı gördüm, / İçimde ve dışımda sessiz çalışıyordu.” Hepimiz zamanı parçalıyoruz. Günler, saatler, dakikalar ile. Bazen hayatın en tatlı telaşlarıyla bazen anlamsızlığın sırtımıza yüklediği taşlarla günlerimizi doldurup boşaltıyoruz. Hayatı anlamlandırmanın yolu bizleri sonsuz mutluluğa sürükleyecek olan amaçlarla dolup taşıyor. Günlerin devirdiği zaman, insanın zihninde ufanıyor. Bir taşın ufanıp kum tanesine dönmesi gibi yavaş ancak sona gelindiğinde çarpıcı bir sonla karşılıyoruz. Günlerimizi uzun listelerle doldurup boşaltırken sevgili okur, hayatı anlamlı kılmamanın en yüce yolunun sanat ve edebiyattan geçtiğine yürekten inanıyoruz.

Şimdi bir bahar başlangıcında, yılın en güzel zamanlarındayız. Kışın ağaçlarda bıraktığı yoğun tahribatın yerini küçük pembe çiçekler alıyor. Güneş insanı aldatıyor, hava hâlâ soğuk, bir çırılda pencereyi aydınlatan güneşe aldaniyoruz tekrar ve tekrar. İnce ince toprağı ıslatan yağmurun fırtınalar yarattığına şahit oluyoruz. Ama yine de güzel havaların geleceğine inanmaya devam ediyoruz. Yeniden doğuyoruz, yeniden tükeniyor ve yeniden var oluyoruz.

Baharın gelişi insanın içindeki umudu besliyor. Pandora'nın kutusunda kalan son kötülüğün umut olmadığına inandığımız için her yeni başlangıcı büyük bir neşe ile karşılıyoruz tıpkı baharın gelişi gibi. Tıpkı yeni sayımızın ekranlarda görülmesinin yüzlerimizde bıraktığı gülümseme ile yeniden merhaba diyoruz.

Bu sayımızda sizleri;

Seda Nur Kaçmaz'ın kaleminden Eyvah Günler Yok adlı öykü ile karşılıyoruz. Bu sayıda yer alan diğer öyküleri; Murat Demir'den Sumak Ağacı, Berke Kanak'dan Oubli Ou Peur, Dilem Kalıç'dan Galata, Fazlı Buğu'dan Nazan Teyze öyküsünün üçüncü kısmı, Büşra Eraltuğ'dan Kırık Sözlük, Osman Akçay'dan Kırk Yılın Çiçeği ve Valiz Şakası, Perihan Çakıl'dan Hayata Yeniden, Esra Sacer'den Pembe Ruj, Rıdvan Şahin'den Çınar, Ramazan Akyıldız'dan Zemheri ve Sardunyalılar, Lale Sanem Şekercioğlu'ndan Neresi Ev, Yılmaz Boran Kılıç'dan Gregor Ülkesi'nin Konsolosluğu, Hakan Bahçeci'den Bir Ürkünç Anı öyküsünün ikinci kısmı, Zeynep Mungan Yılmaz'dan Anılar Sandığı, Serenay Özkan'dan Âşıklar, Yusuf Kara'dan Pencerele Geçmiş Zaman, Seçkin Bilgen'den İşim Gücüm ve Sehrayya Piriyeva'nın Elgün Ağayev'den çevirdiği Hatıra Ağacı adlı eseri Öykümen Edebiyat'ın 23. sayısında yer almaktadır.

Söyleşi kısmımızda Yakuphan Güleç, çocuk edebiyatı üzerine Dr. Melike Günyüz ile konuşuyor. Çocuk edebiyatına dair derinlemesine bir röportaj sizleri bekliyor.

Bu sayımızda Öykü Yazmak Hikâye Olmak sayfasında Emame Akman Harmanlı'dan Öykülemeye ve Çiçekli Metal Kutu'ya Dair adlı yazısı siz okurlarımızı karşılamakta. Eski Bir Zaman Şarkısı Gibi: Fûruzan adlı yazısıyla Ezgi Dalan sayımızda yer almaktadır.

İyi okumalar dileriz!

Eyvah Günler Yok

EDİTÖR:
KEVSER ÖZDAMAR

Seda Nur Kaçmaz

ÖYKÜ

Gözlerimi yanı başımda duran telefonumun alarm sesiyle açtım. Her zamanki pazartesi sabahıydı: can sıkıcı ve keyifsiz... Ben 6. Sınıfa giden ve pazartesilerden nefret eden bir kızdım. Sadece pazartesinden de değil pazardan da nefret ederdim, ne de olsa bizi o güne götüren pazardı. Gece çok fazla dua etmişim. “Allah’ım lütfen yarın pazartesi olarak uyanmamış olayım lütfen cumartesiyle yer değiştirsin.” diye sayısız dua ve sitem ettim fakat yine kabul olmadı ve ben bu korkunç alarm sesiyle uyandım. Telefon ekranını açıp saate baktığımda telaşla bir çığlık attım. “Eyvah geç kaldım!” saat 10.30 olmuştu. Bu nasıl olabilirdi gözümü açalı 2 dakika bile olmamıştı. Bu benim cumartesi günü yazma kursu için kurduğum alarmdı. Neyse demek ki gece 07.00’ye kurdum sanmışım. Off... Serdar hoca beni hayatta derse almaz yandım ben. Annem de bir garip sabah işe giderken illa ki uğrardı. Ters

bir sabaha gözlerimi açtım demek ki.

Kafamı çalışma masamın üzerinde takvime çevirdiğimde bir gariplik fark ettim. Nasıl yani? Bu nasıl olabilir? Takvimdeki günler kısmı bomboştu. İyi de bu günler nereye gitmişti ki? Emin olmak için pencerenin yanında duran masanın yanına gittim. Günler gerçekten de yoktu. Tüm bunları düşünürken pencereye atılan bir taşla irkildim. Kimdi bu? Kesin komşunun oğlu Mehmet’tir. Zaten haylaz, işsiz güçsüz bir tiptir. Pencereden bir hışımla kafamı çıkardım ve o gün 12 yıllık hayatımın en büyük şokunu yaşadım. Bana taş atan Mehmet değildi, o taşı atan koşmaktan kıpkırmızı kesilmiş afacan bir çocuğu andıran kırmızı renkli bir

Cumartesi'ydi! Gözlerime inanamadım. Bu nasıl olabilirdi? Koşarak salona geçtim orada bana gözlerini dikmiş şekilde bakan hatta anneme bile benziyor diyebileceğim bir Pazartesi'yle göz göze geldim. Kaşlarını çattı ve beni azarlamaya başladı. "Yaptığını beğendin mi? Senin üşengeçliğinin yüzünden tüm düzenimiz bozuldu!" ben ne yapmıştım? Korkuyla sesim titreyerek ona sordum:

"Ben ne yaptım?" dedim. Daha da çok sinirlenmeye başladı. Çatık kaşları iyice dikleşti artık şimşeğe benziyordu. Bakın eğer ki annem bir gün olsaydı kesinlikle bu pazartesi olurdu. Resmen bu aynı simaydı.

"Sen benimle dalga mı geçiyorsun? Dün gece saatlerce dua ettin ya kabul oldu işte. Hepimiz yerimizden olduk." Şimdi anlamıştım, her şey benim her hafta edilen duamla olmuştu. Bir anda içerden tok bir erkek sesine benzeyen bir ses geldi. "Boşuna çocuğun üstüne gitme o da hiçbir şey bilmiyor. Bizim gibi ne oldum oldu." dedi. Kafamı odaya daldırdığımda Kara Şimşek izleyen hafif göbekli aynı babam gibi şen kahkahalar atan bir Cuma gördüm. Babama benzeyen bu gün bana yardımcı olabilir gibiydi. Yanına usulca gidip sordum. "Cuma burada neler oluyor bana anlatır mısın?" gözlerimin içine bakıp gülümsedi. Eliyle bana benim sürekli ödev pazar geceleri stresli şekilde ödev yetiştirmeye

çalıştığım yemek masasını gösterdi. Orada aynı benim gibi soluk renkli saç başı dağılmış bir gün vardı: Bu kesinlikle Pazar'dı. Artık şaşırıyordum. Hızlıca yanına gittim ve ona meraklı gözlerle baktım. Daha ağzımı açmadan beni anladı ve anlatmaya başladı.

"Sen aslında istemesen de olsa birçok çocuğun hayali olan bir şeyi yaptın: günlerin yerini değiştirdin. Önce Pazartesi ve Cumartesi'nin yeri değiştirildi. Sonra diğer günler içinde değişiklik yapmaya başladı. Tabii etraf karıştı toplamakta her zamanki gibi haftanın son günü olan bana verildi. Salı ile Perşembe, Çarşamba da benimle yer değiştirsin dedim. O inatçı Perşembe kabul eder mi bunu? Bir yaygara kopardı neymiş vay efendim ben neden aynı yerde kalıyormuşum. Böyle olunca hafta sonları olan günler de (Cuma Arya'nın zihninde tatil günüdür.) biz neden seilmeyen hafta içleri oluyoruz diye bağırıldılar. Bu böyle olunca ben de başladım tabii kavgaya. Sonra içinden "**Haftanın birbirinden farklı yedi günü arasında kavga başlamıştı bile, şimdi ne yapacaktım?**" diye geçirirken bir anda odanın içinde buluverdik kendimizi. Sanırım Takvim Muhafızları çok gürültü yaptık diye bizleri cezalandırdı. İşte senin dünyana bu şekilde geldik. Hepimiz birbirinden çok farklı görünüşte ve mizaçtayız.

Bunun sebebi senin bizi zihninde nasıl tasvir ettiğinle alakalı. Mesela bana bak: Ben çok bilge ve stresliyim ayrıca saç baş dağınık hızlı konuşan da birisiyim. Senin bana gününe yüklediğin anlam buydu.” Şimdi anlamıştım bütün bu günler bu yüzden birbirinden bu kadar farklıydı.

“Peki, her şeyi nasıl düzeltebilirim, ne yapmam gerekiyor?” dedim. Bana bekle işareti yaparak Pazartesi'nin yanına gitti. Kendi aralarında bir hararetli bir şekilde tartışmaya başladılar. Cuma ise hiç keyfini bozmadan uzanmış Kara Şimşek izliyordu. Onlara dışardan bakınca ne kadar da çok aileme benzediğini fark etmiştim. Peki, görmediğim diğer günler neredeydi? Bahçeye çıktım, Cumartesi çılgın gibi eğleniyordu ve aksi görünümlü Perşembe'ye bulaşuyordu. Salı ve Çarşamba kendi halinde oturmuş zararsız bir şekilde olanı biteni anlamaya çalışıyordu. Şimdi kafama dank etmişti. Kimin neye benzediğini bulmuştum.

Pazartesi: dominant görünümlü, sert ve kuralcı anneme benziyordu zaten bu gün denince aklıma annem gelirdi. Salı ve Çarşamba: şeyy... Aslında bu günler hakkında daha önce hiç düşünmemiştim. Bu yüzden sakın sakın oturup düzeni bozmuyorlardı. Perşembe: kesinlikle okul çıkışı gittiğim matematik kursuna benziyordu. Aksi, inatçı, anlaşılması

zor... Zaten en sevmediğim günlerde ilk üçe girerdi. Cuma: kesinlikle ılımlı babama benziyordu. Beni tatile götürdüğü için en sevdiğim günlerden birisiydi. Cumartesi: benim neşeli, afacan halimdi kesinlikle. Dışardan bakınca pek de sevimli olmuyormuş. Pazar: benim zihnimin en açık olduğu her şeyi son dakika yetiştirdiğim vefakâr gün. Bu yüzden bu kadar hızlı konuşuyordu. Ben de pazar geceleri aynı böyle yazı yazarım. Hepsinin ne olduğunu anlamıştım fakat daha büyük bir sorun vardı. Eski düzen nasıl geri gelecekti? Hepsinden önce kimse görmeden bu günleri bahçeden toplamalıydım. Salı ve Çarşamba beni hemen dinledi eve gittiler. Perşembe önce inat etmek istedi fakat Cumartesi onu çok yorunca o da gitti. Evet, geriye en zor kişi kalmıştı. Cumartesi'nin yanına gitmek istedim fakat ne mümkün koşarak kaçmaya başladı. Gerçekten ben de dışardan böyle mi gözükiyordum? Bir anda pencereden Pazartesi kafasını çıkarıp bağırdı. “Cumartesi çabuk içeri!” o anda ikimiz de kuyruğunu kıstırmış gibi içeri girdik. Annem de seslenince aynen böyle olurdu. Demek ki günler âleminde de anne çocuk ilişkisi aynıymış. Oturma odasına girdiğimizde herkes oraya toplanmıştı. Herkes kendi kendine konuşuyordu. Zavallı Pazar kendini duyurmaya çalışıyordu fakat ne mümkün kimse

onu dinlemiyordu. Perşembe artık sinirlenmiş bir tavırla ayağa kalkıp bağırды. “Herkes sessizce Pazar’ı dinleyebilir mi?” bu ses tonuyla aynı matematik öğretmenim Arzu hocaya benzemişti. Bu uyarı hepimizi kendimize getirdi ve uğultu kesildi. Pazar söze şöyle başladı. “Dünyadaki ve bizim evrenimizdeki düzen bozulmadan ait olduğumuz yere gitmemiz gerekiyor. Bunun için şunları...” tam o sırada alaycı gülümseme ile Cuma sözünü kesti ve başladı.

“Aslında ben burayı çok sevdim. Televizyon izlemek ve yatmak hep istediğim bir şeydi. Ne o öyle haftada 24 saat çalışmak hiç benlik değildi.” O sırada anneme benzeyen Pazartesi sözüne karşılık verdi.

“Sen bu uyuşuk Cuma’yı dinleme Pazar. Ne yapılacaksa bizlere söyle yapalım.” Dedi ben de ona katılıyordum. Ne yapılacaksa yapalım da bizimkiler eve gelmeden onları buradan göndereyim. Tam o sırada kapıdan ses geldi. Eyvah, annem öğle yemeğine geldi! Hepsini odama yolladım. Ben de o sıra okula gitmememe bahane arıyordum. Annem içeri girip yanıma geldiğinde sorgulayıcı gözlerle bana baktı neden bu saatte evdesin der gibiydi.

Annem: “Bu saatte evde olmanın umarım geçerli bir sebebi vardır Arya.” Çok seri bir şekilde bir bahane

bulmalıydım ve evet buldum.

“Aslında sabah uyandım fakat cumartesi bisikletten düştüğüm için bacaklarım çok ağrıyor. Bir türlü kalkıp hazırlanamadım. Hem bugün konu tekrarları yapacaktık.” Dedim. Annem aslında pek inanmamıştı ama acelesi olduğu için çok üstüne durmadı. O mutfağa gidip yemek yerken ben de odama gidip bizimkilere bakayım dedim. Hepsi sırasıyla yatağıma dizilmiş oturuyorlardı. Onları öyle görünce aslında ne kadar uyumlu olduklarını fark ettim. Gece ettiğim dua için pişman olmuştum. O sırada Pazar yanıma gelip bana ne yapmam gerektiğini anlatmaya başladı. “Takvimi karşına alıp ne kadar pişman olduğun söyleyeceksin. Eğer bu pişmanlığın onlar tarafından kabul edilirse gece sen uykuya daldığında bizi dünyamıza geri alırlar ve her şey eski haline dönmüş olur” dedi. Ben de kafamı anladım der gibi salladım. Akşam olmuştu artık erkenden yemeğimi yedim ve odama çekildim.

Pazar’ın dediklerini harfiyen yapmaya başladım. Önce takvime doğru eğilip en içten duygularıyla pişman olduğu ve bir daha şikâyet etmeyeceğimi söyledim. Kabul oldu mu bilmiyordum. Bunu sadece yarın sabah öğrenebilirdim. Uyumadan önce günlerle sohbet ettim. Hepsi birbirinden çok farklı ve çok değerliydi. Bir tanesi olmasa tüm

denge bozuluyordu. Böyle konuşurken artık saat 23.00 oldu. Yatma vaktim gelmişti, gözlerim uyku diye yanıyordu. Bir yanım hemen uyuyayım da sabah olsun diyordu diğer yanım ise onlardan hiç ayrılmak istemiyordu. Yine o ses... Bu telefonumun alarm sesiydi. Onu kapatınca saate gözüm takıldı saat 07.00'ydü. Yoksa her şey düzelmiş miydi? Hemen yatağımdan atladım ve takvime baktım. Evet, olmuştu dün gece onlar kendi âlemlerine dönmüştü. Bunun için sırtırken annem odama dalıp “ Hadi Arya İstiklal Marşı başlayacak geç kalacaksın.” dedi. Yoksa bütün bunlar rüya mıydı? Annem dünle ilgili bir şey demeden asla bırakmazdı. Demek ki hepsi birer rüyaydı. Üzerimi giyinip odadan çıkacakken gözüme bir şey takıldı. Komodinin üzerinde Cumartesi'nin taktığı kelebekli toka duruyordu. O sıra gülümsedim ve içimden “Arkadaşlarım acaba o takvimden bana bakıyor mu?” diye geçirdim.

Sumak Ağacı

Murat Demir

EDİTÖR:
ZEMZEM GÜL

“Belki de insanı iyileştiren şey büyük olaylar değil; bir ağacın gölgesindeki sessizlik, bir çocuğun ürkek gülümsemesi ve içimizde saklı duran dayanıklılığın farkına varmaktır.”

Kasabanın kenarına uzanan toprak yol, günün her saatinde farklı bir yüz taşırdı; sabahın serinliğinde dingin ve uykulu, öğle sıcaklığında tozla karışmış, akşamüstü gökyüzünün turuncu ışığına bulanmış bir hal alırdı. Yolun kıvrılıp küçük bir yamaca ulaştığı yerde duran ev, uzaktan bakıldığında sanki zamanın unuttuğu bir kulübe gibiydi. Oysa Yazgı için bu ev, bütün kentte geçen hayatının karmaşasından uzaklaşıp, soluklanmak istediği tek yerdi. Avlunun ortasında duran sumak ağacı ise onun dönüşünü sessiz bir kabullenişle karşılıyordu. Kırmızıya çalan yaprakları, gövdenin hafif çatlakları, toprağın içinden su arar gibi uzanan kökleri... Hepsi yılların yavaş hareket eden bir tanığıydı. Yazgı ağaçla göz göze gelmiş gibi hissetti, sanki çocukluğundan beri onu izleyen bir bilge varlık nihayet onu yeniden tanıdı. Bu karşılaşma, Yazgı'nın içini bir teredditle bir huzurun arasında salınan tuhaf bir hisle doldurdu. "İnsan bir yere döndüğünde, aslında kendine mi döner?" diye düşündü. Cevabını bilmiyordu, ama sorunun kendisi derin bir nefes aldırıyordu. Eve ilk adımını attığında, rutubet kokusuyla karışık eski tahta kokusu, yılların saklı anılarını bir anda havalandırmış gibiydi. Kapı eşiğinden içeriye sızan solgun ışıpta, eşyaların olduğu gibi bırakılmışlığı rahatsız edici

değil, aksine bir kabulleniş hissi veriyordu. Yazgı, annesinin yıllarca kullandığı ama kimsenin artık el sürmediği bastona dokunduğunda parmaklarına karışan toz, eve geri dönmekle ilgili bütün kaygılarını hafifletmişti. "Zamanın kırıntıları biriktiği yerde ağırlaşıyor," diye geçirdi içinden, "ama insan bu ağırlığı arada bir kucaklamak istiyor galiba." Evin köşesinde duran eski hasır koltuğa baktı; çocukken çoğu akşamüstü kitaplarını oraya bıraktığını hatırladı, ama hangi kitapların olduğunu hatırlayamıyordu. Hafızasının bazı bölümlerinin yumuşamış, bazı kısımlarının ise tuhaf biçimde keskinleşmiş olduğunu fark etti. Kentte geçirdiği yıllarda bütün bu detayları unutmuş muydu, yoksa hatırlamayı mı bırakmıştı? Bazen ikisi arasında bir fark olmadığını düşünürdü. Günler geçtikçe Yazgı evin ritmini yavaş yavaş kendine göre ayarladı. Sabahları erkenden uyanıyor, avluya çıkar çıkmaz sumak ağacına bakıyordu. Her defasında ağacın duruşunda başka bir şey fark ediyor, yaprakların rüzgâra gösterdiği dirençle kendi içindeki savrulmalar arasında garip bir bağ kuruyordu. "Belki ben de zamanla, buraya böyle kök salarım," diye geçiriyordu içinden. Şehirdeki yılları bir tür savrulma gibiydi: insanların birbirinin yüzüne

bakmadan yürüdüğü kaldırımlar, akşamları tıkanan trafik, duvarlara asılı yorucu ışıklar, yetişilmeyen çalışılan vapurlar veya tramvaylar... O kalabalığın içinde kendine bir yer aramayı bir süre denemişti. Ama şimdi düşünüp de anladığı şey, belki de o kalabalığın içine karışmadan, kendi başına kalabileceği bir yer istediği idi. Ev, bu düşünceyi onun adına çoktan kabul etmişti.

Öğleden sonraları kasabaya inip alışveriş yapıyor, bazen eski komşularıyla karşılaşıyor, bazen de tanımadığı insanlarla kısa selamlaşmalar yaşıyordu. Kasaba halkı, geri dönen birini daha önce görmüş gibi davranırdı; ne çok sorarlardı ne de çok susarlardı. Bu dengeli yaklaşım Yazgı'ya iyi geliyordu. Kendisinden bir açıklama beklemeyen yüzler insanı hafifletiyordu. “Beni kimsenin bilmemesi rahatlatıyor,” diye düşündüğü anlar oluyordu. Kentte yıllarca adını bilen ama kendisini bilmeyen insanlarla dolu bir çevrede yaşamıştı; şimdi ise kimse onun hikâyesini merak etmiyor, o da kimsenin hikâyesine dahil olmak zorunda kalmıyordu. Bu özgürlük az konuşmanın huzurundan yükselen bir sessizlikti. Zira kentte gerek davet edildiği fuarlar gerek kendisine ait olan kitap prömiyerlerinde gazetecilerle, booktuberlarla, ve bookstagrammerlarla kurmak zorunda

kaldığı iletişim onu, ziyadesiyle kendisine sağır etmişti. Bir akşamüstü avluda otururken, duvarın üzerinden bakan ince yüzlü, saçları dağılmış bir çocuk fark etti. Çocuğun gözlerindeki çekingenlik, uzun zamandır güvenlik arayan biri gibi duruyordu. Yazgı gülümsediğinde çocuk bir an duraksadı, sonra avluya tırmanıp içeri atladı. Üstü başı toz içindeydi. Çocuk adının Mir olduğunu söyleyince, bu isim Yazgı'nın aklında bir süre yankılandı. “Mir” sanki hem kısa hem derin bir ses gibi, içinde bir hikâye barındırıyordu. Çocuk sumak ağacına bakıp neden kırmızı olduğunu sorunca Yazgı, “Belki de kırılmamak için kendini böyle renklendiriyordur,” dedi. O anda aslında kendini de tarif ettiğini fark etti ama çocuğun anlamamış olması hoşuna gitti. Çocuk anlamadığı şeylere daha çok bağlanırdı belki. Yazgı'nın içinde beliren anneye benzer koruyucu his, yıllardır unuttuğu bir duygunun kapısını aralıyordu.

Mir, avluya neredeyse her gün gelmeye başladı. Sessiz bir çocuktü; bazen taş toplar, bazen su küpünün başına gidip yansımasına bakar, bazen de sumak ağacının gölgesinde Yazgı'nın hikâyelerini dinlerdi. Yazgı başta çok konuşmamak gerektiğini düşündü; ama çocuğun yanında sessiz kalınca kendi iç sesi daha yüksek çıkıyor, bu da onu rahatsız ediyordu.

Konuşmaya başladığında ise kelimeler beklediğinden daha yumuşak bir yerden geliyordu. Çocuğa anlattığı her hikâyede aslında kendine seslendiğini fark ediyordu. “Ben kimin hikâyesini dinledim bugüne kadar?” diye sordu bir gün kendi kendine. Sorunun cevabını bulamadı, çünkü uzun zamandır kendi sesine dikkat kesilmeden yaşamış olduğunu fark etti. Mir’in sessizliği bu yüzden ona ayna tutuyordu.

Zamanla Yazgı, Mir’in evinde bazı şeylerin yolunda gitmediğini anlamaya başladı. Çocuğun bazen kolunda morluklarla gelmesi, bazen sesinin çatalanması, bazen avluya girer girmez bir nefes arar gibi davranması... Tüm bunlar Yazgı’nın gözünden kaçmadı. Mir sustuğunda avludaki her şey susuyor, sumak ağacının yaprakları bile rüzgârı bekliyormuş gibi durağanlaşıyordu. Yazgı ona bir şey sormak istemiyor ama onun için bir şey yapmamanın ağırlığını taşıyordu. Bir çocuk susunca, insanın içindeki yetişkinlik çöküyordu sanki. “Onu korumak için ne yapabilirim?” diye düşündüğü her akşam, cevapsız kalan sorular huzurundan bir şey eksiltiyordu. Bir gün, kasabaya ani bir yağmur indi. Gökyüzü gri bir suyu yere boşaltır gibi kararmıştı. Avlu çamurla doldu, sumak ağacının yaprakları tek tek ağırlaştı. Yazgı pencereden dışarı bakarken

Mir’in ayak seslerini duydu. Çocuk nefes nefese, yüzü ıslanmış bir halde içeri koştı. “Annem korktu, babam yine bağırdı,” dedi. Bu cümlede hem öfke hem korku hem de açıklayamadığı bir yalnızlık vardı. Yazgı çocuğu içeri aldı; evin ılık atmosferi çocuğun titreyen omuzlarını bir nebze rahatlattı. Ona bir çorba koydu; kaşığı tutan ellerinin titrediğini fark etti. O an Yazgı, yıllardır hiç kimseye dokunmadığını fark ettiğinde içi burkuldu. Bir çocuğun titreyen eli, insanın kendi yalnızlığını suçüstü yakalayan bir aynaydı. “Keşke daha önce burada olsaydım,” diye düşündü, “belki o zaman bazı şeyler böyle olmazdı.” Ama sonra o düşüncenin yersiz bir suçluluk olduğunu anladı. İnsan geçmişi düzeltmek için değil, geleceği daha az acıtabilir hale getirmek için yaşardı. Yağmur saatlerce devam etti. Mir çorbadan bir iki kaşık aldıktan sonra sessizce koltuğa yaslandı. Yazgı onun uykuya daldığını görünce pencereye gitti. Sumak ağacına baktı; karanlıkta bile kırmızı yaprakların fark edilir bir ışıltısı vardı. “Bu ağaç niye burada duruyor?” diye düşündü. “Rüzgârın yönünü bilmeden, yağmurun ne zaman yağacağını bilmeden... Sadece duruyor. Hiçbir yere gitmiyor. Belki gitmemek bazen bir direniştir.” Bu cümle içini ısıttı. Kendini ilk kez bu evde tamamen ait hissediyordu. Belki

de insan, ait olduğu yeri yıllar sonra bile tanıyabiliyordu.

Mir uyurken, Yazgı kendi çocukluğunu düşündü. Annesinin sessiz yanlarını, akşamları avluda dizlerine sürülen sıcak su torbasını, babasının uzun yolculuklarda eve dönüşünü. Hafızasında bazı anılar keskinleşiyor, bazıları buğulanıyordu. “Acaba insan geçmişini olduğu gibi hatırlamaz da, hatırlamak istediği şekliyle mi saklar?” diye düşündü. Bu düşünce onu biraz korkuttu, çünkü hatırladığı her şeyin gerçekliğinden emin değildi. Ama Mir’in korkusunun gerçek olduğunu biliyordu. Onu koruyabilmek, kendi geçmişinin belirsizliğini sorgulamaktan daha anlamlıydı.

Gece ilerledikçe yağmur hafifledi. Mir koltukta derin bir uykuya daldı. Yazgı battaniyeyi üzerine örtüp pencereye geri döndü. Sumak ağacı, sanki bütün gece nöbet tutmuş gibiydi. Yağmur damlaları yapraklardan ağır ağır süzülüyor, her biri gövdenin çatlaklarında küçük izler bırakıyordu. Yazgı o an şunu düşündü: “Belki insanlar da böyle izlerle yaşar. Kimse görmez, kimse bilmez ama izler içimizde hep aynı yerde.” Kendi yaralarının da böyle görünmez olduğunu fark etti.

Ertesi sabah Mir’i eve bırakırken çocuk annesine sarıldı, annesi de Yazgı’ya mahcup bir teşekkür fısıldadı. O an Yazgı, bazı kadınların teşekkür

ederken bile ne kadar utanç taşıdığını gördü ve içi burkuldu. “Keşke dünyadaki bütün utançlar, insanların suçu olmayan şeyler yüzünden doğmasaydı,” diye düşündü. Sonraki günler, Yazgı ve Mir’in bağı daha da güçlendi. Kasaba insanları bu bağı fark ediyor ama soru sormuyorlardı. Bu sorusuz kabulleniş, kasabanın insan ilişkilerindeki en büyük zarafetti. Yazgı ve Mir artık sumak ağacının gölgesinde yalnızca hikâyeler paylaşmıyor, birlikte susmayı da öğreniyorlardı. Yazgı böylece sessizliğin bir insanın ruhunu nasıl onardığını her gün biraz daha fark ediyorlardı.

Yıllar geçtikçe sumak ağacı büyüdü, kökleri daha derine indi; gölgesinin şekli değişti ama dokunduğu ruhları aynı yumuşaklıkla sarıyordu. Avlu artık yalnızca bir evin avlusu değil, iki insanın kendini yeniden kurduğu sessiz bir dünya olmuştu. Yazgı’nın içindeki boşluklar zamanla doldu. Mir’in korkuları ise yavaş yavaş sönükleşti. Sumak ağacı onların sırlarını saklamaya devam etti. Rüzgâr her estiğinde kırmızı yaprakları sanki bu hikâyenin gökyüzüne fısıldanan bir parçası gibi titrerdi.

Ve bir gün Yazgı, avluda yalnız otururken kendi kendine şunu düşündü: “Belki de insanı iyileştiren şey büyük olaylar değil; bir ağacın gölgesindeki sessizlik, bir çocuğun

ürkek gülümsemesi ve içimizde saklı duran dayanıklılığın farkına varmaktır.”
Sumak ağacı, bu düşünceyi onaylar gibi hafifçe hışırdadı...

Öykülem Dergi: Eyüp Tosun

Konuşan: Ahmet Yetik

Öykümen Edebiyat'ta bir süre, elimden geldiğince bu soruşturma serisine devam etmek niyet ve gayretinde olacağım sevgili okur. Umarım dergi okurları ve hatta dergiciler, dergiciliğe meraklı olanlar için güzel bir soruşturma olmasını umuyorum.

Merhabalar Eyüp Bey. Sizleri Öykülem Dergi anısına birkaç kelam etmek için rahatsız ediyorum. Öykülem, zamanında takip etmeye çalıştığım fakat sonuna yetişemediğim bir dergi. Yayın Şimdi istersen sorulara geçelim.

1. Dergiyi çıkarmaya nasıl karar verdiniz? Derginin isminin bir anlamı var mı? Derginin ortaya çıkış hikâyesinden kısaca bahsedebilir misiniz?

Dergiyi çıkaran ekip Petek Sinem Dulun, Oğuz Demirel ve Murat Çelik'ten oluşuyor esasında ama, Murat Çelik üniversite zamanından itibaren çok yakın arkadaşım olduğundan, beni de dâhil etmek istediler, seve seve kabul ettim ve serüven başladı. Derginin isim babası şair Murat Üstübal'dır.

2. Yayın hayatına başlarken hedefleriniz nelerdi? Derginin yayın çizgisini belirlerken hangi ilkeleri benimsediniz?

Öykü yayınlamakla kalmayıp öykü türü üzerine düşünen, sorgulayan bir dergi olsun istedik. Öyle de oldu.

3. Hangi tür yazarları/şairleri ve içerikleri öne çıkarmaya çalıştınız?

Bir öykü dergisi olarak elbette tür ve yaş gözetmedik ama ilk öykülerini yayımlayan öykücü adayları bizi hep heyecanlandırdı. Öykülem, kısa

ömürüne rağmen bu konuda da oldukça bereketli oldu, dergi sayfalarından kitaba giden birçok süreç yaşandı.

4. Ekibi genişletmek ve yeni yazarlar keşfetmek, onları desteklemek için özel bir yaklaşımınız var mıydı?

Ezber bozmak gibi bir derdimiz yoktu. Tür dergiciliğinin daha da zor olacağını farkındaydık. Sayfalarımız öykü yazan, öykü üzerine düşünen herkese açık oldu. Malum öykü bereketli bir alan, Öykülem de hem yazar olarak hem okur olarak bunun karşılığını buldu diyebiliriz.

5. Derginizi çıkarırken karşılaştığınız en büyük zorluk(lar) nelerdi?

Ekipten Murat Çelik ve ben daha önce de dergiler çıkardık zaten. Dergiciliğin zorlukları say say bitmez. Ama bütün zorlukları aşan bir şey var: Heyecan! Bu heyecanı hissettikçe dergi bir şekilde yaşar, devam eder. Ama tabii ilk kez sanki durumlar değişiyor, 2026'dan bakınca basılı anlamda bir dergi çıkarmak artık gerçekten bir delilik olsa gerek.

6. Dijital/matbu yayıncılıkla ilgili yaşadığınız sıkıntılar oldu mu?

Dijital dergiciliği hiç denemedim, girişimlerim hep basılı yönde oldu. Öykülem özelinde konuşursak sıkıntılar da bilinen dergicilik sıkıntılarından farklı değil. Dağıtım

işleri büyük bir problem dergicilik için ve bu yeni bir mesele değil belki de çeyrek asırdır dillendiriliyor. Öykülem’de biraz bireysel olarak çözdük meseleyi ama o da bir süreden sonra çok yorucu oluyor. Dağıtım konusunda en azından dergiler için bir kolaylıklar sağlanabilir.

7. Özel değilse derginin yayın hayatına son vermesinin sebepleri nelerdi? Bu süreç nasıl işledi?

Yorulduk diye özetlenebilir, Öykülem’in giderek büyüyen bir okuru oldu hep. Ama dağıtım işleri ve onu takip eden maddi şeyler bizi gereğinden fazla yormaya başlayınca kapatmaya karar verdik.

8. Geriye dönüp baktığımızda “Keşke şunu farklı yapsaydık” dediğiniz bir şey var mı?

Öykülem’de hiçbir şeyi planlı yapmadık ama ne yaptıysak sanki kusursuz işleyen bir plan kadar güzel oldu. O yüzden yok maalesef, ne yaptıysak yerini, muhatabını ziyadesiyle buldu.

9. Şu an edebiyat dergiciliğini nasıl görüyorsunuz?

Çok uzun bir mesele tabii ama o kadar konuşup yeni bir şey söylememek var ucunda. Yani basılı dergiler için tehlike çanları hep çalıyordu yine çalıyor. Ama dijitalleşen bir dergi dünyası için de ne kadar okur verimliliği oluyor bunun da tartışılması lazım. Ben olaya şuradan bakıyorum, maddi koşulu aşarsanız çıkaracağımız dergi için heyecanınız varsa mutlaka muhatabınızı bulur ve ilerlersiniz. Bu eskiden de böyleydi, şimdi de böyle, gelecekte de böyle olacak.

10. Yeni dergi çıkarmak isteyenlere ne gibi tavsiyeleriniz olur?

Maddi yönden çevirebilecekleri bir paraları varsa hemen çıkarırsınlar, önü arkası düşünülmeden çıkılacak bir yolculuk çünkü bu.

Oubli Ou Peur

Berke Kanak

"Evet, içimde 'sakın yapma' diyen korkmuş biri var; ama bunu kendi ruh sağlığım adına yapmam gerekiyor. Kararımı verdim, artık bu yoldan geri dönüş yok."

EDİTÖR:
MEHMET EMİN ÜNAL

Aylardır bu dört duvar arasından çıkmıyorum. Aslında neden çıkmadığımı bile unuttum; bir çeşit Alzheimer. Benim ailem kimdi, en yakın arkadaşım kimdi, en önemlisi ben kimdim? Ne iş yapıyordum, en sevdiğim yemek neydi, kafamı dinlemek için gittiğim parkın adı neydi... Her şeyi unutmuştum. Bu sorulara vereceğim cevapları düşünüp duruyordum. Şu an hangi aydayız, hangi mevsimdeyiz bunu bile hatırlamıyorum. Ve en önemlisi, ben bunları nasıl unuttum? Bir olay mı gelmişti başıma da bu evden hiç dışarı çıkmıyordum? Bunun bile cevabını bilmiyorum. Tek bildiğim, aylardır bu evden çıkmamış olmam. Apartmanda mı yaşıyordum yoksa müstakil bir evde mi? Evimin önünün bile nasıl olduğunu hatırlamıyorum. Arada dışarıdan sesler geliyor, bunu işitebiliyorum; ama içimdeki bir ses beni pencereden bakmaya bile alıkoyuyor. O yüzden hep pencerelerim kapalı ve üstlerinde bir

perde çekili.
Galiba kafamdaki bu sorulara cevap vermem için artık dışarı çıkmalıyım. Evet, içimde “sakın yapma” diyen korkmuş biri var; ama bunu kendi ruh sağlığım adına yapmam gerekiyor. Kararımı verdim, artık bu yoldan geri dönüş yok. Ama her şeyden önce bir duş almalıyım; belki aylardır suyun altına girmiyordum. Kendimi düşündüğüm kadar, dışarıdaki insanların da sağlığını düşünüp temizliğimi yapmam gerekiyor. Duşumu aldıktan sonra sıra ütülenmiş kıyafetlerimi giymeye geldi. Havanın soğuk mu sıcak mı olduğunu bilmediğim için bir pantolon, bir kazak ve bir ceket yetecektir. Kıyafetlerimi de giydikten sonra sıra ayakkabılarıma geldi. Bunları ayağıma geçirmeyeli aylar olmuştu. Acaba kaç numaraydılar? Bunu öğrenmek için ayakkabıların altına baktım ve uzun bir aradan sonra öğrendiğim ilk şey “42” oldu. Ayakkabılarımı da giydikten sonra belki şu ana kadar yapacağım en zor kısım gelmişti: Elimi kapının kulpuna atıp sağa çevirmek. Kararlılığımı göstermek adına bir hışımla kulpu sağa doğru çevirdim ve kapı açıldığında karşılaştığım ilk manzara, aşağı doğru inen, sonu görünmeyen bir merdivendi. Muhtemeldir ki bu merdivenlerden aşağı inmeme gerekiyordu. Önce sağ ayağımı, sonra sol ayağımı atarak merdiven basamaklarından birer birer

iniyordum. Yaklaşık beş kat inmiştim herhalde ve gözüme bu apartmanın dış kapısından yansıyan beyaz ışıklar çarpıyordu. Herhalde daha akşam olmamıştı; dışarı aydınlıktı. Yavaş yavaş dış kapıya yaklaştığımda içimdeki ses daha gürültülü bir hâle gelmişti. Adeta bana “Yapma!” diye bağırıyordu. Kalbimin bu kadar hızlı attığına ilk kez şahit oluyordum. Açmam gereken son bir kapı kalmıştı. Son bir cesaretle bu kapıyı da açtım. Gözlerimin gördüğü tek şey bembeyaz bir ışık, kulaklarımın duyduğu tek şey yoğun bir gürültüydü. Ve yavaş yavaş bu beyaz ışık sönüyor, yerine bir mahalleyi andıran görseller belirliyordu. Karşı tarafımda bir kaldırım ve üstünde yürüyen insanlar vardı; hatta bazıları bayağı aceleci davranıyordu. Kafamı yukarıya doğru kaldırdığımda gök kubbenin alaca rengiyle karşılaştım. Onun her detayına bakmak istiyordum. Güneşe bakamasam da onun sıcaklığını hissetmek istiyordum. Lakin bir anda sol kulağımda bir çığlık işittim. Başımı sol tarafa çevirdiğimde bir korna sesi...

Galata Kulesine yakın bir kafede oturuyorduk. Karşımda üniversiteden kalma arkadaşım Volkan vardı. O kahvesini yudumlarırken benim kahvem de geldi. Volkan bir parça zayıflamış, saçlarını üçe vurmıştu. Benim aksime konuşkan, cana yakın ve anaç bir karakteri vardı. Ben onun yanında biraz daha sessiz sakin ve soğuk kalıyordum. Nitekim Volkan ortamda kendini göstermeyi seven, çabucak kaynaşabilen bir tipti. Uzun yıllardır görüşemiyor olmamıza rağmen, sanki aramıza hiç zaman girmemiş gibi konuşuyorduk.

“Ee Volkan, görüşmeyeli neler yaptın? Hiç haber vermiyorsun oğlum.” kahvemi yudumlar yudumlamaz ilk sorum buydu. Volkan kahvesini masaya koydu. Açık etmekten sakınmadığı bir heyecanı, güzel haberleri vardı. Bunu, sabırsızlanan parlak yeşil gözlerinden okuyabiliyordum.

“Ne olsun be, geçinip gidiyoruz. Asıl sen hiç haber vermiyorsun. Geçen yaz evlenmişsin. Ne çağırдың, ne bir davetiye yolladın. İnsan eski dostunu davet etmez mi Cemil?” Haklıydı, hiçbir arkadaşımı çağırmamıştım.

Bunun üzerine ceketimin önünü ihtiyatla düzelttim. Yüzümden, acelesiz ve sakin ifadelerimin okunduğunu tahmin edebiliyordum. Yüzümdeki ifadelerin okunmasından aslında memnundum. Bu durum,

insanlara kendimi açıklama ihtiyacı doğurmadığından yorulmuyordum. “O işler pek aceleye geldi Volkan. Kimseyi de çağıramadık, doğru söylüyorsun ayıp ettim.”

Volkan pek darılmış görünmüyordu. Biliyordum ki o aklından başka şeyler geçiriyordu. Anlatmak, hatta fikir danışmak için sırasını bekliyor gibi bir hali vardı. Ama bana bunu çaktırmadığını düşünüyordu. Yine de cevabımı vermekle gecikmedi. “Evlilik işleri hiç aceleye gelir mi Cemil? Aşk öyle oldubittiye gelecek şey mi yahu?” Kendimden emin bir ifadeyle gülümsedim. Gülümsemem karşısında Volkan duraksadı. “Hayatın sana bir şeyleri altın tepside sunması için çabalar durursun Volkan. Ancak hayatın sana bir şeyleri sunmama ihtimali de vardır. Unutma bunu.” Volkan afallayarak suratıma baktı. Bunu dert etmeyerek gülümsedim. “Boş ver de sen çıkar ağzındaki baklayı.”

Volkan toparlandı. “Hazır konu evlilikken, bir kız var Cemil.” Tek kaşımı devam etmesi için kaldırdım. O sevdiği kızın iyi ve kötü yönlerini peşi sıra sıralarken zihnim sesini filtreliyordu. Filtreliyordu, çünkü cümlenin sonunu az buçuk tahmin edebiliyordum. Velhasıl, o yollardan geçmişim. “Bu kızla evlenmek istiyorum.” diye bitirdiğinde sırtımdan edemedim.

“Ve sen bu kıza evlilik teklifi etmeyi düşünüyorsun.” Volkan başıyla beni onayladı.

“Galata Kulesi’ne götüreceğim. Sonra bir anda yüzüğü çıkaracağım.” Volkan heyecanla cebinden bir kutu çıkardı ve yüzüğü gösterdi. Beştaş yüzük, ortamdaki ışıktan da kuvvetini alarak karşımda pırıl pırıl parlıyordu. Parlak ve sıralı taşların görkemine aldırırsız ona ciddiyetle baktım.

“Çok klişe.” Dudaklarımdan başka dökülecek kelime yoktu. Kararım kesin ve netti.

“E sen hiç evlilik teklifi etmedin sanki.” Morali bozularak kutuyu tekrardan cebine sokuşturdu. Çenesinde, çıkmaya yüz tutmuş sakallarında gezdirdi ellerini. Acıyla gülümsedim.

“Etmedim.” dedim. Sonra duraksadım, kendimi düzeltme ihtiyacına karşı koyamadım. “Edemedim.” dedim. Volkan ise anlatmam için gözlerini bana dikti. Pekâlâ anlatacaktım.

1 yıl önce, Nisan

Yirmilerinin sonuna yaklaşmış, genç sayılabilecek bir delikanlıydım. Geriye yatırdığım kumral saçlarım ela gözlerimi sanki daha çok ortaya çıkarıyordu. Ya da ben kendimi böyle yakışıklı buluyordum, bilmiyorum. İçimde bastırduğum heyecanımın kurbanı olmamak için elimden gelen gayreti gösteriyordum. Birkaç gündür kapalı

duran perdenin arasından odama sızan ışık, kendini boy aynasında gösteriyordu. Ütülenmiş antrasit renginde pantolonumu giydiğimde, aynada kendimi süzmeden edemiyordum. Bileklerimden belime kadar gezdirdim gözlerimi. Bir şeyler eksikti, yarımdaydı. Elime aldığım kemeri belimden geçirdim. Kemerin tokasını sımsıkı bağladığımda rahatsız hissettim. Belimi fazla sıkmış olmalıydım, nefes almamı zorluyordu. Üstüme beyaz gömleğimi geçirip düğmeleri hızla ilikledim. Gömleğin göğüs kısmındaki kırışıklıklara kaydı gözlerim. Elimle düzeltmek için birkaç başarısız girişimde bulunduktan sonra pes ettim. Varsın gitsin, böyle kalsındı. İhtiyatla ahşap dolabımın kapağını açtım, içindeki askılıktan bir ceket çıkardım. Hep giydiğim yine antrasit renginde bir ceketti bu. Ceketini giydiğimde gömleğimin üstündeki kırışıklıkları bir nebze de olsun kapattığımı düşündüm. Abartı bir özenme yapmadığıma ikna olana kadar aynada baktım kendime. Nihayet ikna olduğumda saat ikiye çeyrek vardı. Ayakkabılarımı giydim. Kapıyı kapattığım gibi bu gergin vücudu bir torbayı fırlatır gibi dışarı attım. Songül ile buluşacaktım. Yolda yürürken saçlarımı tekrar geriye yatırdım. Aklımda Songül’ü göreceğimin tahayyülü ile yanıp tutuşmam bir yana, yanında eşantiyon gibi gelen bir parça gerginlik vardı. Altı yıldır Songül ile beraber

olduğumu unutuyordum bazen. Sanki daha bugün beraber olmuş gibi içimde dipdiri bir heyecan, utangaçlık peydah oluyordu. Kıvrıkcık kumral saçları, hep sürdüğü kırmızı rujuyla uyumlu ela gözleri aklımdan çıkmıyordu. Daha çok yaz aylarında tezahür eden çillerini, yanakları ve burnunda küçük, kahveye çalan noktalar halinde görmekten hoşlanıyordum. Bu eskimiş İstanbul sokaklarında aşkımız, hep yeni ve fırından çıkan sabah ekmekleri gibi sıcacık, taptazeydi. Sevmek ne kelime, âşıktım. Fikir ve ruhlar ayrılığının revaçta olduğu bu zamanda, ben onunla her yönden bir olmak istiyordum. Planım ise hazırды: onu Galata Kulesine çıkaracak ve evlilik teklifi edecektim. Ceketimin içindeki cebe elimi koyup kutunun orada olup olmadığını kontrol ettim. Yüzüğü aldığımdan beri bu benim için bir rutin haline dönüşmüştü. Orada olduğunu hissettiğim an solumda nabzımın hızlanışını hissettim. Ayakkabılarımın tok sesini duyabilmek için daha sert bastım yere. Zannediyorum ki bunu heyecanımı bastırmak için yaptım.

Ortaköy'den vapura binip Beyoğlu'nu ipe çektim. Martılar sanki durumdan haberdar olmuş gibi yanıma yanaşıyorlar, beni cesaretlendiriyorlardı. Onlara desteklerinden ötürü simitimden biraz verdim. Beyoğlu'na indiğimde saatime baktım. Yarım saat çoktan geçmişti. Bu

sırada mütemadiyen yaptığım gibi onu düşlemeye başladım. Songül gösterişten uzak, kendine yakın bir kadındı. Biliyordum ki, karşısına altın bir yüzükle çıkmasam, hatta çikolata kabından bir yüzük yapacak olsam onun için bir önemi olmazdı. Diyordum ya, hiçbir zaman bir şeylerin değerini parayla ölçen kadınlardan olmamıştı.

Uzun zamandır bu anı beklememin beraberinde, her şey aklımda tasarladığım gibiydi. Dün Bursa'dan gelmişti. Bu sebeple bu fırsatı iyi değerlendirmek istiyordum. Nihayetinde o ilk kez İstanbul'a geliyordu. Ben de bir İstanbullu olmama aldırişsız daha önce hiç Galata Kulesi'ne çıkmamıştım. Çünkü hakkında söylenen o malum efsaneye içten içe inanıyordum. Bu zavallı durumum, fala inanıp da inanmıyormuş gibi yapan insanlara benziyordu. Eğer o kuleye Songül ile çıkamayacaksam Kulenin hiçbir önemi yoktu. Ancak çıkarsam, aşkımızın bir ömür süreceğine olan inancım artacaktı. Bu düşüncemi birine açacak olsam belki alay edecekti benimle. Ya da yüzüme karşı bir kahkaha patlatıp geçip gideceklerdi. Umurumda değildi, öyle ya da böyle Songül ile Galata'ya çıkacaktım. Nabzım her atışında damarlarımın duvarını yoklarken volta attım.

Kıyıya yanaşan vapurlar, uçan martılar, uzaklardan bana bakan Kız Kulesi... Hatta o tarihi binalar, saraylar ve

yapılar... Hepsi aşkın yanında sönük kalıyordu. Kıyıya yanaştığımda gördüğüm tüm balıklar ve el ele geçen âşıklar bile. Sırf aşk uğruna yıllarca yaşadığım bu şehirde gitmediğim tek tarihi yer: Galata Kulesi. Sabırsız adımlarımın arasında geçen zamana aldırmadan onu beklemeye koyuldum. Aklımda teklifimin son bir provasını yaptım. Teklifimi duyacak olan Songül'ün jest ve mimiklerine kadar hepsi zihnimde canlanıyordu. Kendimi kaptırmadan edemiyordum. Dudaklarımı, elimde olmayan bir sırtış kendini kaptırıp gidiyordu. Bu sırada elimle saçlarımı düzeltiyor, sabah sürdürdüğüm kokunun gitmemiş olmasını umuyordum. "Cemil," diyordum kendime. "Bu sefer heyecandan gitmezsen kapacaksın kızı." Öte yandan sol kolumdaki saatime bakıyordum. Akrebi kovalayan yelkovan bana derinden korku salıyordu. Bu esnada şakaklarımdan soğuk bir ter dizisi boşandı. Elimin tersiyle alınımı ve şakaklarımdaki soğuk terleri sildim. Telefonumu pantolonumun cebinden çıkardım ve Songül'ü arayacak tuşlara teker teker bastım. Gerginlikten, tuşlara basarken parmaklarım tuşların içine gömülüydü. Sinyal seslerinin ardından çağrılarım cevapsız kalıyordu. Derin bir ah çektim. Bulduğum en yakın banka oturup onu aramaya devam ettiğimde durum farksızdı. Çok geçmedi, dört dakika sonra cebimdeki telefonun

titreşimini hissettim. Bir yeni mesajım vardı. "Cemil, üzgünüm." Neye üzgün olduğunu anlayamıyordum. Aradığımda çağrılarım anında düşüyordu. Songül rüyalarımı süsleyen o kadındı. Lakin unuttuğum bir şey vardıysa, o da rüyaların sonunda uyanmamdı. İşte bu kısacık anda birinin bana 'Cemil!' diye seslendiğini duyar gibi oldum. Tıpkı çocukken mahallede oynadığım o oyunlarda dışlandığım zaman ki gibi bir acı duydum içimde. 'Anne' diye, çığlıklar atarak ağlamak istedim. Tabanları yırtık ayakkabılarımla eve koşmak, annemin eteğine sarılarak ağlamak geçti içimden. Ya da içim geçmişti, hangisiydi bilmiyorum. Daha bu öğlen yerini yokladığım kutunun ağırlığını hissettim iç cebimde. Hayallerimin yegâne hatırası olarak kalacaktı şimdi. Aldırmadım, kalktım ve Galata'ya doğru yürümeye başladım. Kamondo merdivenlerinden çıkıp Bankalar Caddesine ulaştım. Dar sokaklar beni binalar arasına sıkıştırdı sanki. Yokuşlar soluğumu ciğerlerime hâşsetmesine rağmen aldırmadım. Adımlarımı saymadan, kendime bakmadan ve dahası, gözüm görmeden çıktım yokuşları. Son adımlarıma yaklaşırken, önünde yer yer kartpostallar olan bir dükkânın önünden geçerken esnafını başımla selamladım. Başımı Galata'ya çevirdiğimde etrafını çepeçevre saran barikatlarla karşılaştım.

“İstanbul Galata Kulesi Külah Çatı Onarımı ve Restorasyon” yazımın üstüne baktığımda Kültür ve Turizm Bakanlığının amblemi çarptı gözüme. Barikatın içinde sarı fosforlu yelek giymiş çalışanlar ve görece küçük denebilecek bir kamyon vardı. Kaderime karşı içten, ancak acı bir kahkaha patlattım.

Yanımdaki esnaf durumu anlayarak iki adım kadar yaklaştı. “Bugün restorasyona aldılar Kuleyi. Ne kadar sürede yaparlar bilmiyorum. Bugün işler çok sakindi, pek müşteri uğramadı.” Dudaklarımı birbirine bastırdım ve başımla onu onaylayarak kaldırımlardan birine oturdum. Yavru bir kedi yanıma sokuldu, daha sonra kucağıma yattı. Ben ise kaderin cilvesine karşı çitimi çıkarmadan kedinin kucağında uyumasına izin verdim.

Günümüz

Volkan gizleyemediği şaşkınlıkla dik dik bana bakıyordu. Bense onun bu bakışlarından rahatsızlık duyarak gözlerimi ondan kaçırıyordum. “Sen, bizim üniversitedeki Songül’den mi söz ediyorsun?” Yavaşça başımla onu onayladım. Kahrolarak arkasına yaslandı. Elini alınma götürdü. Gözlerini sakındığı zaman gözlerim yeni üçe vurulmuş düzenli saçlarına kaydı.

“Ondan bir daha haber alamadım.” dedim. “Hem de hiçbir şekilde.” Volkan elini, kırıştırdığı alnından çekti ve

inanamayarak bana baktı. “Sen iyi olduğuna emin misin?” Kahvesini kenara itti, bana doğru eğildi. Kaşlarını çattığında yeşil gözleri daha sert bir görünüm aldı. İşte, renkli gözlü olmanın dezavantajı: duyguların korkutucu bir aynası.

“Neden?” dedim. Bu sefer bakışlarından bir şok ifadesi geçti.

“Tamam, kabul ediyorum. Siz birlikteydiniz ama üniversitenin son yılında Songül’ü kaybettik. Üstelik böyle bir durumda altı yıldır beraber olamazsınız. Altı yıl önce öldü.” Delirmişim gibi konuşuyordu.

“Ama elimde mektuplar var” dedim sertçe. Pantolonumun cebinden bir mektup çıkardım. Eskimiş kâğıtta yer yer kat izleri ve kırışıklıklar vardı. Volkan mektubu hızlıca elimden çekerek mektuba bir göz attı. Bakışları daha korkak ve endişeli bir hale büründü.

“B-bu onun yazısı değil.” dedi kekeleyerek. “Bu senin yazın Cemil. Sen kendinde değilsin.” Başımı olumsuz anlamda salladım. “Kabullenmelisin.” Volkan’ın son cümlesini duymamış gibi davranmaya çalıştım. Nafile, gözlerimden uzun zamandır sakındığım bir yaş yanağı okşadı.

21.58

19.04.24

EDİTÖR:
MEHMET EMİN ÜNAL

Nazan Teyze (III)

Fazlı Buğu

"Nazan Teyze'yi düşünmek bile mutsuzluğuma çözüm olmuyordu. Oysaki nasıl güzel dokunurdu o bana. Yumuşak dudaklarıyla yanağıma ne güzel öpücükler kondururdu, hiç unutmam."

Televizyon karşısında bulmuştu babam bu yeni fikri. Ülkemiz yıllar sonra ilk altın madalyasını gururla göğsüne taktığı o gün. "İşte demişti," babam. Ağlamaklı sesine daha fazla güç yetiremeyip gözyaşlarını akıtarak üstüne başına. "Nihayet kürsünün en üstünde yer aldık işte. Bize de nasip oldu sonunda. Şükür bu günleri de gördük. Gördün mü hanım? Azmin elinden hiçbir şey kurtulmuyor. Bir numarada biz varız. En üstte yani. Bizim apartmanın en üstünde ise yarı deli biraz da psikopat annesiyle yaşayan dul herifin teki.." diyerek kahkahayla gülmeye başladı sonra. Kahkahanın bittiği yerde buz kesmiş gibi hiçbir şey demeden kaldı öylece bir süre. Kendine gelmesi için annemin onu birkaç kez dürtmesi gerekti.

"Neyin var herif! İyi misin? Kendine gel."

"Kendimdeyim" dedi babam.

"Kendimdeyim. Hem de hiç

olmadığı kadar. Buldum galiba." diye mırıldanmaya başladı. Anneme dönerek bunu daha anlaşılır bir şekilde yineledi. "Buldum. Buldum. Ben buldum."

"Neyi" dedi annem? "Neyi buldun?"

"Neyi olacak? Yeni, bambaşka bir şeyi buldum. Öyle bir şey ki," dedi ve anlatmaya başladı.

Babamın bunca heyecanlanarak buldum dediği apartman numaralarının en üstten başlaması gerektiği idi. Evet, bu kadar basit ve mantıksız bir şeydi gerçekten. Peki, niye bu kadar öykünerek anlattığını doğrusu ben de anlamıyordum. Altı üstü kapı numaraları aşağıdan başlamak yerine

yukardan başlayacaktı. Kat numaraları da... Kat numaramız değişmeyecekti babamın anlattığı kadarıyla. Ama kapı numaramız 9 numaradan 11 numaraya taşınacaktı.

“Annem olmaz!” diyerek şiddetle karşı çıktı buna. Bence de olamazdı. Hak veriyordum anneme. Saçmaydı. Dediği gibi tam bir keşmekeşin ortasına düşecektik kesinlikle. Elinde mektup zarfıyla postacıların apartmanda deli dana gibi dolanacaklarını düşünmeye başlayınca gülmek için zor tuttum kendimi. Komikti. Benim için eğlenceli olacağı kesindi diğer yandan.

Babam bu yeni keşfi için yapılacak olan bütün ek masrafları üstleneceğini söyledikten sonra ancak ikna olmuştu apartmandakiler. “Ya fatura numaraları, kargo posta işlemleri...” “Bana bırakın,” dedi tüm bunlar için de babam. “Ben her şeyi halledeceğim.” Babam gerçekten de halletmişti her şeyi. Artık bütün faturalarımız 11 numara diye gelmeye başlamıştı. İlk zamanlar kargo adresleri karıştırılsa da zamanla yerini bulmaya başladı onlarda. Bunların hepsini babam sağlamıştı.

Babam apartmanın girişinde yatıp uyudu adeta ilk zamanlar. Sucusunu, aygazcısını kendi çıkartıyordu katlara bir bir. Tabi zamanla artık herkes alıştı. Hala alışmayanlarda var tabi. Arada bir çıkıyor bunlardan. Bunlara istedikleri yeri buldurma görevini ise

biz çocuklar üstlendik gönüllü olarak. Merdiven aralarında, bahçede, sokakta, pencerede nerde apartmanımıza girmeye çalışan bir yabancı görsek bitiveriyorduk derhal yanında.

“Buyurun kimi aradınız?”

“Ben... Şey” diyordu “... Numarayı aradım ama burası değil galiba. Bir üstte olması gerekiyordu yoksa ben mi yanlış hatırlıyorum.”

“Hayır,” diyorduk “haklısınız.” ve sonra bu değişim hikâyesini anlatmaya koyuluyorduk. Biz anlatırken onlar da bizi can kulağıyla dinliyorlardı. Daha ilk cümlelerden itibaren şaşkınlıklarını gizleyemiyordu hiçbiri.

“Halla halla nerden çıktı? Tam bir çılgınlık,” diye belirtiyorlardı genellikle düşüncelerini. Evet, gerçekten çılgınlıktı. Bizce de öyleydi. Ama böyle düşünmüştü büyüklerimiz. Kimin başının altından çıktı diye soran çıkıyordu bazen. Arkadaşlarım:

“Haydar amca!” diye yanıtlıyorlardı bu soruyu. “Yeni yöneticimiz. Bu apartmana en son o geldi ama en eskiymiş gibi davranıyor. İlkeli, farklı bir insan...”

Bence de babam farklı bir insandı. Yenilikçiydi. Öğretmen bir gün kompozisyon dersinde, yeniliklerle ilgili bir yazı yazmamızı istediğinde ben babamı yazmıştım mesela. İlk aklıma o gelmişti nedense. Nerden bilmiyorum ama gelmişti işte. İyi de

olmuştu. Bunun ödülünü sınıfta en yüksek notu alarak almıştım çünkü. Hem de bu notu okul hayatım boyunca sadece bir defa alacaktım.

Babam bile gurur duydu bununla. Ama onu yazdığımı söylememiştim hala. Başka zaman söylediğimde ise pişman etti beni.

Artık eskisinden daha çok sıkboğaz ediyor beni. Sürekli işler yükleyip duruyor omzuma. Anneme anlattığına göre bunu kendime güvenimi sağlamak için yapıyormuş. Bu yaşta sorumluluk vermeliymiş ki ilerde daha zor işlerin üstesinden gelebilmeliymişim. Tamam, da banka işlemlerini bana yaptırmakla anlattıkları arasında nasıl bir bağ vardı bunu çözememişim. Hepsine tamam da misafirleri ağırlamak ne oluyordu allasen? Onlara çay tutmakla nasıl sosyal olunabilirdi bunu bana anlatamaz mıydı mesela?

Kendini misafirlere yenilikçi, ilkeli biri olarak anlatmasını hiç tutmamıştım ama. Keşke ona kompozisyonumdan hiç bahsetmeseydim. O günden sonra davranışlarında gözle görülür şekilde değişiklikler olmuştu çünkü. O ne kadar bunu saklasa da onda ki değişikliklerin tek nedeni buydu biliyordum. Kibrinden babamın yanından geçilmiyordu artık. Benden her defasında misafirlere göstermem için defterimi istiyordu. “Getir bakalım,” diyordu. “Oku amcalarına”

yâda “ağabeylerine de görelim.” Sıkılmıştım artık bundan. Hemen her gün bundan kurtulmanın yollarını arıyordum üstelik. Nazan Teyze’yi düşünmek bile mutsuzluğuma çözüm olmuyordu. Oysaki nasıl güzel dokunurdu o bana. Yumuşak dudaklarıyla yanağıma ne güzel öpücükler kondururdu, hiç unutmam. Onunla oynarken hiç sıkılmazdım. Karnımı gıdıklaması bile hoşuma giderdi. Başkalarına bunun için kızardım oysa. Ama o başkaydı. Ona hiçbir zaman kızamazdım ki. Neler anlatırdı o bana. Bugün bile hatırlayınca yanaklarım kızarır. Annem duysa bunun için bana çok kızar biliyorum ama anlatmam ki ona. Anlatma, dedi Nazan Teyze çünkü bana. Anlatır mıyım hiç? Anlatmadım tabi ki. Sonra o da dediği gibi bir daha anlatmazdı yoksa bana o şeyleri. Anlattıkları arasında bir tek bütün vücudumun tüylenecek olmasını sevmemişim. Evet, içlerinden bu anlattığını sevmemişim bir tek. Yanaklarımdan boğazıma oradan göğsüme bir siyahlık inecek diyordu. Bacaklarım ve başka yerlerime de. “Keserim ki ben,” demiştim. “Bırakmam ki üstümde tüy.” “Yine çıkar ki” demişti o da bana. “Hem de daha çok çıkar. Kesme sakın,” demişti. “Hem erkek adam dediğin kıllı olur.” “Babam kesiyor ama?” demiştim. “Gördüm bir kez banyoda.” “Ayıp,”

demmişti bana. Dudağını ısırarak, “büyükler izlenmez.” “İzlemedim,” demiştim. “Kapı açtıktı tuvalete giderken gördüm.” “Olsun bir daha bakma. Yüzünü çevir bir dahakine,” demişti. “Olur, çeviririm,” demiştim. “Aferin benim yavruma,” demişti oda. Yanağını okşayıp öpücük kondurmuş ve “Büyüyünce seni öpen bir karın olacak” demişti sonra. “Ben istemem,” “kadın madın.” diye mızırıldanmıştı ona. “Ben bir tek seni isterim,” Mavi gözleriyle gülmüştü, “Olur mu öyle şey?” demişti. “Hem sen büyüyünce ben hayatta olmam belki.” Sonra kır düşmüş sarı saçlarıyla yüzünü gizleyerek gözlerinden yaşlar akıtmaya başlamıştı. Ben den her zaman küçük bir odun sakladığı hissini uyandıran sırtını dönüp ağlamaya başlamıştı bir süre sonra da. “Ağlama” demiştim ona. “Ben de gelirim. Sen nereye gidersen ben de oraya gelirim,” demiştim. Tekrar bana dönüp gülümsemişti. Ve beni sımsıkı sarmalamıştı. Keşke hiç bırakmasa beni diye düşünürdüm böyle anlarda. Ne güzel kokuyor. Tıpkı annem gibi. Mis gibi lavanta kokuyor. Ve üstüme sinerdi sanki bu koku. Ben de onun gibi koktuğumu düşünürdüm. Bunları düşünerek gözlerimi kapardım. Göğüslerine, yumuşak göğüslerine gömülürdüm. Bastırırdım kafamı sıkı sıkıya uçlarına. Çekmezdi kendini. Daha çok verirdi sanki. Bebek pozisyonu almaya karar verirdim

bende. Gülerdi. “Koca bebek” derdi bana. Bende gülümser memelerini göstererek çıkarıp ağzıma tıksın diye bir işmar ederdim. “Olmaz,” derdi ama “sen artık büyüdün. Hem benim sütüm yok ki. Neyi çekeceksin a oğlum?” “Olsun,” derdim. “Sen yine de ver. Ben senin çocuğun olmak istiyorum. Sütannem olmanı istiyorum belki.” Gerçekten de Nazan Teyze’nin annem olmasını hayatta hiçbir şeyi istemediğim kadar çok istiyordum. Bu imkânsızdı. Daha o yaşlarda bile biliyordum bunu ama yine de istiyordum işte. Kaç kez bu isteğimi anneme de açmıştım. Tabi kızar diye bunu kendi adıma soramamıştım belki ama böyle bir şeyin mümkün olup olamayacağını yine de sorabilmişim işte. “Annem, olur mu öyle şey?” demişti. “Seni kim doğurursa onun çocuğu olursun... Geri gitmek olur muymuş? Nerden buluyorsun böyle şeyleri?

Hadi işim var oyalama hem beni...” Nazan teyzenin sütünçü olmak istedikten sonra nerden geldiyse aklıma şöyle sorarken buldum kendimi; “Sahi teyze senin hiç çocuğun var mı? Onları emzirdin mi hadi anlatsana bana?” “Olmaz mı?” derdi o da bana. “İki tane bir kız, bir erkek. Kız büyük olandı. Hep sol mememi emerdi. Sağdan pek almazdı. O kadar yumuşak emerdi ki bazen fark etmezdim bile. Ama oğlum öyle miydi

ya? Kopartırdı sanki. Hınzır. Canımı çok yakardı. Fazla emziremedim ama onu. Keşke çok emzirseydim de ikisini de kopartsaydı...” Sonra susar derinlere dalardı. Ben de kucagında uyuyana kadar onu izlerdim...

Bir gün sokakta top oynarken çok ilginç bir şey oldu. Nazan teyzeyi görür gibi oldum. Yanında bir tane de kadın vardı? Genç bir bayan! Ve üstünde mor bir etek vardı bu yanındaki genç bayanım. Onunda her zamanki gibi pamuklu pazen elbisesi... Ama onun olması yine de imkânsız gibi geldi bana. O hep yalnız gezmez miydi ki? Evet, hep yalnız gezerdi. Sonra çoktan buraları terk etmiş olabileceğini düşündüm. Onu tamamen unutmaya başlayıp oyunuma tekrar döneceğim esnada babamın omzuma dokunan eliyle irkildim. Karanlık çoktan basmıştı. Babam bu saatlere kadar sokakta oynamama asla tahammül edemediği gibi bana çokça kızdığı bile olurdu. Kızmadı ama şimdi. Elimi tuttu. “hadi gidelim” dedi. Apartmana giderken mutlu girmiştik. Yeni kapıcımız saçımı okşadı. “Koca adam olmuş,” dedi. “Maşallah bak yanaklarında tüyler bitmiş.” Yanaklarım kızarıncaya eğmek zorunda kaldım başımı. Asansöre zor atmıştım kendimi. Babam, “dur yavaş!” diye ikaz etti beni. O da bindi benimle beraber sonra. Eve gittik. Annem açtı kapıyı. Üstünde göğüslerini açıkta bırakan

babamın yeni aldığı leylak renginde takım elbisesi vardı. Çok yakışmıştı anneme. Gülümsedi bana. “Gelin,” dedi. Babam misafirlerimizi sordu. Annem “içerde,” dedi. “Kızı ile beraber oturuyor. Al gel çocuğu. Onun için gelmişler zaten.” Babam bana bakıp gülümsedi. Salona gelince bıraktı elimi birden. Nazan Teyze ile göz göze geldik. Gittim sokuldum hemen ona. Beni eskisi gibi kucaklayıp öptü. Yine sımsıcak ve çok güzel kokuyordu. Babam bu güzel rüyadan uyandırdı beni. Kompozisyon ödevimi alıp gelmemi emretti. Nazan teyzemden istemeye istemeye ayrıldım. Canım yanarak odama gittim. Burnumdan soluyordum. Bunun için babama da, kompozisyonuma da verdim veriştirdim. Hırsla aldım çantamı kucagıma. Nefretle bulup çıkardım defteri... Çabucak salona geçtim. Uzattım babama defteri ve Nazan teyzeye sokuldum tekrar. Babam defteri alır almaz hızla çevirmeye başladı sayfaları. Bulamayınca aradığı yeri, açıp kapatıp tekrar tekrar yaptı aynı hareketi. En sonunda umudunu yitirince, “Nerde hani? Yoksa yanlış defteri mi getirdin?” Diye sordu bana. “Yok,” dedim “doğru defter.” “Ee” dedi o zamanda bana. “Doğruysa hani kompozisyon? Yok işte. Yanlış defter bu!” dedi. Israrla “değil,” dedim. “Benim defterimi benden iyi mi bileceksin?” Onun yeterince kızmış

olduğuna kani olunca da gerçeği şapadanak söyledim. “Yırttım,” dedim o sayfayı.” “Niye?” dedi babam. Bozulmuş bir sesle. “Delirdin mi? Ödev yırtılır mıymış? Üstelik bunca yüksek not aldığın bir ödevi..” Bozulmuştu belli ama. Umursamadım. “Öğretmen artık eskidi dedi,” dedim “o ödev için. Yenisini yazmam gerektiğini, ilave ettim. “Halt etmiş öğretmen! Eskir miymiş hiç, ödev” dedi babam? “Zamane öğretmeni işte...” Ve

ezberden okumaya başladı kompozisyonumu. Sıkıştığı anlarda gözlerime bakarak benden yardım dilendi. Hızla kaçırđım ondan gözlerimi. Zira ben Nazan Teyze'nin gözlerine bakıp yeni kompozisyonumun ilk cümlelerini oluşturma çabamın çoktan başlaması gerektiğini düşünüyordum. Ama ondan önce yanağımda ki tüyleri fark edip etmediğini merak ediyordum.

Kırık Sözlük

Büşra Eraltuğ

"Bir kadın acı çektiğinde elleriyle bir şey düzeltme ihtiyacı duyardı; bu, insanın kendi içindeki fırtınayla başa çıkma yöntemiydi. Annem beni çok seviyor ama bazen... Çok sevgi de bir çocuğu saklayabilir."

Sis, sabahın ilk ışıklarını içine çeke çeke köyün çatılarının üstüne oturmuştu. Bu sis, yıllardır bu köyde duyulan acıların, saklanan sırların üzerine serpilen bir örtü gibiydi. İnsanlar sabah uyandığında önce gökyüzüne bakar, sonra içlerinde bir milimlik umudu tartarlardı. Ama o sabah umudun gramı yoktu.

Ali kaybolmuştu.

Köyde bir çocuk kaybolduğunda önce herkes susardı. Çünkü konuşmak, kötü ihtimalleri hayata çağırarak demekti. Meryem'in kapısı çalındığında kadın daha kapı koluna dokunmadan içinin çöktüğünü hissetti. O an, dünyanın bütün ağırlığı kadının sırtına çökmüş gibiydi.

"Dere kenarında gördük en son," dediler.

"Sonra izleri suya karışmış."

Meryem hiçbir şey söylemedi. Ne bağırdı ne ağladı. Sadece başındaki yazmanın ucunu düzeltti. Bir kadın acı çektiğinde elleriyle bir şey düzeltme ihtiyacı duyardı; bu, insanın kendi içindeki fırtınayla başa çıkma yöntemiydi.

Aramalar günlerce sürdü. Birkaç genç dere boyunca koştururken bağırarak Ali'yi çağırırdı. Her "Ali!" diye bağırısta sanki ormanda yankı yerine bir çatlak

duyuluyordu. Sanki doğa bile susmuştu. Kimse ses vermiyordu.

Köyün yeni öğretmeni Cemal, yüzünde derin bir endişeyle aramalara katılmıştı. Çocukları seviyordu, özellikle de Ali'yi. Ali'nin defterlerine çizdiği resimlerdeki ışığı ilk o fark etmişti. Ama köy, Cemal'in bu ilgisini "fazla şehirli, fazla hayalperest" buluyordu.

"Çocukların kafasını bulandırıyor," diyenler oldu. Bu sözler söylendikten birkaç gün sonra Ali kayboldu.

Köyün bazıları bunu açıkça söylemese de göz ucuyla Cemal'i işaret etmeye başlamıştı.

Dördüncü günün akşamı küçük bir kız, Meryem'in kapısını çalıp eline ıslanmış bir defter

tutuşturduğunda herkes nefesini tuttu. Meryem defteri açtı, sayfalar birbirine yapışmıştı ama bir sayfa neredeyse dokunulmamış gibi duruyordu.

Ali'nin kendi oluşturduğu küçücük "Kırık Sözlük"ü.

"Mutluluk: Annemin sesi odama dolduğunda."

"Korku: Annemin bana ulaşamayacağını düşündüğüm an."

"Hayal: Bir gün anneme denizi çizmek."

"Özlemek: Söyleyemediklerim çoğaldığında."

En alta şu cümle yazıyordu:

"Ben kaybolursam, beni resimlerimde arayın."

Meryem o cümleyi görünce içinden bir şey koptu. Çünkü Ali'nin kaybolmadan önce yaptığı son resmi bilirdi: Derenin kenarındaki yaşlı söğüt ağacı.

Meryem kimseye haber vermeden oraya yürüdü.

Söğüt ağacının altına geldiğinde toprağın arasında kırmızı bir eşarp gördü. Bu eşarp Ali'ye babasından kalan tek şeydi.

Eşarby eline aldı. O an toprağın altından çok hafif bir inilti duydu.

"Anne..."

Kadın, dizlerinin bağı çözülürken neredeyse bayılacak gibi oldu. Ellerini çamura gömüp kökleri araladı. Ali oradaydı. Çamur içinde, yaralı, bitkin ama hayattaydı. Onu kucakladığında dünya bir an susmuş, sadece anne ile

çocuğun nefesleri kalmış gibi hissettirdi.

O gece köy bayram yerine döndü. Herkes mucize diye anlatıyordu.

Ama gerçek mucize değildi. Hikâye bitmemişti.

Aradan birkaç gün geçti. Ali iyileşmeye başladı ama geceleri sayıklıyordu. Bazen bir şeylerden korkar gibi sığıyor, bazen "Hayır... yaklaşma..." diye mırıldanıyordu.

Bir gece annesi başında otururken Ali gözlerini açtı.

"Anne..."

"Efendim oğlum?"

"Ben oraya kendim gitmedim."

Meryem'in kalbi sıkıştı.

"Kim götürdü seni?"

Ali cevap vermedi. Gözlerini kaçırdı. Sonra zorla fısıldadı:

"Beni çağıran bir ses vardı... Ama o ses birine aitti."

Kadının dizleri titredi.

"Kime?"

Ali ellerini yüzüne kapatıp ağladı:

"Söylersem beni de seni de götürür."

Meryem'in içi buz kesti. Oğlunun gözlerinde ilk kez çocukluğa değil, korkunun öğüttüğü bir karanlığa tanık oldu.

Bir hafta sonra dere kenarındaki söğüt ağacının arkasında çamura gömülü bir çuval bulundu. İçinden çıkan çizmeleri herkes tanıdı.

Çizmeler, yıllardır köyün "iyi insan" diye bildiği birine aitti.

Muhtar çuvalın içinden bir şey daha çıkarınca herkes dondu.

Çamurla kaplı bir defter sayfası...

Ali'nin el yazısıyla yazılmış bir satır:

“Anne beni bulduğunda geç kalmıştı aslında.”

Bu cümle ilk başta kimseye anlam ifade etmedi.

Ta ki öğretmen Cemal, defterin altındaki kurumuş çamuru temizleyene kadar.

Çamurun altından şu satır çıktı:

“Ben ağacın altında olduğumda... o hâlâ yanımdaydı. Beni sakladı. Annem gelince kaçtı.”

Köy buz kesmişti. Kimse nefes bile almıyordu.

Ama asıl şok, ertesi sabah ortaya çıktı.

Muhtarın kapısına sessizce bırakılan küçük bir paket vardı. İçinden bir çizim çıktı.

Çizimde derenin kenarındaki adamın yüzü bu kez detaylı çizilmişti.

Gözleri öfkeli, ağzı sıkılmış, yüzü gölgeler içinde...

Ve çizimin altına Ali tek bir cümle yazmıştı:

“O gece beni dereye iten kişi, beni bulan kişiyle aynıydı.”

Herkes dondu.

Çünkü Ali'yi bulan...

Onu söğüt ağacının altından çıkaran...

Herkesin kahraman ilan ettiği kişi...

Meryem'di.

Köyde bir sessizlik yayıldı.

Sonra bir fısıltı:

“Peki... neden?”

Cevabı Ali'nin ertesi gün kaybolan defterinde saklıydı.

Kimse defteri bulamadı.

Ama herkes Ali'nin söylediği son cümleyi hatırladı:

“Annem beni çok seviyor ama bazen... Çok sevgi de bir çocuğu saklayabilir.”

O günden sonra Ali konuşmayı kesti.

Köyde kimse Meryem'in gözlerinin içine bir daha bakamadı.

YAZAR DR. MELİKE GÜNYÜZ İLE SÖYLEŞİ

KONUŞAN:
YAKUPHAN GÜLEÇ

1. Merhabalar Melike Hanım. Röportaj isteğimizi kabul ettiğiniz için çok teşekkür ederim. Yazar, akademisyen, gönüllülük çalışmalarına katılan ve özellikle çocuklara hitap eden yayınları çıkaran bir yayıncısınız. Peki, siz kendinizi nasıl anlatırsınız? Melike Günyüz kimdir?

Hoşgeldiniz. Melike Günyüz'ün çocuk kitabı yayınlamak için tam da bu zamanda, bu ülkede yaratıldığına inanan bir insanım. Yayıncı bir ailede doğdum, iyi bir eğitim aldım, kültür sanat çevrelerinde büyüdüm ve yaşadım, geriye dönüp baktığımda keşke yapsaydım ya da keşke hiç yapmasaydım dediğim çok az şey var. Kendimle, insanlarla, toplumla barışık bir insanım. Çocuklara yönelik etkili bir şeyler üretebilmek için de zihnimi duru tutmaya çalışan biriyim.

2. Özgeçmişinizde çocukken yazar olmak istediğinizi belirtiyorsunuz. Sizi yazarlığa sevk eden ilk yazarlar ve kitaplar nelerdir?

İlkokul çağlarında tekrar tekrar okudum kitaplar Kemalettin Tuğcu ve Pollyanna serisi idi. Satır satır kitapları ezberle bilirdim. Yine de aynı kitapları tekrar tekrar okumaktan vazgeçmezdim. İlkokulun son sınıflarında zihnimde yer eden eserlerden bazıları Sunguroğlu serisi, Battal Gazi kitapları. Fahrunnisa Elmalı'nın Ben Kırmadım öyküsü hiç aklımdan çıkmaz

3. Genellikle hep sorulur: çocuklarımıza hangi kitapları okumalı. Neler anlatmalı, diyerek. Ancak ben tam tersini sormak istiyorum: çocuklarımız neler okumamalı, hangi tür anlatım ve hikâyelerden uzak durmalı?

Son yıllarda biyografi kitapları çok yayınlanıyor / yayınlıyoruz. Bilim, sanat, edebiyat, siyaset alanında önemli işler başardığına inandığımız kişilerin hayatlarını kimi zaman biyografik bir anlatımla, kimi zaman da kurgusal bir dille çocuklara sunuyoruz. Kendilerine rol model almalarını, azim, kararlılık, sebat, sabır gibi hasletlerin önemini kavramalarını istiyoruz. Ya da çevre farkındalığı, doğal kaynaklar, iklim değişikliği gibi konulardan söz eden metinler hızla yaygınlaşıyor. Ya da savaşın kötülüğünü anlatan her yaşta metinleri onlar için hazırlıyoruz. Bütün bu kitaplarda çocuğa hitap eden dilde ince bir çizgi var: Anlattığımız hikaye ve kurguladığımız dil aslında okura ne söylüyor? Onlara çok erken yaşta yerine getiremeyecekleri bir yük mü yüklüyor, yoksa doğal, olması gerektiği gibi bir farkındalık mı kazandırıyor? Yetişkinlerin yapmadıkları/tercih etmedikleri bir hayat felsefesini çocukların omuzuna mı yüklüyor yoksa toplumun kendini dönüştürmeye çalıştığı bir davranış biçimi hakkında farkındalık mı sağlıyor. İşte bu inşa edilen dilin çok önemli olduğu görüşümdedir ve okurun yaşı ne olursa

olsun yaşının üstünde sorumluluk yükleyen metinlerin çocukları okumaktan yorgun düşürdüğü görüşümdedir.

4. Resimli kitap ile resimlendirilmiş kitap arasında farklar var mıdır Melike Hanım?

Literatüre son yıllarda giren bu kavramlar bir resimli kitabın metninin anlamının resimler olmaksızın eksik kalıp kalmadığını belirtmek için kullanılıyor. Aslında Türkçe literatürde terimsel olarak tam olarak benimsenmiş değil. Fakat resim/illüstrasyon metnin anlatımının ötesinde anlamı genişleten, derinleştiren, zenginleştiren ya da dönüştüren bir niteliğe sahipse bunlar için resimli kitap tabirini

kullanmaya başladık. Resimlendirilmiş kitap ibaresini ise metnin ifade ettiği anlamı birebir yansıtan ve onun ötesinde farklı okumalara, zengin çağrışımlara izin vermeyen kitaplar için kullanıyoruz. Bir başka şekilde ifade edecek olursak, resimli kitaplar yazar ve çizerin birlikte çalışarak farklı çağrışımlara izin veren, okurun zihninde kelimelerin ötesinde anlam derinliği oluşturan kitaplardır. Bir örnek verecek olursak eskiden bir resimli kitapta yazar şöyle bir ifade kullanabilirdi: “Kırmızı düğmeli, yeşil mantolu kadın ve elinde okul çantası olan küçük kız tren istasyonunda bekliyorlardı.”. Çizer de tam olarak bu tanıma uygun tren istasyonu çizerdi. Şimdiki dönemde böyle bir sahnede çizer arka planda örneğin garın kalabalığı içinde birçok farklı sahneyi canlandırabilir. Mesela trenden inmiş bir fare ya da kedi ailesini resmedebilir ve sonraki sayfalarda da biz bu hayvan ailesinin maceralarını takip edebiliriz. Bu macera sözlü anlatımda asla yer almaz. Böyle bir eser resimli kitap olarak anlamı çoğaltan bir örneği temsil eder.

5. Postmodern edebiyatın çocuk edebiyatı üzerindeki konumu ve etkisi ne derecededir? Bu kapsamda çocuk edebiyatın bugünkü seyri nasıldır? Gelecekte bizleri nasıl bir çocuk edebiyatı bekliyor sizce?

Çok kapsamlı, uzun uzun üzerinde konuşabileceğimiz bir soru bu. Postmodernist edebiyat bakışı öncelikle çocuk edebiyatını da bir edebî ürün olarak okumaya, anlamaya ve üzerinden düşünmeye değer bir alana taşımıştır. Sıradan olanın da öyküsünün yazılabileceğini göstermiştir. Anlamın

çoğalabileceği, dönüşebileceği ya da dağılabileceği metinlerin de pekâlâ çocuklar için kaleme alınabileceğinin örneklerini vermiştir. Postmodernist bakış açısı ile yazılan ya da yazılabilecek metinlerin henüz Türk eğitim sistemi içinde kendine geniş bir alan açabildiğini söyleyemem. Hâlâ çocuklar bir kitap okusun ve hayatın anlamını çözsün, çocuklar bir kitap okusun ve ahlaki yaşamayı kendilerine şiar edinsinler, çocuklar bir kitap okusun çalışkan, zeki, temiz, başarılı birer evlat/öğrenci olsunlar noktasındayız onlara kitap önerirken. Fakat öte yandan başta manga/çizgi roman türü olmak üzere geniş bir yayın dünyası var, çocuklar ve gençler büyük bir hevesle bu kitapları tüketiyorlar. Yapay zeka çağında geleceği öngörmekte zorlanıyorum. Fakat yine de çocuklar doğacak, aileler ve toplum kendi değerlerini yeni nesillere aktarmak için edebiyatı önemli bir araç olarak kullanmaya devam edecek. Türler, anlatım biçimleri, teknikler değişip dönüşebilir fakat yetişkinlerin çocuk edebiyatından/çocuk kitaplarından beklentileri ile çocukların gerçekten okumak istedikleri şeyler pek değişmeyecek diye düşünüyorum.

6. Okuduğum kitaplarınızda metnin içerisinde bir kahraman olarak da yer alan yazar karakterini gördüm. Adeta okurlarınızla konuşuyormuş gibi yazmış ve bunda da kanaatimce çok başarılı olmuşsunuz. Yazarın metne girmesi çok

riskliyen, üstelik bir de çocuk edebiyatında yapmışsınız. Bu başarının bir sırrı var mıdır?

Başarılı olduğumu düşünüyorsanız teşekkür ederim. Bu da postmodern bir teknik. İlahi anlatıcı yerine kendini olayları gözlemleyen, hikâyeye dâhil olan bir yazar olarak konumlandırıyorum.

Aslında kendi yazın dünyamda çocuklara bir şeyi dikte etmek yerine gözleyen ve aktaran bir üslupla yazarak anlamın okurun zihninde şekillenmesine kapı aramalaya çalışıyorum. Demek istediğim şeyin açığa çıkabilmesi için de karakterlerin küçük sorularını ya da değerlendirmelerini metne ekleyerek ipuçları bırakmaya çalışıyorum. Bütün metinlerim böyle mi? Elbette hayır. Hangi okura hitap edeceğiniz, kitabın hangi formatta yayınacağı dili de belirliyor çocuk edebiyatında. Örneğin 1. Sınıf çocuklarının okuma zevki kazanmaları için kaleme aldığım

metinlerde anlamı daha açık, söylemek istediğimi daha net bir şekilde vermeye gayret ederim. Çünkü henüz seslerin sembolleri ile anlam kurmaya çalışan bir çocuğu bir de açık uçlu bir metinle buluşturduğunuzda okuduğunu anlamayan bir psikolojik duruma düşürmemek gerektiği kanaatindeyim. Oysa okul öncesi 5-6 yaş grubu için pekala üzerinde konuşulabilecek açık uçlu metinler işe yarayacaktır. Dinleyici çocukla, metni seslendiren yetişkin arasında bir diyalogun oluşması, metnin anlamını zenginleştirecek sohbete vesile olması benim için önemli bir olgudur. Tekrar sorunuza dönecek olursam kimi zaman yazarın metne dahil olması da aslında okuruma yazma süreçleri hakkında da bir fikir vermek maksadıyla gelişti. Zira küçük okurlarımın en çok sorduğu soru öykülerimin ilhamını nereden aldığım, konuları ne şekilde belirlediğim yönünde. Bir yazarın metne girip gözlem yaparak öyküsünü yazdığını okurunu hissettirmesi belki okurda da yazmanın aslında zor bir eylem olmadığı ve kendisinin de bu şekilde gözlem yaparak yazabileceğini sezdirmek olabilir. Ne dersiniz? Bir okurum olarak sizce bunu yapabiliyor muyum?

7. Çocukların en çok ilgi gösterdiği alanlardan biri olan dijital oyunların uluslararası bir yaş kategorisine göre değerlendirme yapan kurumlar bulunmaktadır (PEGİ gibi). Belli başta

kıtaslar üzerinden yapılan bu derecelendirmelerin resmi olmasa da nitelikli bir şekilde çocuk edebiyatı kitaplarına da yapmak mümkün müdür? Mümkünse ilk olarak hangi kıtaslara sahip olmalıdır?

İngilizce de var olan ve fakat henüz Türkçede olmayan yaş grubuna göre kelime ve kavram haritalandırması önemli. Bu konuda akademik düzeyde çalışmalar devam ediyor. Ayrıca başta Çocuk İçin İçerik Derneği olmak üzere kimi STK'lar tam olarak bu söylediğiniz çalışmaları yapıyorlar. Burada beni en çok endişelendiren kısım masalsi anlatılardaki gerçeküstülüğü çocukların henüz olayları somutlaştırma döneminde olduğu gerekçesine ile göz ardı eden pedagojik yaklaşımlar. Edebiyatın, hayal kurmanın, metafizik boyutu düşünmenin önündeki bu rasyonel yaklaşımdan biraz tedirgin oluyorum. Kıtaslar meselesine gelince bunun üzerinde çalışmış onlarca akademisyen ta 1. Neşriyat kongresinden beri yazıp duruyorlar. Nitelik sıralaması yapıyorlar. Fakat edebiyatın bütün bunların üstünde bir alanı kapsadığına inanıyorum. Hangi metin, nerede, hangi çocuğa ne şekilde etki eder? Böyle bir denklem yok. Kelimeler, anlam, algı, estetik tüm bunların üstünde olduğu için bu kıtasları tartışmaktan kaçınıyorum.

8. Toplum içerisinde sorun veya tabu olarak görülmekte olan konuları yazarken nasıl bir yol izlenmelidir? Özellikle cinsellik ve ırkçılık gibi konular ilk akla gelenler. Çocuğun doğru anlayacağı bir dil ve görsel kullanımı ne derece mümkündür?

Şimdi bir önceki sorunuzdaki gibi bir formül verme şansımız yok. Bir metin yazıyoruz, ya da okuyoruz, sonra da “Evet bu olmuş”. Ya da “Hayır bu olmamış” diyoruz. Hayır olmamış dediğimiz metin üzerinde çalışmaya devam ediyoruz. Bütün eksik kaldığını düşündüğümüz unsurları düzenliyoruz, fakat neticede yine de olmuyor. Bütün niteliklere sahip fakat metnin bir melodisi eksik kalıyor, karakter içimizi ısıtmıyor, tuzsuz yemek gibi iştahımızı kapatıyor. Bir metni edebî kılan unsurların neler olduğu asırlardır tartışılıp duruyor. İşte tam bu noktada edebî bir anlatım, metnin soyutladığı anlam, metnin okur üzerindeki etkisi gibi unsurları da göz önüne alarak ırkçılık, ölüm, taciz, göç, varoluş, Allah’ın varlığı dahil hayata dair her şeyi anlatabiliriz. Bu konudaki tek sınırlılığımız hedef kitlemizin yaşı, o yaş grubu için yan yana getirerek bir anlam oluşturmaya çalıştığımız kelimelerimizin seçimi bütün bu süreci belirliyor. Hem duygusal sömürü yapmayacak hem okurda “ya benim annem de ölürse ben ne yaparım” gibi bir kaygı oluşturmayacak hem başka insanlara karşı güvensizlik duygusu

açığa çıkarmayacak metinler kaleme almak/aldırmak bize düşen görev.

9. Çocuk ve gençlere dair “okumuyorlar” mevzuu içinde bulunduğum gönüllülük çalışmalarını içerisinde sürekli bir şekilde gündemimde. Öncelikle herkes okumalı mıdır? Çocuk ve gençler özelinde okumayı sevdirmek gibi sihirli bir yöntem var mıdır sizce? Nereden başlanmalıdır?

Nasıl okumuyorlar merak ediyorum? Tiktok videosu izlemek, Instagram postu okumak, ders kitabı okumak da bir okuma biçimidir. Bence konu okumak/okutmak değil. Konu okuduğunu anlayabilme becerisi kazandırmak. Bizim Türk toplumu ve Türk eğitim sisteminin temel açmazı

okuma kültürü geliştirmeyi de değerler eğitiminin bir parçası olarak görmemiz. Eğlendirmek, mizah, güldürmek, ağlatmak, düşündürmek... Bütün bunlara imkân tanıyacak metinlerle çocuklar ve gençler buluştu da mı çocuklar okumayı sevmeyi ya da beceremedi. 6. Sınıfa gelen çocuğu ya da lise 10. sınıftan itibaren çocukları sadece test kitabına mahkûm eden, erken yaşta eline akıllı telefon veren bir sistemin şikayet hakkı olmadığını düşünüyorum. Ya da okulunda ya da sınıfında zengin kitaplık kurmayan öğretmen ve veli grubunun da serzenişte bulunmaya hakkı yok bence.

10. Son olarak Melike Günyüz'ün gündeminde neler var? Yeni kitaplarınız, akademik çalışmalarınız hakkında yeni çalışmalarınızın müjdesini duymak isteriz.

Evet, şu anda Rami Çocuk ve Sanat Bienali çalışmalarımız son hızla devam ediyor. Temamız: Resimli Kitaplar. 2 ay boyunca her yaştan ziyaretçiye açık olan bu sergi/enstalasyon ve atölyelerin hem Türkiye hem de Dünya'da örneği yok. Resimli kitap okumak, okutmak öncelikli işlerimden birisi. Yetişkinlerin de çocuk edebiyatının iyi bir okuru olabileceğine olan inancım ile öğretmen ve yetişkin eğitimleri veriyorum. Yeni bir resimli kitabım resimleniyor. Bu yıl içinde yayınlanmasını bekliyorum. 2 ayrı akademik kitap yazımı devam ediyor. Umarım 2027 sonuna kadar tamamlayabilirim. Şimdilik benden bu kadar.

GÖLGEDE KALANLAR SERİSİ ESKİ BİR ZAMAN ŞARKISI GİBİ: FÜRUZAN

HAZIRLAYAN:
EZGİ DALAN

BİYOGRAFİ

Füruzan; öykücü, romancı, şair. Füruzan, bu yıl içerisinde başucumda sıkça yer alan yazarlardan birisiydi. Son bir yıl içerisinde yazarın birçok öykü kitabını okudum. Normalde yazdığım bu yazıları daha az tanınırlığı olan yazarlar üzerinden yürütüyordum ama bu genellemeyi Füruzan için yapabilmem mümkün değil. Kendisi gölgede kalamayacak kadar ışık saçan bir yazar ve itiraf etmeliyim ki, yazdığı her eserle beni büyülemeyi başarıyor. Ben bir öykü okuru olduğum gibi aynı zamanda bir edebiyat öğrencisiyim. Bu yüzden Türk edebiyatındaki veya dünya edebiyatındaki birçok yazara karşı az ya da çok aşinalık duyuyorum. Bu yüzden yazarın adını lisans yıllarımdan çok duydum, hatta bir vize sınavında kendisinden sorumluydum. Yazarın ilk öykü kitabı 1971 yılında çıkarmış olduğu “*Parasız Yatılı.*” Bu öykü aynı zamanda benim yazarı tanıma öyküm. Adları özellikle verilmemiş anne ve kızın on-on beş dakikalık yürüyüşü içerisinde ben de defalarca beraber o yokuştan indim, ben de defalarca okulun demir parmakları arkasında bir annenin kızını yatılı okula verirken ki vedasını izledim. Abartısız söylüyorum, bu öykü eğitim hayatım sırasında sayısız kez karşıma çıktı ve her seferinde aynı duygularla bu öyküyü okumaya devam ettim. Öykülerle fazlasıyla haşır neşir olduğum bu son bir yıl içerisinde

Füruzan’ın pek çok kitabı elime geçti bu yüzden Füruzan’ın sade ama içine çeken anlatımına daha fazla tepkisiz kalamadım.

Füruzan asıl adı ile Feruze Çerçi, 29 Ekim 1932 İstanbul doğumlu. Balkanlardan göç etmiş bir babanın ve İstanbullu bir annenin kızı. Babasını çok erken yaşlarda kaybetmiş tıpkı öyküsünde yazdığı gibi o da parasız yatılı okullarda okumuş. Yazarın edebiyat camiasına girişi 1960’lı yıllarda yazmış olduğu öykülerle başlamış. Ancak yazarın benimsediği ilk tür, şiir olmuş, Papirüs dergisinin sahibi Cemal Süreya’nın sözleriyle öykü türüne yönelmiş ve döneminin seçkin edebiyat dergilerinde öyküleri yayımlanmış. Bu dergiler; Seçilmiş Hikâyeler, Türk Dili, Pazar Postası, Dost ve Papirüs şeklinde sıralanabilir. Yazarın ilk öykü kitabı 1971 yılında yayımlanan “*Parasız Yatılı*” kitabı. Bu öykü kitabı 1972 yılında Sait Faik Hikâye Armağan Ödülü’ne layık görülmüştür. Yazar edebi hayatında özellikle öykü türü üzerine durmuş ve bu alanda eser vermiştir. Öykü türünde yayımladığı diğer öykü kitapları: *Kuşatma* (1972), *Benim Sinemalarım* (1973), *Gül Mersimidir* (1973), *Gecenin Öteki Yüzü* (1982), *Sevda Dolu Bir Yaz* (1999) şeklinde sıralanabilir. Buna ek olarak *Kırkyedi’liler* (1974) ve *Berlin’in Nar Çiçeği* (1988) adlı romanları da dikkat

çekmektedir.

Füruzan'ın Türk öyküsünde önemli bir yeri olduğunu düşünüyorum. Türk edebiyatına tarihsel bir düzlemde bakıldığında özellikle Cumhuriyet öncesinde sayılı kadın yazar olduğu görülür. Cumhuriyet sonrasında ise Milli Edebiyat ve Toplumcu Gerçekçi yazarların arasında kadın yazarlar daha az görülmektedir. Cumhuriyet sonrasında popüler romanlar olarak adlandırılabilir romanlar ve öykülerinin ardında 1950'li yıllarda kadın yazarlar arasında özgün bir ses duyulur. Bu sesin sahibi Nezihe Meriç'tir. Varoluşçu felsefenin etkisinde, toplumcu çizgiden bireyci çizgiye geçilen aşamada erkek yazarların arasında, kadının toplumdaki yerini ve evdeki konumunu psikolojik derinliklerle inceleyerek önemli bir açılım gösteren Nezihe Meriç 1950 sonrasında kadın yazarların görülmesiyle beraber bir öncü konumundadır. Füruzan ise Nezihe Meriç çizgisinde, ondan sonra gelen bu açılımın yayılmasını sağlayan özellikle bireyci duyguları ve ideolojik yönleri ortak bir paydada eriterek ortaya eser koyan döneminin güçlü seslerinden birisidir. Bireyci duygular ve ideoloji denildiğinde adı Sevgi Soysal ve Adalet Ağaoğlu ile beraber anılır. Söylemeden geçemeyeceğim bu dönemin her bir kadın yazarına ayrı bir seviyorum.

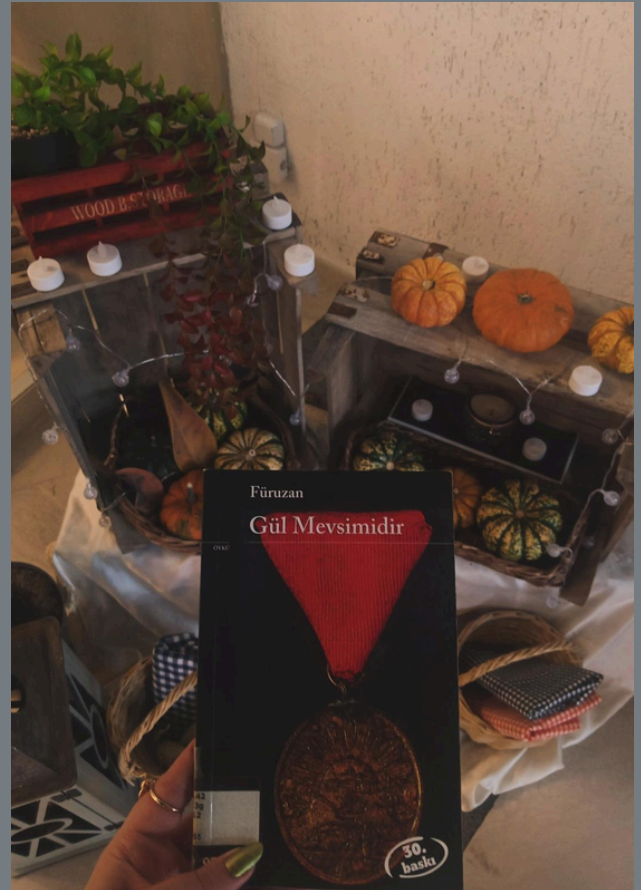
Füruzan güçlü kalemi, toplumda meydana gelen olaylara sessiz kalamayan yapısı, incelikli sözleriyle benim için eski zaman şarkıları kadar naif ancak güçlü kalemiyle tam bir savaşçı. Döneminin yükselen sesi olan Füruzan, peşi sıra yayımladığı öykü kitaplarıyla tabir-i caizse "tam bir olay" olarak adlandırılıyor. Mehmet H. Doğan "*Tekrarın Tekrarı*" adlı kitabında Füruzan için "*Füruzan Olayı*" adlandırmasını yapıyor. Füsun Akath "*Öykülerde Dünyalar*" adlı kitabında onun için "*Füruzan Çıkartması*" tanımını kullanıyor. Tabii, bu adlandırmalar yazarın yazdığı döneme nasıl damga vurduğunu da gösteriyor.

Fürüzan, genel anlatımıyla okuru da eleştirmeni de rahatlıkla etkileyebilen bir yazar. Okuduğum öykülerini göz önüne aldığım da ağırlıklı olarak kadın karakterlerin başrolde oynadığını görebiliyorum. Ancak bu öyküler belirli duygusal hassasiyetlerin içerisinden seçilip alınmış öyküler değil, birebir hayatın içinden, zorlu yaşamların arasından alınmış gerçekçi öyküler. Fürüzan'ın öykü kişileri; bir ev hanımı, babasız kalmış bir kız çocuğu, hayata tutunmanın yolunu yanlış yollarda arayan genç kızlar, toplumun alt kesiminden sıradan insanlar arasında değişebiliyor. Ve tabii, öykü kişilerinin sadece kadın karakterlerden oluştuğu da düşünülmesin. Farklı cinsiyet ve yaş aralığından onlarca öykü kişisi bulunmakta. Ancak özellikle dikkat çeken kısım, anne-kız ilişkileri ve kuşak çatışmalarından doğan öykülerde olduğunu da söyleyebilirim.

Gül Mevsimidir

Gül Mevsimidir, yazarın 1973 yılında kaleme aldığı uzun öyküsüdür. Bu öykü aşağı yukarı yüz sayfa civarında aynı karakterlerin ve olay örgüsünün etrafında şekillenen bir öykü kitabı. Bu öykünün başkarakteri Mesaadet'in gençliğinden yaşlılık sürecine kadar uzanan bir olay örgüsü içermekte. Sanırım bir karakteri, kendi öyküsü içerisinde en başından sonuna kadar

okuyabildiğim için -çünkü çoğu öykü dar bir kapsamı ele adlığı için buna el vermez- ayrıca sevdim. Mesaadet paşa soyundan gelme varlıklı bir ailenin kızı, bir klişe olarak yoksul bir aileye sahip olan Rüştü ile şiddetli bir aşk yaşıyor. Aile, statü farklılıklarına rağmen Rüştü'yü kabul ediyor ancak Rüştü, ülkede çıkan savaş nedeniyle İzmir'e, Yunan askerleriyle savaşmak üzere gidiyor ve geri gelmiyor. Mesaadet ise on yedi yaşında yaşadığı aşkın acısını seksenli yaşlarına kadar taşımaya devam ediyor. Sevgi bazı insanların yüreğini yumuşatırken, sevgiyi kaybetmenin ve yaşlılığın acısı ile huysuz bir kadına dönen Mesaadet, hem geçmişini hem bugününü

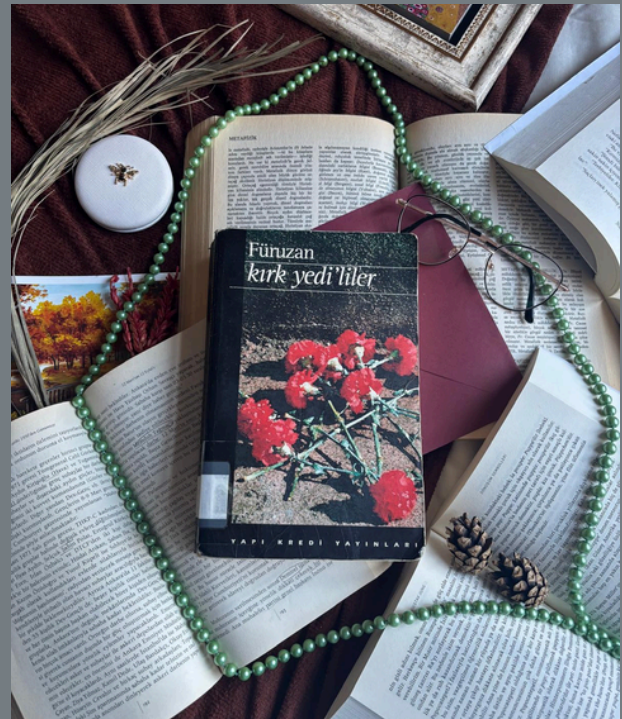
anlatıyor. Öykünün sevdiğim diğer bir kısmı, öykünün ortalarında bakış açısı Mesaadet'in açısından çıkıyor ve ona bakan kadına dönüyor. Kadın, Mesaadet'in hırçınlığından yorulmuş, hayata karşı bıkkın tutumunu gösteriyor. Tipik bir aşk hikâyesinden ötede savaşın boyutlarından ve ideolojik duygulardan uzak olan Mesaadet'in hayatı, ne uğruna öldüğünü bile anlayamayan Rüştü ve hayatın saçmalığı üzerine kafa yoran bakıcı kadının bakış açısında lirizmden bir tık uzak, gerçekçi bir öyküydü.

Fürüzan'ın öykülerine en genelden baktığımda çocuk karakterlerin ön plana çıktığını görüyorum. Yazarın "Sevda Dolu Bir Yaz" adlı öykü kitabı, ailesindeki değişimleri gözlemleyen bir çocuğun bakış açısından anlatılmış öyküleri içeriyor. Aynı çocuk bakış açısı, "Parasız Yatılı" ve "Gecenin Öteki Yüzü" adlı öykülerinde de görülmektedir. Toplumdan uzakta fildişi kaplı kulelerin arkasına saklanmayı reddeden Fürüzan; yoksul aileler etrafında kurduğu olay örgüleriyle tekrara düşmeyen, özgün bir ses yakalamayı başarmış bir yazardır. Fürüzan'ın öykülerinde bas bağırان bir ideoloji yoktur ancak onun edebi yaşantısının sosyalist ve feminist bir çevrede yer aldığı görmekte mümkündür. Öykü karakterleri ideoloji uğruna çabalayan savaşçı karakterler değildir; aksine sosyal ve

siyasi düzen içerisinde kaybolmuş karakterlerdir. Bu düzene uyum sağlayamayan karakterlerin hayatta maddi yönden savrulmuşlarının getirdiği sefalet; aile birliğine uzak olmaktan kaynaklanan yoksunlukla hüznü bir çatışmaya girmiş karakterler görülmektedir. Söylenbilir ki, onun öykü karakteri hem maddi açıdan hem duygusal açıdan yoksun karakterlerdir.

Kırkyedi'liler

Aslında bu bir öykü kitabı değil, epey uzun bir roman. Fürüzan'dan en son okuduğum ve etkilendiğim bir kitap olması nedeniyle eklemek istedim. Bu yazarın ideolojisinin -siyasi açıdan- en baskın görülen eseri. 1947 yılında doğmuş, 1970'li yıllardaki mücadelelerini anlatan bir roman. Bu

gençlerin hepsi romanın akışına göre üniversite okuyan yirmili yaşlardaki gençler. Toplumdaki aksaklıklara başkaldırdıkları için aylarca hapsedilen, türlü işkencelere maruz kalan gençlerin hikâyelerini aktaran bir roman. İdeolojinin baskın gelmesinden kaynaklanan bazı edebi zayıflıkları içerse de beni çok etkileyen bir roman oldu. Yakın zamanda okuduğum içinde özellikle eklemek istedim.

Fürüzan, içten ve duygu dolu satırlarında; gerçek yaşamı, bu yaşam içerisinde sıkışıp kalmış kadınları, her şeye rağmen çocuk bakış açısıyla umudu, küçük şehirlerden büyük şehirlere taşınmanın arkasında bıraktığı memleket hasretini - beni çok etkileyen “Tokat Bir Bağ İçinde” adlı öyküsüyle-, yaşamın sonuna yaklaşmış yaşlıları, mutsuz evlilikleri, kandırılmış genç kızlarıyla okumaya değer, hayatın içinden öyküler yazmış başarılı bir yazardır.

Bir sonraki gölgede kalanlar serisinde görüşmek dileğiyle, esen kalın...

ÖYKÜLEMENE VE ÇİÇEKLİ METAL KUTU'YA DAİR

YAZAN:
EMAME AKMAN
HARMANCI

Kendi iç dünyamdan süzülüp gelmeyen, zihnimde beklemeyen ve beni yazmaya zorlamayan hikâyeleri anlatmakta iyi değilim. Çünkü vicdan azabının, bazen bir evlat kaybından daha fazla acı verebileceğini düşündüm.

Nereden gelir bu hikâyeler?

Bir öykünün yaratım sürecinin nasıl olduğu, mesela konunun nereden geldiği ve inşa aşamaları genellikle yazarlara sık yöneltilen sorular arasında. Bu konu hakkında ben de epey düşünüyorum. Ve genellikle bu inşa sürecinin her öykü için aslında farklı seyrettiğini ama yine de bazı ortak noktaların da bulunabildiğini görüyorum. Öykülerimin bir kısmını gündelik yaşamda karşıma çıkan olay ve düşüncelerden, bir kısmını ise okuduğum eserlerden aldığım ilhamla yazıyorum.

Uçurtmanın İpi'ndeki öykülere şöyle bir baktığım zaman hemen hepsinde beni yazmak için masanın başına oturtan etkenlerin bambaşka çağrışımlar olduğunu fark ettim. Bazen tek bir imge, fikir dünyamda dallanıp budaklanıp bir öyküye dönüşebilmiş. Mesela evlenmek üzere olan bir çiftin, gelin başı yaptırmak üzere gittikleri bayan kuaföründe yaşadıkları duygusal gerilimi anlattığım hikâye için zihnimde oluşan ilk sahne, bir bayan kuaförünün ağda odasında tartışan çiftin çaresiz vaziyetiydi. Öykü bu sahneden yola çıkılarak, öncesi ve sonrası kurgulanarak oluşturuldu.

Öykü ilk oturuşta yazılıp bitirilemiyor genellikle. İskeletin büyük bir kısmı oluşturulduktan sonra yazının demlenmeye bırakılması ve üzerinden 1-2 gün geçtikten sonra yazıya tekrar dönülmesi gerekiyor. En azından benim için öyle. Tekrar elden geçirildiği aşamada bazen öyküye bambaşka boyutlar kazandıracak değişikliklerin

yapılması söz konusu oluyor. Duruma göre bu boyutlar, yazıyla uğraşan güvenilir okurların geri bildirimleriyle de şekillenebiliyor.

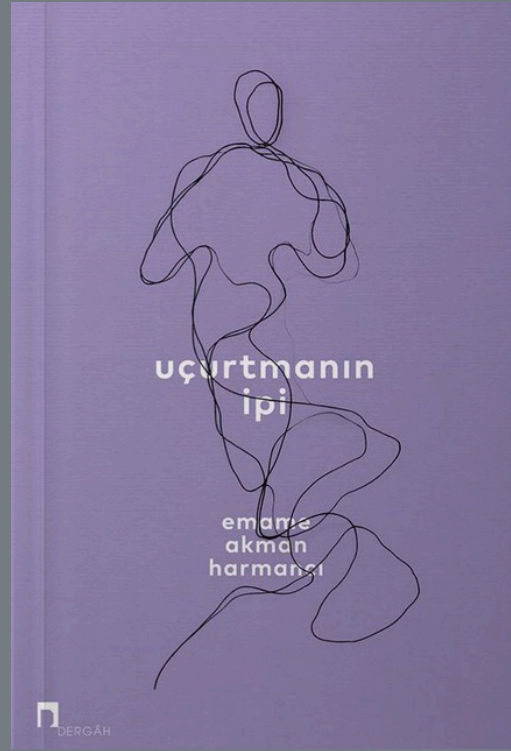
Yazarken “sipariş” gibi gelen yani kendim karar vermediğim bir konuyu öyküye çevirmek benim için en zor yazma türlerinden biri. Bunu daha önce, yazıyla yeni uğraştığım zamanlar, bir hevesle bazı yarışmalara öykü gönderirken yaşamıştım. Diyelim yarışmanın teması “aile” olsun. Bu temayı barındıran “ısmarlama” bir öykü kurmak bana işkence gibi geliyordu. Zamanla şunu anladım, kendi iç dünyamdan süzülüp gelmeyen, zihnimde beklemeyen ve beni yazmaya zorlamayan hikâyeleri anlatmakta iyi değilim. Belki zamanla bu işe biraz daha profesyonel bakmaya başlarsam sipariş hikâyeler de yazabilirim. Ama şu an okura sunduğum ne varsa zihnimde yeşermiş, filizlenmiş ve büyümüşdür.

Üstü tozlanmış “Çiçekli Metal Kutu”

Yazarın öykülerini açıklaması esasen çok profesyonel veya hoş bulunmuyor biliyorum ama bana ayrılan bu köşede bir hikâyemin oluşma sürecini paylaşmak istiyorum. Acemiliğime verilsin.

İki çocuklu bir anne olarak, biraz da karakterim gereği vesveseli bir insanım. Ya şöyle olursa ya böyle olursa gibi felaket senaryoları zihnimi çoğu zaman rahat bırakmaz. Bunu neden belirtiyorum çünkü “Çiçekli Metal Kutu” öyküsü bir evhamın muhayyileme

bıraktığı izlerden yola çıkılarak yazıldı. İşe her gün aracımın gidip gelmek zorunda olduğum için bu yolculuklarda, çoluk çocuğun, insanların gelip geçtiği ara sokaklarda, zaman zaman gözümde canlanan sahnelerden biriydi. Araba süren bir anne, bir çocuğa istemeden zarar verirse ne olur? O anne yaşamının geri kalanına nasıl devam eder? Kendi çocuğuna bakarken ne hisseder veya çocuğunun yüzüne bakabilir mi? O anne tekrar araba kullanabilir mi, kullanırsa o sırada nasıl davranır? Her şeyden habersiz kendi çocuğu, annesindeki bu değişim karşısında ne hisseder? Öyküde tüm bunların cevaplarını aramaya çalıştım. Okurun zihninde bu sorular yankılsın ve herkes kendine göre bir anlam çıkarsın istedim. Vicdan azabının bazen bir evlat kaybından daha fazla acı verebileceğini düşündüm belki de. “Çiçekli Metal Kutu” öyküsünde isimsiz kahraman, yirmi altı yıl önce annesinin bir kaza sonucu bir çocuğun ölümüne sebep olmasını anlatıyor. Öykü iki ayrı zamanda geçiyor. Karakterin çocukluk ve yetişkinlik dönemi. Bu elim hadiseden sonra anne babanın tavırlarındaki değişimin çocuğa yansımaları, onun gözyle aktarılıyor. Yazar Gülhan Tuba Çelik bu öykü için, bence kitaptaki en iyi öykü demiş, durumu “bir çocuğun görmezden gelinerek istismar edilmesi” olarak tanımlamıştı. Yazdıklarımıza getirilen bakış açıları bazen bizde de birçok pencere açıyor. Evet, bu acılı annenin yaptığı şey, kendi çocuğunu yok sayarak onda derin travmalar

bırakmasıydı. Yaşadığı vicdan azabı, kendi evladına annelik yapmasına engel oluyordu ve çocuk kasvetli bir anlamsızlığın kucığında yapayalnız büyüyordu.

Öyküde karakterin çocukluğu doksanların sonlarında geçiyordu ve o zamanlara ait bir eşyaydı “çiçekli metal kutu”. İçerisinde o senelerden kalan nesnelere vardı ve bunlar ruhundaki yaşam enerjisini çekip alan buz gibi yılları anımsatıyordu ona. Tüm bu sessizliğin sebebinin çok geç öğrendiği için elbette iş işten geçmişti. Kendisi artık yetişkindi ama hayata karışmayı, doludizgin yaşamayı bir türlü öğrenememişti. Anlatıcı, içindeki büyük boşluğu biraz olsun kapatmayı umarak, kazada ölen çocuğun annesini buluyor. Ve beklemediği bir manzarayla karşılaşılıyor. Öykünün yazarı olarak, okur adaylarının merakını uyandırmış olmayı umarak bahsi burada kapatayım.

KÜÇÜREK ÖYKÜLER

OSMAN AKÇAY

Kırk Yılın Çiçeği

Yaşlı kadın her gün aynı parkta oturur, kimseye bakmaz, kimseyle konuşmazdı. Bir öğleden sonra küçük bir kız yanına geldi, utangaç utangaç elindeki kır çiçeklerini uzattı: “Bunlar sizin için.” Kadın şaşkınlıkla çiçekleri aldı ve koklamak için burnuna götürdü. Gözlerinden ince bir yaş süzüldü. Tam kırk yıldır kimse ona çiçek vermemişti. Çiçekler biraz soluk, biraz kirliydi ama elinde yeniden canlandı sanki. Eve dönerken yolda durdu, uzun zamandır söylemediği eski bir türküyü mırıldanmaya başladı.

Valiz Şakası

Adam bir akşam karısına dönüp “Seni bırakacağım” dedi. Kadın tek kelime etmedi, sessizce yatak odasına gidip valizini çıkardı, eşyalarını içine yerleştirmeye başladı. Adam kapıda durmuş, onu izliyordu. Valiz dolup kapıya doğru sürüklendiğinde, adam sıkıntılı bir şekilde gülümsedi: “Şaka yaptım be kadın!” diye bağırdı. Kadın valizi yere bıraktı ve kocasına sarıldı: “Ben de şaka yaptım... Gidecek başka yerim mi var ki?” Adam bir an afalladı, sonra kahkahayı bastı; ikisi de gülmekten yere çöktüler.

HAYATA YENİDEN

PERİHAN ÇAKIL

Gözünden yaş akmayana acıya müptela mı denir, diye geçirdi içinden. Kabullendiği her acı, daha büyük bir darbeye kalbindeki yerine geçip bir sonrakini bekliyordu sanki. Bir yumru gibi büyüyordu kalbinde biriktirdikleri. Herkesi anlamamın, anlamaya çalışmanın verdiği yorgunluğu hissediyordu içinde.

Yılların bedenine, yüreğine, düşüncelerine hapsettiği çilekeşlikle bindi dakikalarca beklediği otobüse. Geride yıllarını, emeklerini, hatıralarını bırakıp belirsizliklerle dolu geleceğine doğru yol almaya başladı. O kadar yorgundu ki uyumamak için dirense de gözleri ve bedeni zihninden işaret bekleyecek durumda değildi. Dünyayla iletişimini kesip uykuya daldı. Zaten bunca yolu uyumadan geçirmek için öncesinde iki gün uyumuş olmak gerekti herhalde. Dört yıl boyunca ezberlediği yollardan son kez geçiyordu.

Uyandığında Konya yoluna yeni girmişlerdi. Bir an içinden keşke Konya yolu bitince uyansaydım, diye geçirdi. Çok uzun süren bu yolun bitmesini beklemek işkence gibi geliyordu ona.

"İnsan çok sonra anlıyor her şeyi kafaya takmanın boş olduğunu. Olursa sevin olmazsa üzülme yavrum; umulmadık yerden kapı açıyor Mevla."

Sonra yanında oturan adamı fark etti. Acaba neredeyken binmişti bu adam yanına? Uşak, Afyon... Dünya ile iletişime geçmeye hala hazır değildi. Kulaklığını aldı ve dertli bir türkü açtı telefonundan. Annesini hayal etti. Onu çok özlemişti. İki gün ayrı kalsa özlerdi zaten annesini. Bu üzerime yapışan bu çilekeşlik annemden kalma diye düşündü. Evine gidince çok çalışıp imtihanı geçip görevinin başına geçecekti. Aklında tasarladığı düşünce böyleydi, herkes gibi... Yıllarca eğitimi için yazları tarlalara çalışmaya gitmişti. Şimdi bütün çektiği bu zorluklarla hayat bir

güzellik sunmalıydı ona. Böyle düşünürken etrafı da izliyordu bir taraftan. Görebildikleri için şükreliyor, kaçırdıklarını kendince tahayyül ediyordu.

Yol, bir uyanık bir uykulu uzun süren saatler sonunda bitmişti. Sonunda hayalini kurduğu o gün gelmişti, başka kulvarlara doğru adım atıyordu. Gözü Diyarbakır-Ergani dolmuşunu aradı. Sırtında bir çanta, elinde bir bavul gözüne ilişen dolmuşa doğru ilerledi. Eşyalarını şoföre verip boş bulduğu bir koltuğa geçti. Yol boyunca gelen her tanıdık soru yağmuruna tutuyordu genci. Ezbere verdiği cevaplardan sıkılsa da cevaplamak zorunda hissediyordu kendini. Ait olduğu yere gitmese de onu oraya bağlayan insanlar olduğunu bilip gidiyordu. Zaten hala nereye, ne düşünceye, kime ait olduğunu bulamamıştı. Mütevazılığı ait olduğu yeri bulmasına engel oluyordu. Aslına bakılırsa çok büyük dertleri yoktu çözemeyeceği. Suretindeki bu hüznün ileride yaşayacaklarının sirayetiydi herhalde. Yüzüne bakan neden böyle kederlisin demekten alamazdı kendini. Bakışları hüznün, yüzü acının yuvası gibiydi.

Evine geldi, kapıyı çaldı. Anası sanki tüm mutluluğunu bu güne bağlamış gibi kapıyı açtı. Uzunca bir süre sarıldılar ve hasret giderdiler. Anne, çocuğu hemen sofranın başına oturttu. En sevdiği yemekleri yapmıştı. Ömer,

yaşadığı sevinçle yemeğini yemeye koyuldu. Dedesi son günlerini yaşamının verdiği yorgunlukla köşedeki koltukta uyuyordu. Uyansa da dedemle de bir hasret gidersem diye düşündü. Dedesinden hayat tecrübeleri dinlemeyi çok seviyordu. Yemeğini yedikten sonra banyosunu yapıp dinlenmeye geçti. Uyandığında babası çoktan eve gelmiş, sevgisinin sessizliğiyle bekliyordu oğlunu. Ömer, yüzünü yıkayıp babasının elini uzandı. Babası oğluna birkaç soru sordu. Ömer, babasının onun hayallerini dinlemesini tuhaf karşılarsa da -hiç yapmazdı bunu- bu durumu sevmişti. Sohbetleri bitince Ömer, dedesinin yanına geçti. Ömer'in babasına anlattıklarını dinleyen dede: "Neler aldık, neler sattık? Hepsi geldi, geçti. İnsan çok sonra anlıyor her şeyi kafaya takmanın boş olduğunu. Olursa sevin olmazsa üzülme yavrum. Umulmadık yerden kapı açıyor Mevla. Sen elinden geleni yap kendini üzmeden." dedi.

Günler çocuğun imtihana çalışmasıyla geçip gidiyordu. Sınav günü geldi geçti. Sonuçlar açıklandı. Çocuk beklediği sonucu alamamıştı. Uzunca bir süre kendini bu imtihana hazırladı. Tam dört yıl boyunca bekledi bir umut üzerine. Olmayınca olmuyordu ama umut Allah'tandı işte. Çocuk bu durumu fazlasıyla kafaya taksa da artık bir işin ucundan tutması gerektiğini de biliyordu. Ailesinin durumu öyle dört

dörtlük değildi çünkü. Sonunda sınava çalışmayı bırakıp farklı planlara yöneldi. Kendini kalkındırmak için çare aramaya başladı. Dayısının oğlu İbrahim, okumayan ve yıllarını el işlerinde ara ara da küçük çapta kendi kurduğu işlerde geçiren bir gençti. Ömer ile araları da fena sayılmazdı. Zaten Ömer'in bir araya geldiği öyle çok arkadaşı yoktu Ergani'de. Uzun istişareler sonucu ikisinin de bir işe ihtiyacı olduğuna ve bir şeyler yapmaları gerektiğine dair birbirlerine neler yapacaklarını önerip duruyorlardı. Sonunda ticaret yapmaya karar verdiler. Ticaret fitratına hiç uygun olmasa da kazanmak için insan aklına gelen ilk yoldu. Dayısının oğlu İbrahim az da olsa anlardı ticaretten. Farklı işlerde çalışmış olmanın verdiği birikimle kendini yeterli hissediyordu. Ömer elinde hiç sermaye olmadan nasıl böyle bir işe gireceğini kara kara düşünürken annesi, babasından kalma araziyi satıp oğlana yardım edeceğini söyledi. Zaten kimseye yaramıyordu o arazinin varlığı, bari oğluna bir faydası olsundu. Ömer bu duruma öylesine sevinmişti ki... Tüm işlere böyle başlanır zaten; kazanacağına inanarak, umutla, sevinçle... Başlangıçlar hep güzeldir. Arazi iki ayın sonunda ederinin üstünde bir fiyata satıldı. Ömer bu süreçte İbrahim ile iş planlarına koyuldu. Taze meyve-

sebze yi nereden getirirlerse daha karlı olurdu, alışveriş için hangi ile gitmelilerdi, toptancılar mı gelmeliydiler onlar mı gezmelilerdi... Ufak tefek birkaç dokunuş dışında iş yerinin eksikliklerini tamamladılar. Kuruyemiş tezgâhı iki güne gelecekti, meyve tezgâhları ayarlanıyordu... Açılış gününü de üç gün sonrası için planladılar. Her şey tam istedikleri gibi gidiyordu. Eksiklikler tamamlandı, açılış yapıldı, düzene girildi. İş yerinin getirisi beklediklerinin de üstündeydi. Gece gündüz demeden çalışıyorlardı. İşe kendilerini kaptırmışlardı. Böylesine kolay adapte olmalarına kendilerine şaşırırsa da insan bünyesi girdiği her duruma ayak uyduracak düzenekteydi. Gece on ikide kapattıkları dükkâna sabah beş buçukta giriş yapıyorlardı. Manav için ikisinin de erken uyanması gerekti. Birisi dükkâna bakarken diğeri hale meyve sebze alımına gidiyordu. Akşamları ise bir gün birisi bir gün diğeri sekizde eve gidip dinlenecek şekilde ayarlanmıştı. İki kişi idare ederiz diye giriştikleri işe bir eleman alamazlarsa bünyelerinin kaldırmayacağını düşünerek üç kişi devam etmeye karar kıldılar. "Eleman aranıyor." yazısı dükkânın girişine asıldı. İki gün sonra gençten bir çocuk çalışmak için konuşmaya geldi ve ikisinin de içi ısınmıştı çocuğa. Eleman hayatının baharında çalışkan bir

gençti. Biraz da olsa dinlenme payı bırakmışlardı kendilerine. Güzel kazanç sağlıyorlardı. Bir anda bu kadar yükseliş etraftakilerin de dikkatini çekmiş herkes haset gözlerle ağzına geleni konuşuyordu.

Günler böyle geçip giderken İbrahim'in arkadaşları İbrahim'i ziyarete geldi. "Çok çalışıyorsun be İbrahim. Bu gece için izin al da felekten bir gece çalalım." dediler. İbrahim, Ömer'in de bu eğlenceden eksik kalmasını istemedi. Elemana iş yerini emanet edip gece eğlencesine çıktılar. Ömer için çok tuhaf bir ortam ve çok tuhaf bir durum söz konusuydu. İlk defa kendini böyle ortamlarda bulmuştu. Eğlence anlayışı çok değişik gelse de ayak uydurmaya çalıştı. Midesi bu ortamı kaldırmasa da göz görülenlere yavaş yavaş alışmaya müsaitti. Sonuçta yanlışlar bir anda gelmezdi.

Zaman akıp giderken her iş çıkışı kendilerini bu eğlence merkezinde bulmaya başladılar. Eleman iş yerini idare ederken İbrahim ve Ömer de kendilerini gündüze ayarlayıp gece buraya geliyorlardı. İnsanın nefsiyle mücadelesi çetindi. Farkında olmadan gündüz kazandıklarını gece burada bitiriyorlardı. Her gün nerede hata yaptıklarını düşünmekten kafayı yiyecek gibi oluyorlardı. Aslında ikisi de eğlence merkezine gittiğini bilseler de dile getiremiyorlardı. Çünkü dile

gelse bir daha böylesi bir yere gitmemek gerektiğini biliyorlardı. Yükselişleri çabuk olmuştu, çöküşleri de öyle olacak gibi görünüyordu. Böyle böyle ikisi de işi savsaklamaya başladı. Tabi bu durum elemanı da düzeninden ettiği için onda da bir bıkkınlık hali başladı. Ne yaşadıklarını anlamlandırmadan yaşayıp gidiyorlardı. Eğlenceyi de işi de elden bırakmıyorlardı. Böyle geçen bir senenin sonunda elde ekşi ile kalınmış bir hesapla ortaya çıktılar. Annesi oğlanın çalışmasıyla gurur duysa da oğlanın bir arttırım yapamaması annesinin dikkatinden kaçmamıştı. Kendilerini alıştırdıkları bu düzenle zaman geçiriyorlardı ancak ilerlemiyorlardı. İkinci senenin sonunda batma tehlikesi ile karşı karşıya kaldıklarında artık birbirlerinin yüzlerine bakamıyorlardı. Sebebini ikisi de gayet iyi bilse de dile getirmiyorlardı. Sonunda dükkânı elden çıkarmanın daha mantıklı olduğuna karar verdiler. Hazırda bekliyormuş gibi dükkâna bir alıcı çıktı. Borçlarını bu şekilde kapattılar. Elde hiçbir şey kalmamıştı. Şimdi rotasını kaybetmiş kaptan gibi kalmıştı Ömer ortada. Bir hevesle giriştiği iş elinde patlamıştı. Yanlış adıma dahi atmamak gerektiğini çok net anlamıştı. Hayatında bunu ne kadar uygulayacağı ise muammaydı. İmtihana çalışsa artık eskisi gibi hevesi yoktu. Zaten

aklındaki her şey uçup gitmişti. Bilgileri tazeyken bile zor gelen geçemediği bu imtihanı şimdi geçme olanağı yok denecek kadar azdı. Birkaç gün hiçbir iş yapmadan öylece gezindi durdu. Annesi oğlanın bu haline üzülüp duruyordu. Oğlan da annesine, yaptığı işin sonunun gelmemesinin mahcubiyetiyle bakıyordu.

Hevesleri kursaklarında kalmış vaziyette ne yapacaklarını düşünmek için İbrahim ile bir araya geliyorlardı. İnsan ne kadar yanlıştan ders çıkardım dese de tekrar tekrar düşmeye elverişli bir varlıktı. Elde beş kuruş olmadan bildikleri bu yere tekrar tekrar gittiler. Her gün daha da ekşiye gidiyorlardı. Elindeki tüm imkanlar bitmişti. İyice borçlanınca annesine durumu söylemeye karar verdi. Annesi elinde ne var ne yoksa durumu toparlamaya çalıştı. Oğlana da bir taraftan imtihanlara çalışması için akıl veriyordu. Oğlan işin içinden çıkamamıştı. Annesinin durumu toparlaması üzerine kendince yeni bir yola girmeye karar verdi.

Garson olarak bir iş yerine girip çalışmaya başlamıştı. Altı ay kadar bu iş yerinde çalıştı. İbrahim, bu sırada şehir dışına çalışmaya gitmişti. Elinde belli bir miktar para vardı. Ömer de kendini bir şekilde düzlemişti. Bu sefer işleri yoluna koyduk diye düşünüyordu ama içinde bulunduğu durumdan da pek memnun değildi. Ait

olduğu yeri hala bulamamıştı. İbrahim, ilçeye dönmüş belirli bir süre burada kalmayı planlıyordu. Bu arada Ömer'i de ziyarete gitti. Birkaç gün kısa aralıklarla görüştüler. Ömer'in işten erken çıktığı bir akşam işe yakın bir parkta İbrahim'in arkadaşları ile kalabalık bir grupta oturdular. İbrahim'in bir arkadaşı ellerine kolay yoldan para geçeceği bir fikir sunmuştu onlara. Öylesine güzelleme yapmıştı ki aklın o tarafa kaymaması için aşırı dirayetli olmak gerekiyordu. Bu şuur da ne Ömer'de ne de İbrahim'de mevcuttu. Nasıl olduklarını anlamadan kendilerini bu defa da bir batakhane içinde buldular. Ömer, kendinin neden böyle olduğuna anlam veremiyordu. Elinde ne var ne yoksa basmıştı kumara. Zaten çok bir şeyi de yoktu. Bir de bunu alışkanlık haline getirdiler. Gittikçe gitti, gittikçe gitti. Alacaklılar kapıya dayanmaya başladılar. Annesi oğlunun bu haline çok üzülüyordu. Etrafta kim varsa yardım istediler. Kimse yardım etmek istemiyordu. Anne, oğlanın haline çok üzülüp ellerindeki tek varlıkları olan evi satmaya karar verdi. Yalnız evi satınca nerede oturacaklardı, bunu kestiremiyordu. Kiraya çıksa hiç alışık olmadığı bir durumdu. Mecburen bunu yapacaklardı. Evi satışa çıkardılar. İki gün sonrası için bir alıcı gelecek haberini aldılar. İki gün zor da olsa geçti. Alıcının geleceği saat on

ikiydi. Anne, o gün içinde olan huzursuzlukla kalktı. Balkona çıktı, nefes almaya çalıştı, başını göğe kaldırdı. Sonra ne olduğunu anlamadığı ince bir kalp sızısıyla yere yığılıverdi. Gözünü son defa hiç açmamacasına kapattı. Oğlan balkondan gelen ses üzerine babasıyla birlikte balkona koştu. Annesini o halde görünce hemen telefona sarılıp ambulansı aradı. Ambulans geldi, nabzının çok zayıf olduğunu söyleyip hemen araca aldılar anneyi. Daha yolda giderken annenin ölüm haberi geldi. Anne tüm birikimi olan bu evi satmadan bu dünyaya veda etmişti. Olaylar nasıl geliyordu, zaman nasıl böylesine hızlı akıyordu Ömer anlamlandıramıyordu bunları ama yaşıyordu. Ertesi gün vicdan azabı ile annesini son yolculuğuna uğurladı. Dedeye kızının öldüğünü söyleyemediler. Zaten dünya yorgunu olan bu adam kızının ölüm haberine herhalde dayanamazdı. Dedeyi diğer kızının yanına gönderdiler. Giden gittiğiyle kalmıştı yine...

Aradan biraz zaman geçince evi sattılar, borçları ödediler. Oğlan, babasının yüzüne bakamıyordu. Baba, küçük bir daire kiralayıp yeni hayatına alışmaya çalıştı. Ömer, içinde bulunan mahcubiyetle ve suçlulukla babasından uzaklaşmak istedi. Zaten bir işe yaramıyordu burada o halde gitsindi. En azından babanın yükü hafiflerdi.

Zaten insan kendini fazlalık hissettiği bir yerde çok fazla duramazdı. İnsanın içindeki umut da olmasa yaşamak için hiçbir sebebi kalmamıştı. Bir arkadaşı aracılığıyla büyük şehirde bir zincirleme markette kasiyer olarak çalışmaya başladı. Giderlerden elinde çok bir şey kalmasa da kimseye muhtaç olmamakla yetiniyordu. Gelişine yaşıyordu artık hayatı. Çok bir beklentisi yoktu. Zaten buna hakkı olduğunu da düşünmüyordu. İnsan gene de her şeye rağmen yaşıyordu, ne tuhaf...

Gelişine yaşadığı hayatında onu heyecanlandıracak olan bir durumla karşı karşıyaydı. Bu duruma kendisi de şaşkınlıkla bakıyordu. Çünkü o artık hayatın sillesini yemiş, tekdüze yaşayan bir adamdı. Heyecan, ona uğrayacak bir duygu olamazdı. Buna hakkı yoktu. Sevda, hayatla yoğrulmuş, mücadelelerle geçen bir hikâyenin mükâfatı gibi işledi içine Ömer'in. Adını, Sevda'nın yanındakinin ona seslenmesiyle öğrenmişti. Ömer, baştan sona Sevda olmuştu. Onun o neşeli bakışları sanki Ömer'deki hüznü alıp götürecekti. Ömer adına umut, aşk, nefes alış dediği bu kızı her gün görmek istiyordu. Sevda, evi buraya yakın olduğu için iki güne bir gelirdi zaten. Kız, kasaya gelince eli ayağına dolaşır nasıl konuşacağını şaşardı. Hızlıca ürünleri geçip alışverişini sonlandırır, kalbiniz ritminin rayına

oturmasını beklerdi. Sevda da olmasa şu hayatta onu heyecanlandıran bir olay yoktu. Kendini yaptıklarından ötürü bir çöp gibi hissediyordu. Faydasız, lanet, iğrenç... Aşk da olmasa bu hayatta tat alacak çok nadir şey var diye geçirdi içinden. Zaten insan deli olacaksa aşk için deli olmalıydı ona göre. Ömer, içine düşen bu aşkla asıl benliğini hatırladı, ait olduğu yeri şimdi bulmuştu. Ömer'in ait olduğu yer sayfalardı. Hayat şimdi anlamlıydı. Sayfalarla...

“İçimin boşluğunun ruhuma ağır geldiği günlerden geçiyorum. Bir bitişi var mı bu ağırlığın, bunun merakıyla geçiyor günlerim. Uzun zamandır huzursuzluğun kıyısında sabahlıyorum. Aynı dili konuştuklarıma karşı anlaşılmanın verdiği hüznün yüreğime yük oluyor. Kime söylesem sen kendin ettin, diye geçiştiriyorlar beni. İçinde bulunduğum duruma ne ad versem

bilmiyorum. Sanırım bir gün geçmeyeceğini bilmenin verdiği rahatsızlık bu. Fazlaca dile geldim anlaşılmadığım yerlerde. Allah'a sığınmanın ve tamamen ona bırakmanın olgunluğuna erişmeye çabalıyorum. Aldığım yanlış kararlar, yaptığım yanlış hamleler en sevdiğimi aldı benden; annemi. Nasıl toparlayıp yeni bir hayata başlarım bilmiyorum. Nefes alıyorum ama yaşamıyorum. Rastgele ağlamalarım, olumsuz hale girmelerim arttı. Hayat mı beni anlamadı ben mi onu yanlış yaşadım, bilmiyorum. Şimdi yeniden bir ışık göründü hayattan bana. Adı SEVDA. Sevda yolunu yürür müyüm bilmiyorum ama içime verdiği o anlık heyecan yaşamın anlamlı olduğunu düşünmemi sağlıyor. Ah Sevda!”

İşte şimdi yeniden demişti hayata. Yeniden, daha sıkı, umutla...

PEMBE RUJ

ESRA SACER

Marketten aldığı domates, soğan, süt, yumurta gibi temel malzemelerden oluşan poşeti mutfak tezgâhına koydu. El çabukluğu ile tüm parçaları olması gereken yerlere dizdi. Evinde düzen, kendi varlığından bile daha önemliydi. Fırın camındaki parmak izleri, yamuk duran koltuk yastığı, koltuktaki kullanılmışlık izleri, banyodaki sabunluğun yönü... Bunlar, başta temizliğin bir parçası gibi görünmese de onun evinin temizliğinin önemli detaylarıydı.

Tüm evi önce düzenlemekle başlardı işe. Yatak çarşaflarını, yastık kılıflarını değiştirir, tüm çöpleri çıkarır, toz alırken düzenlemeye devam eder, tamir edilecek yerler varsa onları halleder sonra küçük bir kahve molası verirdi. Temizlik de zaten çabucak bitirilecek bir şey değildi onun için. Tadına varılarak, dinlene dinlene yapılması gereken adeta bir terapi seansıydı. Temizlikten bir gün önce hiçbir şeye karışmaz, çöpleri bile çöp kutusuna atmaz, evin herhangi bir yerine savururdu, çünkü zaten bir sonraki gün büyük temizlik günü olacağı için yarınki rutinini bozacak başka eylemlere gerek duymazdı. Evdeki herkes de bunu bilir, genelde temizliğin yapılacağı gün evi terk etmeyi seçerlerdi. Zira o gün onlar için evde duracak herhangi küçük bir alan dahi olmazdı. Temizliğin bir parçası

"Yaşadığı tüm acıları, kargınlıkları, öfkeyi acaba eşyalardaki kirler gibi görüp yıkayıp kurutmak niyetinde miydi? Belki de temizlik bir kaçış değil, bir dönüşümdü."

olmayı teklif etmelerine gerek yoktu zira kimsenin yaptığı işi beğenmez, zaten yardıma da ihtiyaç duymazdı.

Kahve molasının ardından evi tüm detaylarına kadar süpürür, siler, tuvaleti ve banyoyu da ovaladıktan sonra temiz çarşafın ve deterjanın kokularının içinde huzurlu bu soluğu içine çekerdi. Mum yakarak son verirdi temizlik ritüeline. Odaları tek tek gezerek çıkardığı işten duyduğu gurur ile bahsettiğimiz o son dokunuşları yapardı. Terapi gibi gördüğü temizlik seansına, basit vücut ağrıları ve inanılmaz bir mutlulukla, adeta kendine verilmiş bir görevi tamamlamış olmanın huzuruna ererek son verirdi.

Ayrıca bu temizliğin en azından bir iki gün tadını çıkarmak adına evdekilere terör estirir, kimsenin koltukta dahi oturmayacağı hakkı olmadığını altını çizirdi... Evdekiler de çaresiz veya uzun yılların kabullenişliği ile itaat ederlerdi onun kurallarına.

Bu seanslara ne zaman ve nasıl başlamıştı, endişe edecek bir durum var mıydı halinde; nadiren de olsa düşünürdü ancak hızla gelen bu düşünce yerini kendini haklı çıkarma sayıklamalarına bırakırdı. Onu korkutan bazı aşırı olduğunu düşündüğü anlar olmuştu elbette. Mesela, misafir olarak gittiği evlerde banyoyu kullanır ve tüm banyo dolaplarını kontrol ederdi. Buradan da ev sahibinin ne kadar temiz olup olmadığına karar verirdi. Bu endişesi uzun sürmezdi elbette, kadının hası dolaplarının düzeninden belli olur asıl, görünen yerleri temizlemek kolay tabii... Diyerek haklı çıkarırdı kendini. Bir terapistle gitse belki bu durumuna bir teşhis koyulabilirdi. Amaaan, zamanımızda hasta olmayan mı var. Deyip terapist görüşmesini boşa çıkarır, hayatına kaldığı yerden devam ederdi belki de.

Halinde tavrında bir tuhafılık yoktu aslında, dışarıdan bakıldığında, herkes kadar temiz veya kirliydi. Sadece evi konusunda hassastı. Ev kavramı zihninde bambaşka bir yerde

konumlandığı için de olabilir. Evine dönmek, evinde vakit geçirmek, evine misafir kabul etmekten pek de mutlu olmamak, evinin dekorasyonunu sürekli değiştirmek... Evine dair yaptığı birçok şeyden sadece bazılarıydı... Evsiz kalmak, ev sahibi olmak, evini barkını bilmek... Kültürel olarak alabildiğine yücelttiğimiz bir kavram değil miydi zaten ev, bu kadar yüceltip sonra evin bizi getirdiği hal hakkında şikâyet etmek ne kadar doğru acaba diye düşünürdü...

Neticede evet, evini seviyordu. Ve ona hizmet etmekten de gurur duyuyordu, bunun içinde kimseye hesap vermek zorunda hissetmiyordu. Tek endişesi belki de bir gün tüm bu yaptıklarını yapacak gücü kendinde bulamamasıydı. Bu yüzden de yaşlıları, yaşlılığa dair şeyleri, kendisine o kaçınılmaz zayıf günleri hatırlatacak hiçbir şeyi sevmiyordu. Onların yavaş hareketleri, kendilerine has kokuları, tavırları, uzun ve hep aynı döngüde olan konuşmaları... Bir diğer korkusu da kendi yaşlılığından önce ola ki bakması gereken bir yaşlı ile muhatap olması idi, aman Allah'ım o zaman ne yapardı... Yapacak şey belliydi gerçi her zaman olduğu gibi ikiyüzlü davranacak, önlerinde olabildiğince nazik ama arkalarından verip verilecekti. Eh bu da onun bir diğer rahatlatma seansı idi. İyi de yapıyordu,

kim gerçekleri doğrudan duymaktan hoşlanırdı ki, herkes gülmek eğlenmek pohpohlanmak isterdi, e o da bu işi gayet iyi biliyordu. Herkese mavi boncuk dağıtır sonra da evine dönerdi. Tam kendine göre bir işi vardı. En çok zevk aldığı işi, evlere temizliğe gidiyordu ama kaderin bir cilvesi miydi bilinmez, bunu yaşlıların evlerinde yapıyordu. Onları besliyor, çocuk gibi temizliyor, giydiriyor; biraz da evlerini temizleyip dönüyordu. Bazen onlarla yürüyüşe ya da markete gitmek zorunda kalıyordu ki, işin bu kısmını hiç sevmiyordu. Yavaşlıkları yüzünden. Çünkü bazen dakikalarca bir ürünün incelemesini yapmalarını izler, fiyat karşılaştırmalarını dinler; eskiden ne kadar ucuz olduklarından, şimdi ne kadar pahalaştığından ve ne kadar çok çeşit bulunduğundan yakınmalarına tanık olurdu. Bir de, arkalarındaki uzun kasa sırasına aldırılmadan, ısrarla bozuk paralarla ödeme yapmak istemeleri yok mu? Sonra tekrar aynı yavaşlıkla tek tek tüm ürünleri poşete bir nizamla dizip ağır adımlarla marketi terk etmelerinden... Bu anlarda onları tanıımıyormuş gibi yapmak isterdi ama tüm market alışverişi boyunca peşlerinde olduğundan, herkes beraber olduklarını bilirdi. Bu durumda sadece etrafa mahcup, özür dileyen bakışlar atıp o anların geçmesini beklerdi...

Alışverişten sonra yavaşça parka doğru yürüyüp, en güneşli bankı seçip otururlardı. Kendisi şırl şırl terlerken, onlar gayet memnun tatlı tatlı gülümserlerdi. Nadir de olsa anlattıkları şeyler ilgisini çekerdi. Ama bazen de biraz abarttıklarını düşünürdü. Kim 70 yıl öncesini hatırlardı ki bu kadar ince detaylar vere vere. Bazen dün ne yediğini hatırlamakta güçlük yaşıyordu.

Yine kendisine eşlik etmesi gereken bir yaşlı hanımefendi ile bu bankların birinde oturuyorlardı. Çok yaşlı sayılmazdı aslında, yaşadığı bir rahatsızlığı sebebiyle erken emekli olmuş, yine bu rahatsızlığı sebebiyle de şu an yardıma ihtiyaç duyuyordu. Giyimine çok dikkat ediyordu. O gün; pileli bir etek ve ona çok uyumlu açık renklerde bir gömlek ve üzerine yine açık renkte bir hırka, hafif topuklu ama rahat şık bir ayakkabı bir şapka yine şık bir çanta ve olmazsa olmazı pembe ruj ile...

Hayata dair umudunu yitirmemekte ona göre ruj, kendisi o genç yaşına rağmen pek makyaj yapmayı sevmezdi, hep angarya gibi gelirdi kendine bakmak ona. Evine bu kadar özenip kendine hiç dikkat etmemesi bazen ona bile garip geliyordu. Ama bu hanımefendi onun tam tersiydi. Kendine oldukça düşkün, beslenme ve egzersizleri konusunda çok dikkatli, dış görünüşüne de özen gösteren

emekli bir öğretmendi. Gezmeye çıktıkları günlerden birinde, bir öğrencisinden bahsetmişti ona. Küçük bir köyde görev yaptığı yıllardan, oldukça hareketli, neşeli ve çalışkan bir kız öğrenci. Her gün okula özenle taranmış saçları ile gelirmiş. Birbirinden farklı ve güzel tokalarla süslenen saçları ile bu güzel kızın her halinden nasıl huzurlu bir yuvaya sahip olduğu belliymiş. Bir öğretmen olarak öğrencilerine her zaman dikkat eder, onları gözlemler, beslenme çantalarını kontrol edermiş. Bu gözlemlerin, öğrencilerle ilgili çok önemli bilgiler taşıdığı farkında olarak. Kirli bir önlük çok şey anlatırmış mesela size. Beslenmeye konan yiyecekler de... Eksik getirilen veya yıpranmış kitaplar da...

Kendi sınıfında olağan dışı bir durumla karşılaşmamış, o güne kadar... Öğretmenlik yılları boyunca o gün kadar kötü bir gün de yaşamadığını söylemişti. O gün, her zamanki gibi okula girmiş, sessizce öğretmenler odasından alması gerekenleri almış ve sınıfının yolunu tutmuş. Başlangıçta her şey olağanmış, öğrencileri, üstleri başları, hareketleri... Az zaman sonra aslında hiçbir şeyin görüldüğü gibi olmadığını, sınıfta tuhaf bir sessizliğin hâkim olduğunu fark etmiş. Öğrencilerinin çoğu aynı veya yakın bir köydenlermiş. Bir şey olmuş

gibiymiş, hepsini etkileyen bir şey. Sonra bahsettiği kız öğrenciyi görememiş sınıfta. Yoklama almış ve evet haklıymış öğrenci yokmuş. Sınıfa sormuş ama kimse bir şey söylemek istemiyor gibiymiş, sorusu havada kalmış. Teneffüste en yakın arkadaşını çağırıp durumu öğrenmeye çalışmış ama nafile. Müdür yardımcısına gidip öğrencinin velisi ile görüşmesini istemiş. Ama telefona yanıt veren kimse yok... Merakı iyice derinleşmişti, olabilirdi bu tarz durumlar, belki de hastaydı, velisi telefonun çaldığını duymamıştı ama içindeki his onu endişelendiriyordu. Bir şeyler olmuştu, sınıftaki sessizlik hayra alamet değildi. Tüm gece bunu düşünmüş, sonraki gün aynı tekensiz sessizlik, telefona yanıt veren kimse yokmuş yine... Cumartesi günü adresini alıp köye öğrencisinin evinin yolunu tutmaya karar vermiş. Kadın başına gitmesini pek önermese de arkadaşları, onları dinlememiş. Köyün yolunu tutmuş, sınıftaki tekensiz sessizlik tüm köyde de hissediliyormuş. Adrese varmış, kapıyı çalmış yanıt veren olmamış, köy kahvesine gitmiş, muhtarın evini öğrenmiş, bildiği bir şey vardır umidi ile evine yollanmış.

Muhtar, öğretmen olduğunu duyunca onu buyur etmiş, çay eşliğinde olanları bir bir anlatmış. Duydukları karşısında yaşadığı şoku tarif etmesi mümkün

değilmiş. Öğrencisi aslında birbirini çok seven karı kocanın ilk evlatlarıymış. Birbirlerine kaçarak evlenen çiftin sevgisi ilk kız çocuğunun ardından daha da artmış. Ancak yıllar geçtikçe baba tarafının erkek evlat beklentilerini karşılayamayan annenin üzerindeki baskılar onların evliliklerini de etkilemiş. Kızlarını çok seven çift ne yapacaklarını bilememiş. Kız çocuğunun ardından gelen düşük erkek bebeklerinin acısı, anneyi gündendüne bitirmiş, babanın da çok sevdiği eşinin halini gördükçe umutsuzluğu ve umutsuzluğu artmış çift çevrenin baskılarına göğüs germeye çalışarak, kızlarına durumu yansıtmamaya gayret ediyorlarmış. Ancak anne, kızını ve eşini çok sevmesine rağmen artık dayanamamış. Kızının güzel saçlarını taradığı, yemeğini özenle hazırladığı bir günün ardından onu okula yolculamış ve kendini asarak yaşamına son vermiş. Öğle yemeği için eve gelen eşi o gün nasılsa eve gelmemiş, annesini o halde ilk gören küçük kız çocuğu olmuş. Çıglıkları ile tüm komşuları eve toplayan kızı annesinin bacaklarından ayırmaları çok güç olmuş. Acılı baba haberi duyar duymaz koşarak eve gelmiş eşini, çıglıklar ve gözyaşları içinde annesinin bacaklarına yapışan evladını görüp acılar içinde inlemiş. Canından çok sevdiği eşini toprağa emanet edip kızını alıp köyü terk

etmiş. Tüm bunları anlatırken muhtarın gözleri yaslar içindeymiş. Yaşadığı şoku, öğrencisini, babasını, hayata nasıl devam edeceklerini, bir daha nasıl seveceklerini, gülümseyeceklerini düşünmeden kendini alamamış.

Aldığı haber onu çok etkilemiş, okula gelmekte zorlandığını fark etmiş, önce izin almış sonra görev yerini terk etmek zorunda kalmış. Zaten ondan sonra da hayatı hiçbir zaman eskisi gibi olmamış. Yaşadığı uzun karanlık yılların ardından, yine bir görev yerinde o öğrencisine çok benzeyen hayat dolu bir gülüşü öğrencisi olmuş. Benzer tokaları olan, saçları yine özenle taranmış, birbirinden güzel tokalarla süslenmiş... O gün, aslında hayatında ona, bilgelik dolu öğretmenlerine ve o güzel yuvalarına okullarına ihtiyaç duyan bir sürü öğrencisi olduğunu düşünmüş. Hayatın çok kısa olduğunu ve iki an arasında yaşadığımızı, fark etmiş. Varlık ve yokluk... Ya var olup varlığımızla etrafımızda bize, sevgimize ihtiyaç duyan insanlara ışık olacaktık ya da az da olsa var olan ışıklarını ellerinden alıp yok edecektik... Seçim tamamen bizim elimizdeydi. Bir sabah güneşin doğuşu ile uyanmış, kuş seslerini, yaprakların rüzgârla hışırdamasını dinlemiş, özenle saçlarını tarayıp, güzel bir toka takmış ve pembe rujundan sürmüştü.

Pembe ruju ona hep bunu hatırlatmış ve onu o günden beri sürmeyi ihmal etmemiş.

Duydukları karşısında nasıl tepki vereceğini bilememiş, sadece Allah'ım ne çok acı var, diyebilmişti. Bir süre daha sessizce bankta oturmuşlar, sonra yavaşça onunla evine kadar yürümüştü. Ardından kendi de evinin yolunu tutmuştu. Huzurlu, olabildiğince temiz olan evinin...

Ailesinin ilk kız çocuğu olması, kendisinden önce ve sonra ölen erkek kardeşleri, ailesinin erkek çocuğu hasreti içinde olması... Kendi hikâyesi ile hanımefendinin bahsettiği kız çocuğu arasında birçok bağlantı bulmuştu. Belki de bir de bu yüzden anlattığı hikâyeye onu oldukça etkilemişti. Hayatına nasıl devam edecekti, o da pembe bir ruj mu almalıydı yoksa? Saçma! Aspirin mi bu, o bile herkeste aynı etkiyi göstermiyor. Ya kendi annesi de küçük kız çocuğu gibi o baskılara boyun eğseydi, benzer kaderi mi yaşayacaklardı küçük kızla? Kaç kadın böyle baskılara dayanamamıştı, kaç kadın ömrü boyunca benzer baskılarla savaşmak zorunda kalmıştı, kalıyordu, kalacaktı... Annesinin üzerindeki baskılar, baba tarafının annesini hiç sevmemesi, evde sürekli yaşanan tartışmalar ve nihayetinde annesinin sürekli evi temizlemesi... Perdeleri yıkaması ütölemesi, duvarları silmesi,

çamaşırları her hafta elle yıkaması kurulaması, o dondurucu soğukta günde en az beş defa sobayı yakması, yemek pişirmesi eve durmadan habersiz gelen misafirlere hizmet etmesi ve evin bitmeyen tamirat işleri... Annesinin kendini adeta eve hizmete adanması bir tesadüf müydü? Yaşadığı tüm acıları, kırgınlıkları, öfkeyi acaba eşyalardaki kirler gibi görüp yıkayıp kurutmak niyetinde miydi? Belki de annesi kendini bu kadar evine adanmasa, sonu o küçük kız çocuğunun annesi gibi olacaktı, kim bilir? Annesi kendi terapi yöntemini, savunma mekanizmasını bulmuştu. Ama ya kendisi? Evine karşı duyduğu bu sevginin, gösterdiği özenin, yaptığı bunca temizliğin sebebi benzer miydi? Bir şeylerden kaçmak, zihninin karmaşık seslerinden sıyrılıp deterjan ve suyun köpük köpük sesine, çamaşır makinesinin ritmine sığınmak mıydı? Belki de temizlik bir kaçış değil, bir dönüşümdü. *Her döngüde biraz daha kendine yaklaşıyordu.*

HATIRA AĞACI

Elgün Ağayev

TÜRKÇEYE ÇEVİREN:
SEHRAYYA PİRİYEVA

"Sevebildiğin için mutlusun. Ama nereden bilebilirlerdi ki, ağaçtan ayrıldıktan biraz sonra birbirlerini hiç tanımayan bu eski tanıdıklar yeniden tanışacaklardı. Kendimi bir ağacın etrafında dönerken buldum, yapraklar dökülüyordu, hafif bir yağmur da çiseliyordu."

Rivayet olunur ki, Fuji Dağı'nın eteklerinde, ormandan ırak bir yerde تنها bir ağaç varmış. Hafızalarından silmek istedikleri anları ya da yitirmeyi arzu ettikleri herhangi bir hatırası olanlar, o hatıranın yok olması için ağacın çevresinde dönüp dururlarmış. Ağaçtan bir yaprak süzülüp düştüğü vakit ise, o hatıra kişinin zihninden ebediyen silinirmiş. Bu, o ağacı ziyaret eden dört kişinin hikayesidir.

1.

Bir yerlerden işitmiştim ki, Fuji Dağı'nda öyle bir ağaç varmış; onun etrafında dönerken aklından silinmesini istediğin hatıraları geçirirmişsin ve ağaçtan bir yaprak düştüğünde o hatıralar zihninden ebedi bir kararlığa akarmış. Buraya, onunla olan hatıralarımın yok olması için geldim.

Onunla ilk tanıştığımız günü dün gibi hatırlıyorum. Sinemadan çıkmıştık, hafif bir yağmur çiseliyordu. Ben kendimi sinemanın biraz sağındaki durağa atmıştım, o ise benden biraz solda, bir ağacın altında durmuş, soluk çehresiyle dalgın görünüyordu. Sigaramı yakmak için kendisinde çakmak olup olmadığını sormuştum, bana bir kibrit uzatmıştı. Ona sigara teklif ettiğimde ise, içmediğini söylemişti; sigara içmeyen birinin kibrit kullanması bana ilginç gelmişti

hani. Biraz film hakkında konuşmuştuk, ikimiz de filmi çok beğenmiştik, oysa salonda sadece dört kişi vardı ve ikisi filmin yarısında salonu terk etmişti.

Bu kısa hasbihal, bir süre sonra düzenli görüşmelere dönüştü. Günler geçtikçe daha sık buluşur olduk. O kadar çok benzerliğimiz, o kadar çok ortak noktamız vardı ki, onun benim ruh ikizim olabileceğini düşünmüştüm. Olayların akışı pek şaşırtıcı değildi; ona aşık olduğumun farkına varmıştım. Bunu ona söylediğimde ise, çok yanlış birine âşık olduğumu dile getirmişti. Ancak buna rağmen yine de eskisi gibi sohbet ediyor ve aynı yakınlığı göstermeye devam ediyordu.

Hatırlıyorum da, bir keresinde bana "Sen mutlu bir insansın" demişti. Ben de ona, "Nasıl mutlu olabilirim ki? Seni seviyorum ve sen, seni sevdiğimi biliyorsun, buna rağmen sevgim karşılıksız" demiştim. O ise cevabında, "Sevebildiğin için mutlusun" demişti.

Bir süre bu haliyle sürdü her şey ; ardından kendimi ondan uzaklaştırmaya çalıştığımı fark ettim. Bunu bir noktaya kadar başardım da. Uzun sayılabilecek bir süre hiç görüşmedik. Fakat zamanla, nasıl olduğunu tam anlayamadığım bir şekilde, aynı hatayı tekrarlayarak o aşına döngünün içine yeniden çekildim. Şimdi tüm bu yaşananları,

birlikte geçen tüm o güzel günleri, o güzel günleri hayal ederken çektiğim tüm acı dolu günleri hafızamdan silmek için buraya geldim. İleride bir yerlerde o ağacı görüyordum ve ona ulaşmak için sabırsızlanıyordum.

2.

Duyduğuma göre Fuji Dağı'nda bir ağaç varmış; onun etrafında dönerken aklımdan silinmesini istediğin hatıraları geçirirmişsin ve ağaçtan bir yaprak düştüğünde o hatıralar zihninden kaybolurmuş. Buraya, onunla olan hatıralarımın yok olması için geldim.

Onunla ilk tanıştığımız günü hatırlıyorum. Sinemadan çıkmış, ağacın altında durmuştum, film hakkında düşünüyordum, hafif bir yağmur da çiseliyordu. Bana yaklaşıp ateş istemişti; ben sigara içmiyordum ancak yanımda her zaman kibrit bulunurdu. Ona verdim, o da karşılığında sigara teklif etmişti; içmediğimi söylediğimde şaşırmış olmalıydı. Sonra film hakkında konuşmuştuk, ikimiz de filmi çok beğenmiştik.

Bir süre sohbet edip ayrılmıştık, sonra ise düzenli olarak görüşmeye karar vermiştik. Görüşmediğimiz

zamanlarda ise sık sık mesajlaşıyorduk; benden hep hüznü müzikler isterdi, ben de gönderirdim ama en kederlilerini kendime

saklardım, çünkü ayrılacağımızı biliyordum.

Bana ilk kez sevgisini itiraf etmesini hatırlıyorum; onu sevememiştim ancak beni terk etmesini de istememiştim. Bir süre sonra ise benden soğuduğunu hissetmiştim, işte tam o zaman ona âşık olmaya başladığımı farkına varmıştım. Ancak bizimki hiçbir zaman olmamıştı; ya o acele etmişti, ya da ben geç kalmıştım. Şimdi tüm bu yaşananları, birlikte geçen tüm o güzel günleri, o güzel günleri hayal ederken çektiğim tüm acı dolu günleri hafızamdan silmek için buraya geldim. İleride bir yerlerde o ağacı görüyordum ve ona ulaşmak için sabırsızlanıyordum.

3.

Bir yerlerden Fuji Dağı'ndaki o ağaç hakkında işittiğimde, o ağaç hakkında bir hikaye yazmaya karar vermiştim. Birbirine âşık olan ama sonradan sevginin ıstırabından kurtulmaya çalışan iki âşık hakkında bir hikâye. O hikayede her ikisi de bir yerlerden o ağacı duyacak ve oraya gitmek için can atacaktı. Nihayetinde ikisi de ağacın etrafında dönecek ve ağaçtan yapraklar düşecekti. Ama nereden bilebilirlerdi ki, ağaçtan ayrıldıktan biraz sonra birbirlerini hiç tanımayan bu eski tanıdıklar yeniden tanışacaklardı.

Bir keresinde yağmurlu bir günde biri

bana sevginin güzel olduğunu ama ebedi olmadığını söylemişti. Bazen bana öyle geliyor ki, sevgi güzel değil ama ebedidir; bazen de onun haklı olduğunu düşünüyorum. Uzun yıllardır hikâyeler yazıyorum; bazen gerçek olan, bazen ise uydurduğum hikâyeler. Bazen kendimden öyle şeyler uyduruyorum ki, onun gerçek olduğuna inanıyorum, bazen ise gerçek olana inanmak istemiyorum.

Keşke tüm bu hikâyeleri unutup yeniden yaşayabilseydim, keşke tüm bu hikâyeleri unutup yeniden yazabilseydim dediğim anlar oluyor. Tüm bu hikâyeleri yeniden yazmak, tüm bu hikâyeleri yeniden yaşamak için buraya geldim. İleride bir yerlerde o ağacı görüyordum ve ona ulaşmak için sabırsızlanıyordum.

4.

Bir yerlerden Fuji Dağı'ndaki o ağaç hakkında bir hikâye karşıma çıkmıştı, onu defalarca okumuş ve o ağacı ziyaret etmeye karar vermişim. O hikâyeyi okuduğumda aklıma bir yerlerde okuduğum başka bir hikâye daha gelmişti: Orada, sevgiye ihtiyacı olan iki kişi birbirlerine "Beni sever misin?" diye soruyordu; her ikisi de "evet" diyordu ama hiçbiri sevemiyordu.

Bir keresinde yağmurlu bir günde biriyle tanışmışım, biraz yürüdük ve uzunca sohbet ettik. Ayrıldığımızda

bana "İki yalnız adam bir arada olduğunda da iki yalnız adam olur" demişti. Hala bu olayın bir hikâyede okuduğumdan mı yoksa gerçekten mi başıma geldiğinden emin değilim. İlk hangi hikâyeyi okuduğumu hatırlamıyorum ama bugüne kadar yüzlerce hikâye okudum. Öyle hikâyeler ki, benim hiç yaşamadığım duyguları bana yaşattı.

Keşke tüm bu hikâyeleri unutup yeniden yaşayabilseydim, keşke tüm bu hikâyeleri unutup yeniden o duyguları yaşayabilseydim dediğim anlar oluyor. Tüm bu hikâyeleri yeniden yaşamak, tüm bu duyguları yeniden hissetmek için buraya geldim. İleride bir yerlerde o ağacı görüyordum ve ona ulaşmak için sabırsızlanıyordum.

5.

Kendimi bir ağacın etrafında dönerken buldum, yapraklar dökülüyordu, hafif bir yağmur da çiseliyordu. Burası neresiydi, ben kimdim?

(29.01.2023)

ÇINAR

RIDVAN ŞAHİN

Tozu dumana katarak ilerleyen hercai bir fırtınanın ortasında herc ü merc olmuş bir ağacım ben. Dallarımda biriken tozlar, pek nadiren yağan ihsan yağmurlarından sonra çamurlaşmış, bunun üzerine dallarıma yuva yapan kuşlar yuvalarını dağıtmak zorunda kalmış. Ne gelenim var ne gidenim hercai bir fırtınadan başka. Ben kendimi koruyamadım ondan; dallarımı, çiçeklerimi, kuşlarımı koruyamadım.

Ben bir çınar ağacıyım. Akranlarım, Ege'de ya da Marmara'da evlerin gölgesinde kalmış sote bir yerde sürüyorlar saltanatlarını. Hemen diplerinde de bir kahve kurulmuş ya da bir kafe. Adı Çınaraltı hepsinin. Çınaraltı Kahvesi, Çınaraltı Kahvecisi, Çınaraltı Cafe... Bilmem ne bir şeyler işte. Çınaraltı muhallebicileri de peyda oldu şimdi. Muhallebiden başka ne ararsan bulabileceğin ama muhallebi satmadığı için muhallebi yapılmayan bir muhallebici.

Oysa benim kaderim bu ıssız Anadolu kasabasının çorak bir mezrasında can bulmak olmuş. Etrafımdaki tüm çınarlar kurudu, kuruttum. Böylelikle bulduğum cana bir hayat bahsetmiş oldum. Yalnız bir hayat.

Ben bunların haberini kuşlardan, rüzgârlardan öğreniyorum. Büyük şehir görüp gelen kuşlar da rüzgârlar da bir değişik oluyor; havasından, cakasından geçilmiyor. Ama eminim, oralara gittiklerinde oradakilere de garip geliyorlardır.

ÖYKÜMEN KÜTÜPHANE

HAZIRLAYAN:
YAKUPHAN GÜLEÇ

yunus emre çavuş

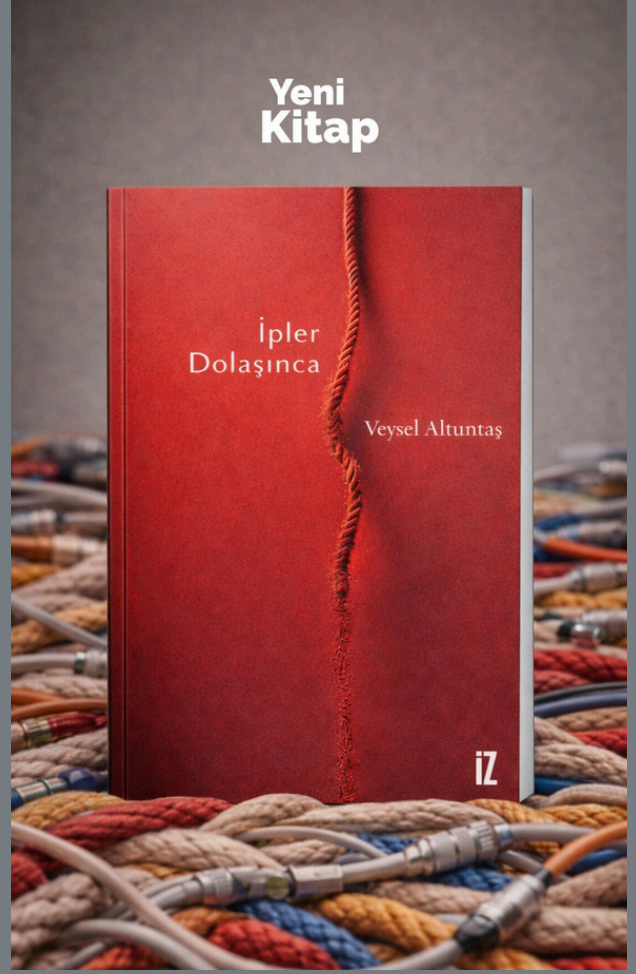
Veysel Altuntaş-İpler Dolaşınca

İpler Dolaşınca iç gerilimi, ritmi ve duygusal yoğunluğu titizlikle oluşturulmuş öykülerden meydana geliyor. Öykü burada yalnızca anlatılan bir metin değil, okurun havasını teneffüs ettiği bir dünyaya dönüşüyor âdeta.

Veysel Altuntaş, öykü türünün imkânlarını kullanarak aşkı ve ayrılığı, yapay zekâyı ve insanın kadim yalnızlığını, gerçeklikle hayalin birbirine değdiği o ince hattı, bugünü ve geçmişi yan yana getiriyor.

Sürpriz sonlar, içe dönük sorular ve bitmeyen bir arayış hissiyle örülü *İpler Dolaşınca*'da her öykü, kendi evrenini kurarken okuru da bu atmosferin doğal bir parçası hâline getiriyor.

Tanıtım Bülteninden

***

Emin Gürdamur-Ateşkes Çadırında Silah Sesleri

Emin Gürdamur'un Ateşkes Çadırında Silah Sesleri'ne başlamak üzereyin. Dış dünyanın gürültüsünden uzaklaştığını sanarak kapağı arala. Ancak dikkat et, okumaya hazırlandığın metin uslu bir hikâye değil, kuralları bizzat yazarın koyduğu hırçın bir "Nivola".

Okumaya başladığında, hayatın ciddiyetinden kaçıp kitapları kendine "ateşkes çadırı" kılan Aziz'le karşılaşacaksın. Dünyayla uzlaşmamak adına kelimeleri katledip esrarengiz bir Mezarıcı'ya gömdüren bir kelime celladı o. Sen satırların arasında güvenle ilerlediğini sanırken o, geçmişteki saplantısına benzeyen kurgusal bir kadını kendi hayaline hapsedip boşluğunu doldurmaya çalışacak.

Fakat labirentin merkezine yaklaştığında, kurmaca ile gerçeklik arasındaki ontolojik sınır paramparça olacak. Çünkü Nivola'da karakterler yazarlarına başkaldırırlar. Dördüncü duvar yıkıldığında, kurgusuna esir düşen adamın bizzat yarattığı karakter tarafından boğazlandığına şahit olacaksın. Kâğıtları yırtıp doğrudan dünyana çarpacak o isyan çığlığını duyacaksın: "Aziz diye biri hiç yaşamadı! Dirilerden kaçıp ölümlere sındın!"

Karar senin. Ya bu kitabı kapatıp sıkıcı gerçekliğe dön ya da tekinsiz çadıra adım at! Ama unutma, namlunun ucunda bizzat sen varsın!

Öykümen Sözlük

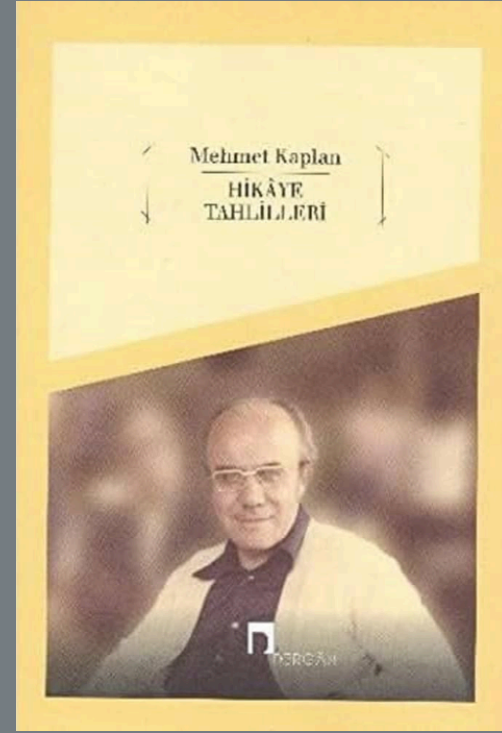
HAZIRLAYAN:
EZGİ DALAN

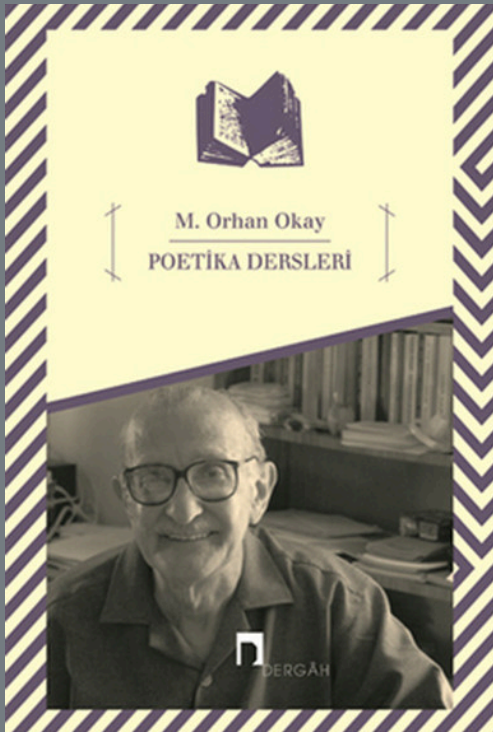
yunus emre çavuş

METİN TAHLİLİ METODU

“Bu metodun esası, dikkati edebi metinler üzerine yöneltmek ve onu oluşturan unsurları, bu unsurların ana fikirle ve birbirleriyle olan münasebetlerini incelemekten ibarettir. Bu metod şu estetik prensibe dayanır. Her edebi eser kendi içinde organik bir bütündür. Onun güzelliği de buna dayanır. Mükemmeliyet, eseri oluşturan unsurlar arasında kurulan ahenkten ibarettir, onu anlamak ve değerlendirmek için eserin dikkatli bir şekilde incelenmesi gerekir. ‘Metin tahlili metodu’ edebiyatın gaye ve mahiyetine uygun olan metoddur. Zira edebi eser, ancak kendi içinde organik bir bütün haline geldiği zaman, güzellik ve mükemmeliyete ulaşır. Bu bütünlüğü haiz olmayan eserler başarılı sayılmazlar.”

Mehmet Kaplan, Hikaye Tahlilleri, Dergah Yayınları.

KATEGORYALAR

“İlim bir bakıma tasnif demektir. Daha doğrusu, ilim tasnifle başlar, diyelim. Tasnif ilimlerin kanavasıdır. Böylece her konu için bir kanava, bir de nakış benzetmesi yapabiliriz. Kanava veta kanaviçe, kadınların nakış işlerinde kullandıkları, seyrek dokulu bir kumaş cinsidir. (Kelime, kenevirin Yunancasından Fransızcaya geçmiş. Kanaviçe ise aynı kelimenin bize İtalyancayadan giren şekli). Bu kumaş, nakış işlerinde, motiflerin işlenmesi için karelenmiş bir satıh yerine geçer. Resim büyütme tekniğinde kareler daha sonra nasıl silinirse, kanavanın iplikleri de öyle, çekilerek, ortada sadece nakışın kalması temin edilir. Yani kanava hem çok lüzumludur, hem de asıl nakış ortaya çıkınca kaybolması gerekecek kadar lüzumsuzsuz.

Tasnif de bunun gibi, ilimlerin kanavasıdır. Her ilmin kendi alanı içindeki bahsilerin, birtakım ortak özellikleri dikkate alınarak sınıflara, alt sınıflara, sonra da alt şubelere... ta en küçük üniteye varana kadar tasnif edilmesi mümkündür. Bu imkan ilim adamına büyük kolaylık sağlar.”

PORTAKAL ÇİÇEĞİ

Rüzgâr, portakal çiçeklerinden aldığı yaprakları yerlere saçıp savurarak bir Hansel ve Gretel hikâyesi yazmaya çalışıyor gibi. Portakal çiçekleri de ne hassastır ne narin. Rüzgârın habercisi bir uğultuyu duysa bile döküverir yapraklarını. Aylardan Nisan'dır ve vakitlerden akşam. Bir yağmur yoklar kaldırımları, sonra alır başını gider muson iklimlerine doğru. Aylardan Nisan'dır ve rüzgârların en ferahlatıcısı esiyordur.

Eve bir avuç portakal çiçeği getirdi. Gelene değin yapraklarını dökülmekten nasıl muhafaza edebildiğini bilmiyordu. Tüm şehri almış olan portakal çiçeği kokusu, şimdi de odasını şenlendirecekti. Hapşırıverdi. "Elhamdülillah" dedi. Portakal çiçeğinin polenleri bulaşmıştı ellerine. Tekrar hapşırdı. Elhamdülillah, dedi. Doğanın güzelliklerine direnen vücuduna savaş açmış gibiydi. İşin ilginç yanı bu savaşı sürdürmeyi de istiyordu. Tekrar hapşırdı. Bu kez Elhamdülillah diyemeden birkaç defa daha hapşırdı.

Çiçekleri avuçlarına aldı. Burnu kaşınıyor, gözlerinden yaşlar akıyordu. Pencereden aşağı attığı çiçeklerin henüz havadayken dağılan yapraklarını, bu yapraklarını yazacağı Hansel ve Gretel hikâyelerini seyretti. Sonunda şehre benzediğini o an fark etti.

ZEMHERİ VE SARDUNYALAR

RAMAZAN AKYILDIZ

"Bu, eşyaların kokusu değildi; bu, bekleyişin kokusuydu. Gelmeyecek olanı, bir ihtimalin kuyusunda, umudun o incecik buz tabakası üzerinde beklemenin metalik tadı."

Kar, şehri bir kefen gibi değil, hükmü hiç bitmeyecek bir mühür gibi örtüyordu. Sessiz, suçlu ve ısrarcı. Gökyüzü, yeryüzüne küsmüş de bütün kelimelerini beyaz bir sükûta dönüştürmüş gibi yağıyordu. Pencerenin önündeki o kadife, rengi solmuş berjerde oturuyordum. Dizlerime kadar çektiğim yün battaniyenin altında, bacaklarımın ısınmasını beklerken; zamanın dışarıda donup kaldığını, içeride ise sobanın çıtırtısıyla yavaş yavaş, ağdalı bir kıvamda eridiğini izliyordum. Camdaki buğu, sokağın sarı sokak lambalarını hare hare dağıtıyor, dünyayı olduğundan daha flu, daha katlanılabilir bir yer haline getiriyordu. Dışarıdaki o keskin gerçeklik, buğunun ardında yumuşuyor, bir rüyaya dönüşüyordu. İçeride, sobanın üzerindeki portakal kabuklarının yaydığı o kekremsi kokuya karışmış rutubet, naftalin ve kurumuş çay posası kokusu vardı. Bu, eşyaların kokusu değildi; bu, bekleyişin kokusuydu. Gelmeyecek olanı, bir ihtimalin kıyısında, umudun o incecik buz tabakası üzerinde beklemenin metalik tadı.

"Sardunyalılar..." dedi annem içeriden. Sesi, sanki yan odadan değil de takvimlerin henüz yaprak dökmediği o eski kışlardan, çok uzak bir zamandan kopup geliyordu. Sesi, kırık bir plağın hep aynı yerde takılması gibiydi; çizik,

hüzünlü ve tekrar eden.

"Sardunyalılar üşümesin oğlum. Kırmızı olanı içeri aldın mı? Baban kızar sonra. 'Çiçekler üşürse ev de üşür' der, bilirsin."

Cevap vermedim önce. Sadece camdaki buğuya işaret parmağımla anlamsız bir şekil, belki de bir soru işareti çizdim. Soğuk, camın arkasından parmak uçlarıma sızdı.

Balkonun köşesinde, karın altında birer beyaz tümseğe, birer isimsiz mezara dönüşmüş o saksılara bakamadım. Toprak donmuş, yapraklar cam gibi kaskatı kesilmişti. Oysa annemin zihnindeki o sisli, o zamansız serada, o çiçekler hâlâ bahar tazeliğindeydi. Annemin saati, akrep ve yelkovanın birbirine küstüğü, zamanın hükmünü yitirdiği o meşum sabaha mühürlenmişti. O sabahtan beri bu evde mevsimler değişmiyor, sadece aynı gün, aynı bekleyiş, aynı cümleler tekrar ediyordu.

"Aldım anne," dedim fısıltıyla. Sesim kendi kulaklarıma bile yabancı geldi. Bir yalan, ne kadar şefkatli söylenirse söylensin, insanın dilinde paslı bir tat bırakıyordu.

Ayağa kalktım. Ahşap zemin, her adımında evin yaşını ele veren, kemikleri sızlayan bir ihtiyar gibi inledi. Bu ev, bizimle birlikte yaşıyor, bizimle birlikte çöküyordu. Duvarlardaki çatlaklar, bizim yüzümüzdeki çizgilerin haritası

gibiymi. Sobanın üzerindeki güğüm, kısık bir ıslıkla varlığını hatırlatıyordu. Maşayı elime alıp kapağı açtım; içerideki kor, cehennemün küçük, evcilleştirilmiş bir maketi gibi parladı yüzüme. Bir odun daha attım. Ateşin o iştahlı hışırtısı, odadaki o ağır, o yoğun sessizliği bir anlığına yırttı.

Koridora çıktım. Evin en soğuk, en tekinsiz yeri burasıydı. Vestiyerde asılı duran o gri paltoya takıldı gözüm. Omuzları düşmüş, kumaşı yorgun, içinde taşıdığı gövdeyi yitirmiş bir palto. Babamın paltosu. Annem, onu oradan kaldırmama, "artık bir ihtiyacı yok" dememe izin vermemişti. "Kuru temizlemeden yeni geldi, tozlanmasın, baban titiz adamdır" demişti üç ay önce. Oysa palto, sahibinin omzunu, o sıcaklığını unutalı aylar olmuştu. Elimi uzattım, kumaşına dokundum. Soğuktu. Ama yakalarında hâlâ o tütün, kolonya ve yağmur karışımı koku sinmişti. Burnumu gömdüm yakasına. Bir an, sadece bir anlığına, kapının açılacağını, babamın içeri girip "Hava da bıçak gibi mübarek" diyerek ellerini ovuşturacağını sandım. Ama kapı kapalıydı. Kilitliydi. Ve o kilidi açacak anahtar, artık hiçbir cepte değildi. Bir eşya, sahibine sadakatini ne kadar sürdürürdü? Bir palto, artık ısıtacağı bir beden olmadığını, o bedenün çoktan toprağın, o soğuk ve ıslak toprağın bir parçası olduğunu ne zaman kabullenirdi? Salona, annemin

yanına girdim. Elinde yarım kalmış, rengi solmuş bir örgü, gözlerinde o bildik bulanıklıkla divanda oturuyordu. Şişleri birbirine vuruyor ama ilmek atmıyordu. Elleri bir alışkanlığı sürdürüyor, zihni ise bir boşluğu onarmaya çalışıyordu. Başını kaldırdı. Gözlerinde, beni tanımayan ama bana muhtaç olan o ürkek bakış. Bazen bana "oğlum" diyordu, bazen "bey", bazen de sadece "kimsin?" der gibi bakıyordu.

"Yoldadır değil mi?" dedi, bir sorudan ziyade bir onayı dilenir gibi. Sesi titriyordu. "Otobüsler çalışmıyor herhalde. Yollar kapanmıştır. Yoksa gecikmezdi. Asla gecikmez o. Çayı tazeledin mi?"

Yutkundum. Boğazımda cam kırıkları. Gerçeği söylesem? "Anne," desem, "O otobüs bir daha hiç gelmeyecek. O yollar sonsuza dek kapandı." Desem ki, "O paltoyu bir daha kimse giymeyecek ve o sardunyalılar çoktan öldü. Babam..." Yapamadım. Geçen ay denemiştım. Bir doktorun soğukkanlılığıyla "Babam yok artık" demiştım. O an yüzünde oluşan o yıkımı, o taze acıyı, sanki haberi ilk kez alıyormuş gibi kopan feryadını gördüğümde kendimden nefret etmişim. Bir insanı, aynı acıyla kaç kez tanıştırdınız? Her gün yeniden o haberi vermek, o yıkımı o yüzde her sabah yeniden izlemek... Bu, dürüstlük değil, işkence olurdu.

Merhamet, bazen gerçeği kalın bir yorgan gibi örtmekti.

"Tazeledim anne," dedim. Sesimdeki titremeyi sobanın çıtırtısına gizleyerek. "Suyu kaynadı, demini aldı. Hatta ince belli bardağımı da hazırladım. Şekerini de yanına koydum, karıştırmadım. Gelir birazdan." Yüzündeki o gergin bekleyiş gevşedi, alnındaki derin, kederli çizgiler yumuşadı. Sanki dış kapının anahtar sesini duymuş gibi huzurlu bir ifade yayıldı çehresine. Oysa duyduğu tek ses, rüzgârın panjurları döven sesiydi.

"İyi," dedi, derin bir nefes vererek, omuzlarındaki görünmez yükü atarak. "İyi... O gelmeden şu örgüyü bitireyim. Sırtı üşür. Çok üşür onun sırtı. Romatizmaları azar şimdi soğukta." Ölmediği, ilmeklerin kaçtığı, sökölüp gitmiş o yün yumağına geri döndü. Olmayan bir bedeni ısıtmaya çalışıyordu. İlmekler boşluğa atılıyordu. Tıpkı bizim bekleyişimiz gibi. Mutfaktan içeriye üç bardak çayla döndüm. Biri benim, biri annemin. Üçüncüsünü, o her zamanki yerine, divanın boş kalan köşesindeki sehpanın üzerine bıraktım. Buharı tütüyordu. Koyu, tavşan kanı bir çay. Babamın sevdiği gibi.

O bardağa bakmak, bir mezar taşına bakmaktan daha zordu. Çünkü mezar taşı "bitti" derdi; bu bardak ise "hâlâ bekleniyor" diyordu. Dışarıda kar,

acımasız bir ısrarla, dünyadaki bütün izleri, bütün hataları ve bütün acıları silmek istercesine yağıyordu. Sokak lambasının altında bir kedi, patilerini karnına çekmiş titriyordu. Dünya soğuktu. Dünya kimsesizdi. İçeride biz; sönmeyen bir ateşin, donmuş sardunyaların ve masada yavaş yavaş soğuyan o üçüncü bardağın gölgesinde, hiç gelmeyecek olanı bekliyorduk. Annem örgüsüne, ben camdaki buğuya, ev ise kendi sessizliğine gömülmüştü. Bir süre sonra annemin başı göğsüne düştü. Uykulamaya başladı. Belki rüyasında kapı çalıyor, babam içeri giriyor ve "Hanım, sardunyalar ne güzel açmış, evin içi bahar kokuyor" diyordu. Rüyalar, şu an bizim tek sığınağımız, tek gerçeğimizdi. Gözüm masadaki üçüncü bardağa kaydı. Buharı kesilmişti. Çay soğumuştü. Ev, gideni unutmuştu belki ama kalanlar, unutmayı unutmuştu. Sobaya bir odun daha attım. Ateş harladı. Bu kış, belki de diğerlerinden daha uzun sürecekti.

Neresi Yuva

LALE SANEM ŞEKERCİOĞLU

Genç adam dalgın dalgın duvara bakıyordu. Daha düne kadar orada duran, eşiyile flört dönemlerinde çekilmiş o çok beğendikleri resimden geriye kalan boşluğa bakıyordu. Açık renkti boşluk, yıllardır çerçeve ile korunduğu için kirlenmemişti. Boşluğa baktıkça kendi içinin de boşaldığını hissediyordu. Karnı acıkmıştı, buzdolabı ağzına kadar doluydu ama yiyemeyeceğini biliyordu. Çok üzüldüğü zamanlarda böyle olurdu. Niye bu kadar üzülmüştü ki? Tam tersini bekliyordu aslında bir önceki gece nefret dolu gözlerle karısına artık onu sevmediğini söylerken. Nasıl demişti bunu, nasıl diyebilmişti? Doğru değildi ki. Hala seviyordu. Hem de çok. Hele kızını... Kızını bugüne kadar hiç kimseyi sevmediği kadar çok seviyordu. Cıvı cıvı konuşmaları,

gülüşleri olmadan dünyanın en sessiz yeri bu ev. Ve yıllardır can attığı bu sessizlik, işkencelerin en korkuncu gibiydi. Hemen cep telefonuna sarıldı. Arayamadı. Saat geç olmuştu. Uyusa çok iyi olurdu ama asla uyuyamayacağını biliyordu. Sabahı bekleyecekti çaresiz. Bu bitmeyecek gibi gelen bekleyiş cezasını hak etmişti. Bir gecede yuvasını kupkuru bir eve çevirmişti. Hem de çok gündelik sorunlar yüzünden. Tüm yaşanmışlıklara, tüm sabredişlere, tüm dayanışmalara, tüm birlikte saçmalamalara ve tüm güzelliklere ihanet etmişti. Sabah olunca hemen hatasını telafi etmek için harekete geçecekti. Yuvasını kurtaracaktı. Ne demişti kızının o çok sevdiği çizgi filmde Heidi'nin büyükbabası: "Bir evi yuva yapan ailedir!"

Gregor Ülkesi'nin Konsolosluğu

Yılmaz Boran Kılıç

"Gregor'a giden yol gerçekten karşıdaki kapıdan mı geçiyordu, yoksa insan bazen en uzak yolculuğa kendi içinden mi çıkıyordu?"

Haşmet kapının önünde durduğunda, sabah güneşi henüz duvarların soğuk taş dokusunu ısıtmaya başlamıştı. Gölgelere baktı. Kendi gölgesini aradı; ne kadar da uzaktaydı gölgesi...

Bu binaya adım atmak, aslında karanlık olan bir siyahtan çıkıp başka bir karanlık karaya gitmekti.

Tam da bu yüzden, açılan demir kapının parmaklıklarını geçerken elleri ve yüreği titredi.

Elinde tuttuğu belgeler, formlar, fotoğraflar, açıklamalar dışarıdan bakıldığında sıradan bir başvuru dosyasıydı.

Ama Haşmet için bunlar, iyi bir ihtimalin sadece kâğıtlara dökülmüş haliydi.

Gregor Ülkesi...

Uzaktı aslında. Hem de çok.

Fakat haritada birkaç parmaklık yolda. Var mıydı gerçekten böyle bir yer?

İnsanın ruhunu bir ülke yapsan, herkes o ülkede mi yaşar? Ya ruhu oraya sığmazsa? Haşmet'in gitmeye çalıştığı Gregor da böyle bir yerdi; bir ülke değil, ruhunun boyunu ölçeceği bir boy aynası ülkesiydi.

Konsolosluğun kapısından içeri giren herkes gibi o da numara alacaktı.

Onu bile layık görmemişlerdi oysaki. Bir sürüden farksızdı her şey; "Yürü!" diyen bir çoban vardı. Acımasızca ne olacağını bilmeyen, şirin gözükmeye çalışan insan yığınları... Tebessümün arkasında bir damla yaş dökülecek

kadar hüznü, heyecanlı ve korkak. Baştan sona tutarsız ve acınası...

Koridor boyunca uzanan sessizliği bölen tek ses:

"TEK SIRA!"

Haşmet içeri adım attı.

Korku adımlarını ağırlaştırırsa da bazı yollar ancak yüründüğünde anlam kazanırdı.

Konsolosluğun içi, dışarıdaki güneşi yutmuş gibiydi.

Duvarlar gölgelerle kaplıydı, hava ağırdı; sanki her nefes, insanın içindeki bir hatırayı da beraberinde çekip alıyordu.

Haşmet içeri adım attığı anda, bir yabancı değil, kendi yalnızlığının içine girmiş gibi hissetti.

Bekleme salonu neredeyse tamamen sessizdi. Herkes kendi düşüncesine gömülmüş, kendi iç sınırlarında kaybolmuş gibiydi.

Gregor Ülkesi'ne gitmek isteyen insanların yüzünde aynı şey vardı:

Bir yerden kaçanların ve başka bir yerlere tutunamayanların ortak, tarifsiz hüznü.

Bir sesle irkildi:

— Sağ dört parmak, sol dört parmak, iki başparmak.

Yine ayakta... Yine tek sıra... Yine bekleyerek...

Gregor'a gitmek...

Varmaktan çok gitmeyi düşündü. Hüznü olan burasıydı; gitmek istemesi, varabilmesi değildi. *Neden?*

Neden gitmek isteseydi? Neden tüm umutları tüketecek karanlık tüm dehlizlerine kadar girmişti? Neden insanların gölgeleri yanlarında değil de çok uzaklardaydı?

“Neden...” diye içinden öylesine güçlü bağırdı ki, acaba bir ses çıktı mı korkusuyla etrafına bakındı. Maskeli balo salonundan farksız, en güzel yüzlerini gösterme çabası içindeki insanlar...

Gülecek kadar hüznülülerdi aslında. Camın arkasında oturan görevli, turuncu gözlü, mavi saçlı ve üç kulaklıydı.

Yüzünde en ufak bir tebessüm yoktu. Sesi, soğuk bir ülkenin soğuk bir sabahında kahvaltı masasında ayakta durman gerektiğini hatırlatıyordu: “*O masaya ait değilsin.*”

“Dilimizi biliyor musunuz?” dedi. “Çok az... Kendi dilimde devam edebilir miyim?” dedi Haşmet.

Haşmet dosyayı uzatırken kendi sesini duyamadı.

Sanki bütün konuşmayı içinden yapıyordu.

Görevli belgeleri incelerken Haşmet ilk kez şunu düşündü:

Gregor’a giden yol gerçekten karşıdaki kapıdan mı geçiyordu, yoksa insan bazen en uzak yolculuğa kendi içinden mi çıkıyordu?

Görevli, Haşmet’in uzattığı evraklara neredeyse nefes bile almadan göz gezdiriyordu. Gözlerinde hiçbir

sıcaklık yoktu. *Ne kadar kolaydı bir şeylere bakan ve onay veren birisi olmak,* diye düşündü. Dosyayı açışındaki mekanik hareket, yıllardır aynı cümleleri kurmuş birinin yorgunluğuyla doluydu.

“Neden gitmek istiyorsunuz?” dedi görevli.

Tonunda ne tepki vardı ne merhamet; yalnızca keskin bir soğukluk.

Cevap vermeden yanında oturan ailenin konuşmalarını duydu.

Kadının yanında duran küçük kız, annesinin eteğine tutunarak fısıldadı:

“Anne... Buradan çıkınca hamburger yiyeceğiz değil mi? Hani dediğin o büyük soslu olan?”

Kadın gülümsedi. Sıcacık, hayat dolu bir gülümseme idi.

“Elbette,” dedi. “Söz verdim ya. Buradan çıkar çıkmaz en güzelini yiyeceğiz.”

Kızın gözleri parladı.

Onlar tek sıranın dışındaydılar. Onlara “Tek sıra!” diye bağırان kimse yoktu.

Her kapının arkasında bir ses... Onlar Gregorluydu.

Sıra beklemiyor, herkesin önüne geçebiliyorlardı.

Her kapıda bir görevli onlara eşlik ediyordu.

Oturdular; ayakta değillerdi.

Işık onun üzerinden geçip gitti, ardında daha da koyu bir gölge bırakarak.

“Evet,” dedi görevli, soğuk tonuna

dönerek.

Ne cevap vermeliydi? Neden gitmek istiyordu?

Neden? Cevapsız bir soru...

Haşmet o anda fark etti:

O, kapısı kapananlardan biriydi.

Bakmadan, yüzüne bile bakmadan.

“Yanlış anlamışsınız.

Vizenize olumlu bir cevap veremiyoruz.”

Bu kadar...

Haşmet kâğıdı eline aldığı anda aslında belgelerde soruların çok net olduğunu gördü.

Yanlış anlamamıştı.

Sadece... Bazı insanların cevapları eksik olsa bile yolları açıyordu.

Kendisinin gibi bazı cevaplar ise ne kadar doğru olursa olsun kapıların kapanmasına yetiyordu.

Görevli başka bir dosyaya geçti; parmaklarının sert hareketlerinden siniri değil, alışkanlıkla sertleşmiş bir hayatın izleri okunuyordu.

Haşmet o an düşündü:

Bu adam gerçekten iki farklı insan mıydı?

Yoksa soğuk yüzünü bize, sıcak yüzünü yalnızca Gregorlulara mı saklıyordu?

Görevli tam o sırada başını kaldırdı.

Haşmet'i ilk kez doğrudan, buz gibi gözlerle süzdü.

Bu kez sesi daha ağırdı, daha çentikli, daha keskin:

“Her gelen kabul edilmez. Neden

gitmek istediğinizi açıkça belirtmeniz gerekiyor.”

Bu cümle bir memurun sıradan uyarısından çok bir yargıya benziyordu.

Sanki adamın gözlerinde şunu okudu Haşmet:

Sen neden gitmek istiyorsun ki?

Bizim ülkemizde sana yer yok.

Haşmet kendi içinden geçen sorulara cevap veremedi.

Çünkü bazen insanın kendi kendine bile itiraf edemediği nedenler olur.

Aynı anda kapıdan çıktılar bir Gregorlu ile.

Tam 4 saat beklemişti; oysa 10 dakika önce gelen Gregorlularla aynı anda bitti işleri.

O an Haşmet'in içindeki hüznün bir kez daha büyüdü.

Çünkü anladı:

Bu binada yalnızca duvarlar soğuk değildi.

İnsanların birbirine bakışları da, kelimeleri de, ayırt edişleri de soğuktu.

Ve insan bazen kendi ülkesinde bile yabancı hissedebilirdi.

Haşmet konsolosluğun ağır kapısından çıktığında, elindeki kırmızı kâğıt rüzgârda hafifçe titredi.

Kâğıdın rengi bir kararın değil, bir gerçeğin rengiydi:

Gregor Ülkesi ona kapılarını açmamıştı.

Binadan uzaklaştıkça içerideki soğuk

hava teninden değil, ruhundan çekiliyordu.

Ama yerini başka bir soğukluk aldı: İnsan, ancak kendi ruhunda bu kadar dışarıda kalabilirdi.

Sokağın köşesindeki küçük emanetçi, şehrin kalabalığına yüzünü dönmüş eski bir kulübe gibiydi.

Haşmet içeri girdiğinde kapıdaki çan ince bir ses çıkardı.

“Ne oldu abi?” dedi emanetçi, gözlüğünün üzerinden bakarak.

Haşmet telefonunu alırken cırt cırtlı cüzdanında birkaç bozukluk şıngırdadı.

Tam çıkmak üzereyken vitrinde duran küçük bir şey dikkatini çekti:

Kırmızı kabuklu, tahta bir oyuncak kumbara.

Üzerine küçük bir nehir resmi oyulmuştu.

Haşmet uzun süre baktı ona.

Bu kadar basit bir eşyanın bile insanın içini dalgalandırması garipti.

Belki de insan, kendisi için kapanan kapıların ardından başkaları için küçük bir kapı açmak isterdi.

“Bu ne kadar?” diye sordu.

“Ver abi bir şeyler işte,” dedi.

Haşmet başını eğdi, sessizce ödedi.

Bir elinde kumbara, diğer elinde kırmızı kâğıt...

Dışarı çıktığında hava hâlâ soğuktu.

Kumbarayı cebine yerleştirdi.

Üzerindeki küçük nehir çizgisi, onun için yalnızca bir çizik değil, uzak bir

umudun ince bir iziydi.

Gregor’a gidemeyecekti. Aslında tek derdi kızının da hayattaki tek derdinin hamburgerinin sosunun ne kadar olmasıydı.

Ama kızına götürdüğü bu küçük hediye, gitmesi gereken yere işaret ediyordu:

Eve.

Haşmet başını kaldırdı, derin bir nefes aldı.

Kırmızı kâğıdı katladı, fırlattı. Yürüdü.

**20.11.2025
ANKARA**

EDİTÖR:
KEVSER ÖZDAMAR

Bir Ürkünç Anı (II)

Hakan Bahçeci

"Bilirsiniz, anlamlandırılmayan şeyler korkuya neden olur. Taşlar ve ağaçlar başka şeylere benzer, benzetilir. Hayal gücünüz için şanssız; onu yaratıcılığınızda kullanın. Tanrı'ya kızı için yalvarıp duruyor; ağaca eğilir ve Linda'nın ormanda bir yerde olduğunu bildiğini söyler."

O gece o evde kaldım. Gece boyu uyuyamamıştım; nerede olduğumu tam olarak bilmiyordum. Anlamsız bir korku vardı yüreğimde. Kadın, benden önce uyumuştü. Yukarıdan gelen fısıltılar duydum, dinlemeye çalışıyordum.

— İyileşecek ve bana tekrar örgüler öreceksin, değerli kızım. Yaraların iyileşecek ve tekrar koşmaya başlayacaksın. Seni soranlar var, sağlığını merak edenler var. Ben seni iyileşene kadar kimselere göstermiyorum. Akıllarında iyi kal, hiç değişmemiş bir ruh ile çık karşılarına. Şimdi uyu, değerlim. Yarın sabah seni bir yabancı ile tanıştıracacağım. Kızma; hemen önceki hâlini bilmeyen biri. Benim kızım böyle de öpülmeye, sevmeye layık. Temiz hava alman için yarın da dışarı çıkaracağım. Hadi uyu artık. Ona senden bahsetmemi ister misin?

— Şehre dönecek miyiz,

anne?

— Evet, evet. Sonbaharda oradayız. Dinlen, kuzum.

— Zavallı kadın... Adice yargılarımdan nefret ediyorum. Fedakâr bir kadın; kızı ve sağlığı için burada. Ama... Ama ruhum... O şey aklımdan çıkmıyor. Aklım ikiye bölünmüş. Gerçekten hayal mi görmüştüm, yoksa...

Sabah oldu. Kahvaltı masasına oturduk.

— İzin verin gideyim. Ailem bugün gelebilir. Hafta sonları beni ziyaret ederler. Ve sanırım haklısınız, hayal gördüm zannedersen. Her yer

ağaç; hak verirsiniz, burada büyümlü bir orman hissi var. Sizlere verdiğim zahmet için beni bağışlayın.

— Sık sık gelin, bayım. Biraz zor bir yol ama olsun; yine de uğrayın.

— Dün ilk gelen ben değilim demiştiniz bu eve ve aynı şeyi gördüğünü iddia eden başkaları vardı sanırım.

— Nedenini bilmem, bayım. Evet, burada bir tılsım var demek ki. Dua edin ve biz de edelim ki Tanrı insanlara yardım etsin. Bilirsiniz, anlamlandırılmayan şeyler korkuya neden olur. Taşlar ve ağaçlar başka şeylere benzer, benzetilir. Hayal gücünüz için şanslısınız; onu yaratıcılığınızda kullanın.

— Teşekkür ederim, Esham Hanım. Kızınızı neden getirmediğiniz? Size yardım edebilirim, aşağı indirmeniz için.

— Ona söyledim ama reddetti. Kahvaltısını yanına çıkardım. Seslenin isterseniz.

(Önce kendi seslendi.)

— Linda, Linda...

Yukarıdan ses gelmiyordu.

— Uyumuş olmalı, bayım. Gidip bakayım, izninizle.

— Sizinle gelmek istiyorum.

— Gerek olduğunu zannediyorsanız yanılıyorsunuz, bayım.

— Dün akşam söylediklerinizi işittim. İzin verin geleyim.

— Tanrım, siz ciddisiniz... Ona sizin

tanışmak istediğinizi söyleyeceğim. Bekleyin burada, ne olur beni bir anne olarak mahcup etmeyin. Şüphesiz çocuklar annelerinin yanında değerlidir.

— Peki, dediğiniz gibi olsun.

Çayımı yudumluyordum. Kadın yukarı çıktı.

— Linda kızım, uyan hadi.

(Yukarıyı dikkatle dinliyordum.)

— Bak, aşağıdaki beyefendi sizinle tanışmak istiyor.

— Onunla tanışmak istemiyorum, hayır.

— Kızma ama seni indirmeliyim.

— Ama ben istemiyorum, genç bir kızın reddini kabul etmeyecek kadar kaba bir adam bu.

— Peki, kızım ama aşağı taşıyayım seni, kırma yaşlı anneni.

O sırada yukarı doğru çıktım. Merdivenlerden gelen sesi duymuş olmalı ki kadın hızlıca odanın kapısını kapadı ve aralıktan bana aşağı inmemi, neler yaptığımı, kabalık ettiğimi, dinlenmeye başladığımı söyledi. Kızı Linda da aynı şekilde seslendi.

— Ben sadece aşağı taşımanıza yardım edecektim Bayan Linda, anneniz yaşlı bir hanımefendi.

— Hayır hayır, anlayış yoksunu bir insan ile tanışmam.

Bunun üzerine tekrar inip sandalyeye oturdum. Etrafa bakınıyordum; erkek kravatları, Linda'nın küçüklük fotoğrafları, ailenin birlikte çekildiği

fotoğraflarla doluydu salon. Fotoğraflardan birine dikkatlice baktım. Kadının tek çekildiği bir fotoğraftı. Daha da dikkatli bakınca ormandaki hayaleti görüyordum sanki; kadının yüzünde, gözleri aynı onun gibi, yüzü solgun, boyu çok uzundu. Tekrar önüme döndüm.

Kadın utangaç bir şekilde aşağı indi, yüzü kızarmıştı.

— Kusurumuza bakmayın bayım, biri gelince öyle davranıyor. Anlam veremiyorum, inanın utandırıyor bizi.

— Sorun değil, inanın anlıyorum. Genç bir kız o.

— Esham Hanım, eşiniz nerede? Onu göremedim.

— Bugün gelir. İnanın tanımak istemezsiniz; huysuzun ve ruhsuzun tekidir. Şehre erzak almaya gitti bayım. Kızıyla hiç ilgilenmiyor, bir bilerseniz.

İki dizini birbiriyle birleştirdi ve ellerini aralarına koydu, başını öne eğip ağlamaya başladı. Hızlı ve nefes almadan sürekli ağlıyordu. Korkmaya başlamıştım. Duraksamadan, sesli sesli ağlıyordu. Arada Linda'nın sesini duyar gibi oluyordum; yukarıdan geliyordu ama kulağımın dibinden geliyormuş gibi... Sorduğuma pişman olmuştum. Akıl alır gibi değil; nasıl ağlıyordu öyle... Bütün yük benim üzerimde, bizi bırakıp gider huysuz adam, inanın ondan nefret edersiniz tanırırsanız.

Kadın bunları anlatırken o sırada aklıma bir şeyler geldi, ürperdim. Kadının köpeği halının üzerindeydi; içeri ne zaman geldi görmemiştim. Bana dün gördüklerim için köpek olabileceğini söylemişti ama köpek ben içerideyken dışarı çıkıyordu. Yaşlı kadın aklını kaybediyor olmalıydı. İyi de köpek değilse neydi o şey, o şeytan... Korkuyordum, elim titredi bir an ve çayı döktüm. Telaşla bardak yere düştü. Anlamış olacak ki:

— Köpek kont camdan girmiş içeri, pis şey, diye söylendi.

Bardağı almak için yere eğildim. Masanın altında, tabanı kalın en az yedi sekiz santim olan ve bayağı geniş, tahta tabanlı bir ayakkabı gördüm. Tanrı aşkına bu şey de neyin nesiydi öyle... Korktuğum belli oluyordu.

O sırada Mesih kurtarıcı geldi. Ruhumun karmaşası ve içinde bulunduğum korkunun tanımını olamaz. Kapı açıldı. Mesih dediğim kişi kadının kocasından başkası değildi. İyi giyimli, geniş omuzlu bir adamdı. Başında şapkası vardı ve uzun bir kaban giymişti. Bu kadar yol ve dikenli patika geçmesine rağmen elbiselerinde buruşma veya toz yoktu. Şapkasını çıkarıp servanta astı. Beni görmüştü ama hiç farkında bile değilmiş gibi davranıyordu. Yavaş hareket ediyor ve masaya bakıyordu. Bu alımlı adamdan çok o sırada Esham adlı tuhaf kadının davranışları daha çok dikkatimi

çekmişti.

Kocası içeri girer girmez ayağa kalktı ve hızlıca duvara yasladı sırtını. Nefretle bakıyordu kocasına. Birden yine ağlamaya başladı; yerlere yatıp tekrar kalkıyor, elleriyle bir şeyler yapıyor, anlamsız sesler çıkarıyordu. Delirmiş gibiydi.

— Lanetli pislik, evin değil burası, diye çığlık atıyordu.

Aklıma ormandaki şeytanın adam olabileceği geldi ama aklıma yatmıyordu. Adamın yüzüne bakınca fikrim değişiyordu. Masadan kalktım, geri çekildim, titriyordum. Kadın çığlıklar atmaya başladı. Adam soğukkanlılıkla kadını sardı. Adamın dizlerinin üstüne çöküp ellerini aynı ormandaki şey gibi havaya kaldırdı. Bana doğru baktı. O bakış... Bu yüzü hatırlıyorum. Birden üzerime atıldı.

— Kızımı rahat bırak!

Adam kadını var gücüyle yakalayıp yere attı.

— Uzak dur adamdan!

— Sakin olun bayım!

Kadın lanetler okuyor ve sonra dua ediyordu. Adam yanıma yaklaştığı vakit kadın birden masanın altından iri ayakkabıları çıkarıp hızlıca giydi. Kanım çekilmişti. Masadaki elbiselerin altından yeşil kukuletasını çıkarıp hızlıca üzerine geçirdi. Yüzü korkunç bir hâl almıştı ve uçar gibi büyük adımlarla, ürkütücü, insanın ödünü koparan adımlarla ormana koştu.

Adam beni masaya davet etti.

Nefes nefeseydim. Benim aksime sakin duruyor ve sakinleşmemi bekliyordu.

— Anlatın bana beyefendi, neler oluyor burada? Kızınızı görmek istiyorum. Bu kadın kızınıza işkence ediyor, aklını yitirmiş. İnsan değil buna inanmak çok zor.

— Kızım Linda'dan bahsediyorsunuz, öyle değil mi?

— Evet bayım, evet. Ona bakmalıyız.

— Kızımız öleli yıllar oldu. Linda yok.

— Delirmemek elde değil. Siz de eşiniz gibi deli olmalısınız. Tanrı aşkına onu duydum, onunla konuştum bayım. Şimdi yukarı çıkıp ona bakacağım.

Adam elimden hızlıca tuttu.

— Oturun lütfen.

— O öldü bayım.

Adamın gözleri hüznü ama ciddi bir inandırıcılığı vardı. Ona inanmak üzereydim. Geri oturdum.

— Anlatın bayım, her şeyi olduğu gibi anlatın.

— Kızım Linda'yı on iki yaşında kaybettik. Buradan bayağı uzak olan V. şehrinde evimiz, şehrin kenar mahallesi, sakin ve sessiz, ormanla iç içeydi. Çıkan bir yangında yanarak öldü. Evdeydi. Ormanın ateşi evimizi de yaktı. Ne yaptysak onu evin içinden çıkaramadık. Anlayamıyorum. Esham o günden beri asla eskisi gibi olmadı ve onun ölümünü kabullenemedi.

Yaşıyor o, yukarıda. Ona eşya bile aldırıyor bana. Bakıp getirdiklerime

“güzel elbiseler aldım” diyor. Yoksa kendine bir şey yapar diye korkuyorum.

— Bayım, ona kahvaltı çıkardığımı gördüm.

— Evet. Bir süre sonra Linda'nın kendisi oldu. Artık dayanılmaz bir hâlde. Kendisiyle mi yoksa kızımın mı konuşuyorum bilemiyorum. Bu yüzden sadece ara sıra kendisini görmeye gelirim. Birlikte yaşayamam, anlıyor musunuz?

— Peki, kıyafetler bayım, o ayakkabı, kukuleta, ayaklarınıza, ormandaki ağaç gibi eğilmesi...

— Tanrı'ya kızı için yalvarıp duruyor. Bunu Esham olduğu anlarda yapıyor. Ağaca eğilir ve Linda'nın ormanda bir yerde olduğunu bildiğini söyler. Onu vermesi için geleceğine inandığı için orada bekliyor. Ormanda oturmamız da bu yüzden.

— Siz bayım, nasıl oldu da bu eve geldiniz?

— Onu öyle görünce hızlıca kaçtım. Arkamdan koştu. Evin etrafında dolaşırken kendisi de eve girmiş olacak. Öylece beni içeri aldı.

— Bayım, onu anlayınız.

03.06.1987

Akşama doğru evden ayrıldım. Aynı ağacın altında durmuş, korkutucu bir boyla ve giysiyle, elleri havadaydı. Öyle ürkütücü bir hâli vardı ki ilk gördüğüm andaki korkuyu iliklerimde hissettim. Hiç aklımdan çıkmadı.

SON

ANILAR SANDIĞI

ZEYNEP MUNGAN YILMAZ

Saat 02.55'te odanın loş karanlığına uyandı. Göz bebekleri büyüyor göğsü inip kalkarken bedeni yatakta küçülüyordu. Sol kolu uyuşmuştu, parmaklarını kıpırdatmaya çalıştı ama hiç his yoktu. Her nefes alışında göğsü bir bıçak saplanıyormuş gibi yanıyordu. Hareket etmek isteyip edememek onu yordu. Gözlerini tekrar kapadı, sakinleşmek ve gevşemek için kendine zaman tanımalıydı. Gececekti, daha önce de geçmişti. Terden sıırıslam olmuş kıvrıcık saçları alınna, ensesine yapışmış darmadağın olmuştu. Beyninin içinde uğultu gibi yükselen bir kargaşa vardı.

Kendine geldiğinde, hızlıca yataktan çıktı. Ev, apartıman hatta tüm mahalle sessizdi. Salona geçti. Pencerenin önünde kumaşı hafif solmuş eski bir koltuğa oturdu. Sehpanın üzerinde çay lekeleriyle unutulmuş çizimler vardı. Yarı aralık perdelerden dışarıdaki sokak lambasının solgun ışığı içeri süzülüyor, mobilyaların gölgeleri duvarlara vuruyordu. Duvardaki saate baktı: 03.02. Havanın durgunluğu zamanın durmuşluğunda hissediliyordu. Eline aldığı sigara paketinden bir dal çıkarıp ucunu parmaklarının arasında düzeltti, dudaklarının arasına yerleştirdi. Eli çakmağa giderken duraksadı. Pencerenin buğulu camına yansıyan silüetiyle göz göze geldi. Donuk gözleri, solgun yüzü, içine çökmüş

“Yıllardır omuzlarında taşıdığı emanetin aslında yükten çok bir bağ olduğunu fark etti. Bağ koparsa yıkılır sanmıştı oysa bazen bağ gevşeyince insan ayakta kalabiliyordu.”

yanakları ona bakıyordu.

Sabaha karşı uyuyakaldığı koltukta gözlerini araladı, hava ağır ve griydi. İstanbul, her zamanki gibi nefes alıp vermeye başlamıştı. Birsen, gri paltosuna sıkıca sarınıp kendisine emanet edilene doğru yola çıktı. Günün soğuğu içine işliyor, caddelerdeki araba kornaları beynini zonklatıyordu. Bayraklarla donatılmış sokakları görünce bugünün 23 Nisan olduğunu hatırladı. Küçüklüğünün çocuk bayramlarına gitti aklı, içinde hüznle karışık bir neşe hissetti. Anne babasının elini tutmuş, kırmızı beyaz kıyafetleriyle tören alanına yürüyen o kız çocuğunu gördü.

Saat sekiz. Süleymaniye Külliyesi'nin gölgesinde, tarihin yüküyle yüzleşmeyi göze almış meşhur pasajın içinde zamanla unutulmuş ama kendi halinde ayakta kalmaya çalışan bir manifaturacı dükkanı eski kumaşların naftalinle karışmış ağır kokusu eşliğinde kepenklerini herkesten önce açıyordu. Renk renk kumaş rulolarının, düğmelerin, dantellerin içinde adeta geçmişin kokusunu taşıyan bu mekân babasından yadigardı Birsen'e. Beş yıl önce Gölcük'ten dönerken geçirdikleri trafik kazasında hem annesini hem babasını kaybetmişti. Haberi aldığı anda Yerebatan Sarnıcı'nda ilk kişisel sergisinin hazırlıkları üzerinde çalışıyordu. Yirmi bir yıl öncesinin bedeninde, zihninde ve ruhunda açtığı yaraları daha yeni yeni iyileştirmişken her şey başa mı dönecekti Birsen için. Babası vefat edince herkes manifaturacı dükkanının kapanacağını düşünürken Birsen, bu tarih kokan mekânı yaşatmaya karar vermişti. Her sabah erkenden dükkânı açar, ahşap raflara özenle dizilmiş kumaşlara şöyle bir göz atar, babasının zamanından kalma eski bir kahve fincanına kahvesini koyar ve dükkânın önüne minik bir sehpa yerleştirirdi. Solgun yüzü, yorgun bedeni her sabah burada can bulur, çiçek açardı. Gelen geçene selam verir, "Bugün nasılsınız?" diye

sorardı. Bazıları sırf onunla iki laf etmek için uğrardı dükkâna. Dükkân sadece kumaş satmazdı, Birsen'in gözünde orası anılar sandığıydı. Ayakta kalabilmek için geçmişini ayakta tutmak zorunda olduğuna inanıyordu. Her iplik, her makas, babasından kalan bir hatıraydı. Bir gün biri çıkıp da o pasajı yıkmaya kalkarsa, asıl yıkımın o duvarlarda değil, Birsen'in yüreğinde yaşanacağı kesindi.

Öğlene doğru törenden çıkmış çocuk sesleriyle dolmuştu boş pasajın içi. Günün ikinci kahvesini yudumlarken kulaklarında yine sabahki uğultu yankılandı. Gündüzleri de mi duymaya başlamıştı bu sesleri? Birden büyük bir sarsıntıyla yalpalandı, bu bir sanrı değildi. Dükkanlardan çıkanların sesleri sallanan duvarlara çarpıp boşlukta kayboluyordu. "Kaçm... Deprem oluyor..." Oturduğu yerde donup kalmıştı; uğultular, bağırışlar kafatasının içinde dönüyor, midesine taş gibi oturuyordu. İçini kaldıran bir bulantıyla öğürdü. Sıkışmış göğsüne elini bastırıp yere kapandı.

Çıglıklar... karanlık... toz... üstünde betonların ağırlığı... ufak bir ışık aydınlatıyordu karanlığı ama sesi çıkmıyordu. Üç gün sonra baygın bir halde enkazdan çıkardıklarında gözünü açar açmaz başucunda annesiyle babasını görmüştü ve o günden sonra her sabah, her gece

annesiyile babasının yanında açtı gözlerini. Yirmi altı yıl önce bir yaz tatilinde kuzenleriyle olmak istemiş ve ailesi Birsen'i amcasına bırakıp İstanbul'a işlerinin başına dönmüştü. Nerden bilebilirlerdi ki 17 Ağustos gecesi cehennemi yaşayacaklarını. Üç gün sonra tekrar hayata döndüler kızları enkazdan çıkınca. Bir daha hiç bırakmadılar kızlarını ta ki beş yıl öncesine kadar. Yine Gölcük... Zorunlu bir akraba ziyareti... Kaybettiği amcasının yaşayan tek çocuğu, o gecenin o evden kurtulan üçüncü kişisi kuzeni Serpil'in kız isteme merasimine gideceklerdi. Baba yarısı amcanın göreviydi orada bulunmak. Gelmek istememişti Birsen, gidememişti bir daha Gölcük'e. "Siz gidin, otuz beş yaşındayım, birkaç gün yalnız kalabilirim, abartmayın artık iyiyim," demişti gülerek, bu sefer son kez vedalaştıklarını bilmeden.

"Birsen... Birsen... Kızım kalk, geçti bitti, hadi kızım!" Komşu esnaflardan birinin sesiyle kendine geldi Birsen. On iki saniye mi geçmişti sadece? Osman Amca'nın yardımıyla güçlükle ayağa kalktı, bir süre kapı önünde oturdu. Herkes kepenk kapatıp pasajı boşaltmaya başlamıştı ama o, "gitmiyorum buradayım, dükkânı bırakamam," diyerek direniyordu. Yapma etme kızım, şimdi çikalım sonra gelirsin," dedi yan dükkânın sahibi Osman Amca.

Dinlemedi. Biliyorlardı Birsen'i, bir kere hayır dediyse kimse değiştiremezdi fikrini. Akılları onda kalsa da çıktı gitti tüm esnaf, pasajı Birsen'e emanet ederek. Birsen bir süre sonra dükkâna girdi. Beynindeki uğultuları susturacak tek bir şey vardı, uzun zamandır açmamıştı kasayı; söz vermişti ailesine kurtulacaktı bu ilaçlardan, kurtulmuştu da ama şimdi sakinleşmeye, uyuşmaya ihtiyacı vardı. Bir süredir geri gelmişti tüm korkular, kaygılar, gece uyanmaları. Her sabah sanki deprem sabahına uyanıyordu ama bu sefer onu sakinleştiren annesi babası yoktu yanında, hâlâ alışmamıştı yokluklarına. Gece kâbusları yetmiyormuş gibi şimdi de gündüz vakti gerçek kâbusu yaşamıştı. Evde elinin altında olmasını istemediği için dükkândaki kasada sakladığı ilaçlarını çıkardı, sebilden doldurduğu bir bardak suyla içti sakinleştiricisini. Tekrar dükkânın önüne çıktığında pasaj içinde kimsenin kalmadığını, korkudan kaçıp gidenlerin düşürdükleri eşyalarını gördü. Oturdu sandalyesine tekrar, yere devrilmiş kahve fincanını kaldırdı, koydu masaya. Daha iyiydi, neden burada durduğunu merak etti, 'herkes çıkmış gitmiş canımı kurtarmıştı, ben burada ne yapıyorum?' diye sordu kendi kendine. Yıllanmış pasajın tepeme çökmesini mi bekliyorum yoksa geçmişin mi, yıllar sonra aynı şeyleri

yaşamak için mi çabaladım bunca yıl? Geçmişin altında kalmak mı, geçmişini dönüştürerek geleceğe taşımak mı? Beyninde çakan bir şimşekle geri girdi içeri, kasadaki tüm ilaçları çıkarıp sırt çantasına koydu, yerlere düşmüş birkaç top kumaş tezgâhın üzerine kaldırdı, yerlerine yerleştirmeden çıktı dükkândan. Kapıyı kilitlerken başını yukarı kaldırıp dükkânın üzerindeki yazıya gülümsedi. “Geçmez sanırsın, geçer.”

Pasajın içinden çıkarken dışarıda hâlâ bir kargaşa vardı, tüm esnaf meydanda toplaşmış ne olabileceğini konuşup duruyorlardı, her kafadan bir ses çıkıyordu. Birsen uzaktan tanıdık bir yüz ararken Osman Amca’yla Mehmet Amca’nın ona seslendiğini duydu. Yanlarına gittiğinde “Ah kızım şükür çıktın oradan, bir de senin için korktuk be kızım! İyi misin?” diyen Osman Amca’nın elini öptü, “İyiim amcam iyiim, geçti.” dedi içten bir gülümsemeyle. “Sen bize babandan yadigârsın Birsen kızım, yalnız değilsin, sen git evine yat dinlen, erken gelme sabahları, ben açarım dükkânı merak etme.” diyen Mehmet amcasına sarıldı. Gözlerinden dökülen yaşlar minnetinin nişanesiydi. “Beni merak etmeyin, iyiim.” diyebildi sadece. Kalabalığın arasında ilerlerken ayaklarının altındaki taşlar yerinden oynamış gibiydi, zemin hâlâ karar verememişti duracağı yere. Tek

birakılmış bir ayakkabı, ters dönmüş bir oyuncak bebek, yerlere saçılmış alışveriş çantaları... Her bir eşya biraz önceki panikten arta kalan cümleler gibiydi. Hava keskin bir toz kokusu taşıyordu, hafızayı dürten bir koku. Ailesini, babasının emanetini, yaşadıklarını düşündü. Yıllardır omuzlarında taşıdığı emanetin aslında yükten çok bir bağ olduğunu fark etti. Bağ koparsa yıkılır sanmıştı oysa bazen bağ gevşeyince insan ayakta kalabiliyordu. Birsen derin bir nefes aldı, göğsü indi kalktı, ritmini kendi seçti. Meydandaki ağaçların yaprakları usulca sallanıyordu, onlar da sarsılmış ama köklerinden kopmamıştı. Kalabalığın uğultusu giderek gerisinde kaldı. Geleceği düşündü. Gelmesinden neden bu kadar korktuğunu bilmediği geleceğini. Evinin sokağına geldiğinde yüzlerinden kaygı çığlıkları duyulan 23 Nisan çocuklarını gördü. Oysa her şey ne güzel başlamıştı, telaşlı bir bayram sabahı, en güzel kıyafetleriyle çıkmışlardı meydanlara; söylemişlerdi umut dolu şiirlerini, şarkılarını. Sonra... Sonrası sarsıntı, toz, duman... Hayat ve gerçekleri... Birsen’i korkutan gelecek değil, bilinmezlikti; İlk kez bilinmezliğe karşı bir merak belirdi içinde. İlk kez geleceğin gelmesine izin verebileceğini düşündü.

ÂŞIKLAR

Serenay Özkan

"Bir bakışla sevilen yüzler topraktan ibaretti. Ne olurdu her şeyler çıkan topraktan sevilen yüzler yeniden çıksaydı?"

Hava çoktan kararmış, hayvanlar ahırlarındayken öten kuşların sesini ulumalar almış.

Tahta evi aydınlatan tek şeydi mumlar. Mavi tükenmez kalemimle siyah deri küçük defterime çimlerde yazdığım manileri yeniden yazıyorum.

Ormanların çevirdiği bu yerde yaşam pek basit pek zahmetli olurdu. Gece uluyan kurtların, kiraz ağaçlarındaki baykuşların sesi evi inletirdi.

Günün ilk ışıklarıyla sabah telaşını bitirdiğimiz gibi ben ve Hülya otobüsle kasabanın merkezinde indik.

Yazın her yer hareketli kışınsa ölüm insanları kovalıyor gibi sokaklar bomboş olurdu bu yerde.

Günlerden perşembe. Bugün kasabanın pazarı var. Hülya'nın babası da açmış tezgâhını. Az da değildir bu yaşlı bunak. Geçenlerde sütü suyla karıştırıp satmış bizim köyde. Tabii yine herkes hiçbir olmamış gibi yine sütünü alıyor.

Merkezdeki kahvehanenin önünden geçerken gözlerimin buluştuğu yeşil gözler dün gibi aklımdaydı.

Sarıya çalan kıvrık saçları, genç vücuduyla karşıma dikilen bu genci artık göremiyorum. Eh! Köyde işler bitmek bilmezken Perşembeleri pazarda dolaşmak olmaz da ondan. Hele ikide bir gelip beni isteyen köyün ahmakları yok mu deli ederlerdi beni. Oysa tek taraflı sevginin anlamsızlığını bilmeyen var mıdır?

Kasabalı genç de az değilmiş. Dün beni otobüsçü Ahmet'e sormuş. Tabii adımı bilmediğinden ancak köyümün adını öğrenilmiş. İnsan her gün gidip geldiği yolları unutacak değil ya! Bunu da Hülya'dan öğrendim. Çatlak babası dün evde genç bir adamın şoföre otobüsün nereye gittiğini sorarken duyduğunu konuşmuş. Az değildir demiştim. Otobüs geldiği gibi ilk koltuğa oturur.

Yine akşam vaktiydi. Çok iş olmadığından günü erken bitirdiğimizde köy balkonundan bizim eve bir taksinin yanaştığını gördüm. "Aha!" dedim. Yine geldi evlilik isteyen bir ahmak! Sıkıla sıkıla indim merdivenleri. Kahveleri yaptım ve oturma odasına indim. Kahveleri ikram ederken gençle bir anlığına da olsa göz göze geldik.

Kahveler içildi, sohbetler edildi. İstemeler başladı.

Bir fırsatını bulup eve gelen her görücüye yaptığım gibi bu delikanlıyı da köşeye çektim. Evlenmek istemiyordum. En azından insan sevebileceği biriyle evlenmeli diyenlerdendim. Bunu söylediğim gibi gencin gözleri parlamaya başladı. Kaybedilen bir eşyayı bulduğumuz zaman seviniriz ya işte öyle.

Bir anlığına gözleri tahta evin loş ışığıyla birleşti.

"Sen O'sun!" Dedi. "O gün gördüğüm kız. Her Perşembe günü gözlerimin

seni nasıl aldığını, gece rüyalarımaya girdiğini bilemezsin."

Perşembe günü kahvenin bahçesinde servis yaparken gördüğüm gençti bu. Şimdi taşlar yerine oturuyordu.

Böylelikle önce isteme sonra kına derken Bahar'ın en güzel gününde evlendiler.

Başta her şey güzelken ardından parasızlık ve hastalık vurdu bu genç adamı. Para kazanılırdı elbet. Yeter ki insanın aklı yerinde olsundu.

Adam artık her şeyi unutuyordu. Vücudu da iyiden iyiye çökmüş, saç sakalı halsizlikten ve bakımsızlıktan birbirine dolaşmıştı. Nefesini bile zor alıyordu.

Arada yavaş da olsa kasabanın meydanına çıkar kahvedeki eski dostlarıyla sohbet ederdi.

Mart ayı gelmiş, çiçekler açmış, kasaba yeşile boyanmışken adam hatırladı birden. Mart ayında evlenmişlerdi.

O gün ilerideki çiftlerden sarkan kırmızı, pembe güllerden kopardı. İki-üç gülü kopardığı gibi güllerin pembeliğine daldı. Ne de güzeldi karısı hele ilk evlendiklerinde. Gülün pembeliği de karısının yanaklarını hatırlatmıştı ona. Her kadın gibi onun da haklıydı elbet Mart ayında bir gül almak. Hele bir de evlilik yıldönümüyse.

Saplarından tuttuğu güllerle kasabanın ana yolunda yürüyor da yürüyordu. Yaşlılıktan sesleri de iyi duymuyordu. Öyle ya arkadan gelen tırım sesini bile duyamamıştı.

Adam öldü. Kadınsa her martın birinci günü ona güller getiriyor. Bir bakışla sevilen yüzler topraktan ibaretti. Ne olurdu her şeyler çıkan topraktan sevilen yüzler yeniden çıksaydı? İşte böyleydi artık bizim âşıklar.

PENCERELİ GEÇMİŞ ZAMAN

YUSUF KARA

Hatice Hanım, pencerenin önündeki oymalı ceviz sandalyede, dizlerine serdiği yün şalın sıcaklığına rağmen hafifçe ürperdi. Camın hemen önündeki tel kafeste, parlak sarı tüylü, yaramaz 'Can' isimli kanarya tiz bir melodi tutturmuştu. Hemen yanındaki, daha ağırbaşlı ve sessiz 'Yadigâr' ise başını kanadının altına sokmuş, bir zamanlar hayatının neşesi olan o koşuşturmalı, gürültülü günlerin aksine, evi saran sessizliğin melodisini dinliyordu. Güneş ışığı, pencereden süzülüp tozlu havada dans ederek eski parkelerin üzerine düşerken, Hatice Hanım bakışlarını sokağa dikti. O an, karşı kaldırımdan elinde rengârenk balonlarla koşan bir kız çocuğu geçti. Hatice Hanım'ın kalbi, beklenmedik bir heyecanla hızlandı; sanki o küçük kız, yirmi beş yıl öncesinden kopup gelmiş bir anıyı taşıyordu. O heyecanlı, genç anne Hatice'yi, sırtında çantası, elinde ekmek poşetiyle aceleyle eve koşan o güçlü kadını... İçinde aniden bir kıpırtı belirdi; geçmiş, camın buğulu yüzeyinde canlanmaya başlamıştı. Gözleri, cama yansıyan kendi siluetinden sıyrılıp, karşı komşunun balkonunda asılı duran küçücük bir bebek önlüğüne takıldı. Bir tebessüm yayıldı yüzüne. O önlük, Hatice Hanım'ın en büyük oğlu Ali'nin üniversite sınavına hazırlandığı o

uykusuz geceleri, küçük kızı Elif'in ateşlendiği günlerdeki çaresizliğini ve ortanca oğlu Murat'ın okulda kırdığı camın parasını ödemek için günlerce yaptığı fazla mesaileri getirdi aklına. Üç canı tek başına büyütmüş, ne bir eğlenceden ne de kendi gençliğinden arta kalan bir şey olmadan, omuzlarına yüklenen her zorluğun altından dimdik kalkmıştı. "Ne günlerdi," diye fısıldadı, sesi kuru bir yaprak gibi havada asılı kaldı. O günlerin mücadelesi şimdi kalbinde tarifsiz bir gurur taşıyordu.

Ancak gurur, camdan yansıyan kendi kırışıklıklarıyla buluştuğunda, tadı buruk bir şerbete dönüştü. "Tek başıma başardım," diye düşündü, "ama

ne pahasına?" Çocuklar şimdi kendi hayatlarını kurmuşlardı; Ali yurt dışında, Elif uzak bir şehirde, Murat ise haftada bir telefon eden, meşgul bir adamdı. Hatice Hanım, o yıllarda hayatını sadece çocuklarına adamıştı. Bir komşusuyla kahve içmeye gitmek, bir akrabayı ziyaret etmek, hatta bir roman okumak bile "zaman kaybı" ve "lüks" olarak görülmüştü. Gözlerini pencerenin dışındaki hayata sabitledi. Bakışları içeride, tozlu kitaplığın en üst rafına kilitlendi. Orada, hiç açılmamış bir tuval ve kurumuş bir kutu yağlı boya duruyordu. Hatice Hanım gençliğinde heykel ve resim sanatına tutkuyla bağlıydı; elinin kil ve fırça değdiğinde nasıl da hayat bulduğunu kimse bilmezdi. Yeteneği vardı, bunu biliyordu, fakat babasız büyüttüğü üç çocuk, bitmek bilmeyen geçim derdi ve "Emekli memurun sanata ayıracak vakti mi olur?" diyen iç ses, o hayalleri bir kenara süpürmüştü. İşte kalbindeki en büyük burukluk buydu: Yaşamı boyunca hep başkaları için yaşamış, kendi gerçekleşmeyen rengini o tuvale yansıtamamıştı. İşte o anda, kalbinde iğneleyici bir pişmanlık baş gösterdi. Yaşamayı beklerken, hayat akıp gitmişti. O pencereden bakarak görmezden geldiği tüm o küçük anlar ve ertelediği büyük hayaller, şimdi koca bir ömür muhasebesi olarak önüne seriliyordu.

Çocukları büyüdü, yuvadan uçtu ve Hatice Hanım'a kalan tek şey, üç çocuk sesiyle doluyken bir an olsun fark edemediği bu derin yalnızlıktı. Omuzları çöktü, boğazına bir yumru oturdu. Pencerenin soğuk camına yasladığı alnında, geçmişin burukluğu kalıcı bir leke bırakacak gibiydi.

Ertesi gün, o buruklukla daha fazla yaşamak istemediğine karar verdi. Kafesleri aldı ve uzun bir aradan sonra ilk kez mahalle parkına yürüdü. Hava, kanaryalar Can ve Yedigâr için ilaç gibiydi. Bir banka oturdu, kuşlarının neşeli cıvıltılarını dinlerken yan bankta oturan, elinde dantel işi ve küçük bir muhabbet kuşu kafesi olan bir kadını fark etti. O kadının, tıpkı kendisi gibi, yüzünde geçmişin izleri ve gözlerinde benzer bir hüznün girdabı vardı. Adının Nur Hanım olduğunu öğrendiği bu kadın, sadece yalnız bir emekli memur değil, aynı zamanda ilerleyen yaşına ve hafifçe titreyen ellerine rağmen ruhunu asla terk etmemiş emekli bir ressamdı.

İlk buluşmanın ardından, o günkü hüznüleri, ortak bir dil bulmuştu. Parkta, bankta ya da birinin evinde, Hatice Hanım ve Nur Hanım'ın görüşmeleri sıklaştı. Birbirlerine anılarını, pişmanlıklarını ve kendi olamama kaygılarını anlattılar. Nur Hanım, bazen hastalıktan yorgun düşse de, Hatice Hanım'a hep ilham veriyordu. Saatlerce fırça teknikleri,

ışık-gölge oyunları ve renklerin ruh halleri üzerindeki etkisi üzerine tartıştılar. Hatice Hanım, gençliğinde rafa kaldırdığı o sanatsal coşkuyu, Nur Hanım'ın yarım kalmış resimlerinin başında yeniden buluyordu.

Bir akşam, Hatice Hanım, gençliğinde o tuvali açamamış olmanın derin pişmanlığıyla içini dökerken, Nur Hanım, elini Hatice Hanım'ın omzuna koydu ve hayatlarının dönüm noktası olacak sözü söyledi:

"Haticeciğim, unutma! İnsan insanın zehrini alır."

O an, Hatice Hanım'ın boğazındaki yumru çözüldü. Yalnızlık, evinin penceresi kadar soğuk ve geçirimsiz değildi artık. Hayat akıp gitmişti, evet, ama yaşamayı beklerken akıp giden o hayatın telafisi belki de şimdi, yeni bir dostluğun sıcaklığında ve yarım kalan sanatın sesinde filizlenecekti. Nur Hanım, Hatice Hanım'a fırçaları tutmayı, renkleri karıştırmayı öğreterek Hatice Hanım'ın içindeki o sanatsal kıvılcımı yeniden alevlendirdi. Hatice Hanım, o gün pencereden içeri sızan güneş ışığıyla birlikte, ruhunda biriken burukluğun yavaşça eridiğini hissetti. Yeni bir misyonu vardı; kendi yapamadığını çocuklarına aktarmak. Telefondaki rehberini açtı ve sırayla Ali'yi, Elif'i ve Murat'ı aradı. Sesi, yıllardır ilk kez bu kadar berraktı ve bu kadar sevgi doluydu.

"Canım oğlum," dedi Ali'ye, sesi

titreyerek, "İşlerin çok yoğun biliyorum, ama ne olur, ne olur hayallerine koşmaktan vazgeçme. Ne seni, ne de kendi hayatını bir sonraki güne erteleme. Seni çok seviyorum." Elif'e ise, "Kızım, o resim kursuna hemen yazıl. Şimdi gitmezsen, sonra çok pişman olursun. Sen yaşamayı beklerken, hayat akıp gider," diye fısıldadı.

Her bir çocuktan duyduğu şaşkınlık ve sevgi dolu sesler, Hatice Hanım'ın ruhunda yarım kalan her şeyi tamamlayan en güzel melodiydi. O an, pencereye baktı. Karşıda uçan bir kuşun özgürlüğü, artık kendi içindeki hafifliği yansıtıyordu. Çocuklarının mutluluğunu besleyen nasihatleri söyledikten sonra, telefonu kapattı ve oturduğu yerde gözlerini yumdu. Mutluluğu, artık dışarıda bir yerde değil, ruhunda hissediyordu.

20/11/2025

İşim Gücüm

Seçkin Bilgen

"Fikirlerim değişmezdi ama minnettar kalırdım kendilerine şu an çok ihtiyacım olan ilgi ve alakayı bana bonkörce bahsettikleri için."

Tebliğcilerin meyhanenin girişinden seslenip seslenip gitmelerini izliyorum loş bakışlarla. Herkese iyi akşamlar dileyip, hemen gittiler ama internette gördüğüm videolarda içeri giriyorlardı genelde. Her zaman en kuytu yerleri niye seçiyorsam zaten oturmak için, girişte otursaydım belki onlara anlatma fırsatım olurdu. Beni kurtarma şevkiyle ilgi gösterirler, bembeyaz giysilerine tamamen zıt simsiyah sakalları ve gözleriyle bana bir sürü tatlı sözler söylerlerdi. Sarıklarına bakardım, belki dokunmama hatta okşamama izin verirlerdi. İçinde bulunduğum durumu konuşmak için toplandıkları yere davet alırdım mutlaka. Bir saattir önümde duran, yarısına bile gelemediğim şişeyi hiç görmemiş gibi yaparlardı bana güven vermek için. Fikirlerim

değişmezdi ama minnettar kalırdım kendilerine şu an çok ihtiyacım olan ilgi ve alakayı bana bonkörce bahsettikleri için. Halimi anlatabileceğim tek kişi günlerdir yoğun bakımda yatıyorken hele. Çıkacak gibi de görünmüyor yoksa ilk zırvaladığım şeyleri o benimle hep ciddi bir şekilde tartışırdı zaten, kimseye de hele tebliğcilere anlatma ihtiyacı hissetmezdim. Şu anda da, kurumumdan habersiz başka bir yerle görüşmemin kendimi o kadar da kötü hissettirmemesi gerektiğini bildiğim halde bunu ondan dinlemek beni rahatlatırdı. Ancak o büyük

bir düşüncesizlik yapıp, emniyet kemerini takmadığı için birkaç sıyrıkla atlabileceği bir kaza yüzünden ölümle yüzleşmeyi seçti. Tek arkadaşımın kendisi olduğunu bilmesine rağmen bu kadar düşüncesizlik akıl alır gibi değil. Hadi hayatın önemli değil de ya ben?

Tebliğcilerin de gidişleriyle iyice gerginleşip boğuk bir gürültüyle kalkıyorum masadan. Video oyunlarındaki ruhban sınıflarının, büyü güçleri bitince karanlığa karşı savaşlarında cesur olamamaları gibi onlar da içeriye girmemeyi tercih etmişlerdi işte. Güçlerini toparlayıp geri gelirler mi acaba diye düşündüğüm için kendime gülüyorum ayaklarımı sürüye sürüye yürürken. Sadece birkaç yudum içtiğim şişenin fahiş fiyatını ödeyip sokağa çıkıyorum. Şehrin bu kısmı akşam saatlerinde daha bir gri. Sıradan olmayan bir şeyler arıyorum etrafa bakıp birkaç dakika. Kumrular, hava kararmadan son kez uçabildiğimiz kadar uçalım dercesine oraya buraya uçuşuyor. Belki de sabaha kadar tutsun diye yiyebildikleri tüm uçan, zıplayan böcekleri yemeye çalışıyorlardır. Ardından gözümün iliştiği kağıt toplayıcıların çöpün arkasında gün sonu değerlendirmesi yaparken onlara baktığımı anlamasınlar diye telefonumun kilidini açıp kapatıyorum, tekrar tekrar. O sırada

yeni gelen bir müşterinin kapıdan çekilmem için kasıtlı çarpışıyla irkiliyorum. Homurdanıyor ve haklı, ama özür dilemiyorum. Ayağını sürüye sürüye yürüdüğü için kızıyorum hatta. Girişin sağ tarafında, meyhaneye hiç alakası olmayan rengi atmış ve kir kaplamış köpek balığı heykeline yaslanıp bir sigara yakıyorum bozuntuya vermeden. Öksürmeye başlayınca kısa bir süre iki büklüm kalıyorum, bu yüzden de yerde ters dönmüş bir böcek göz göze geliyoruz. Daha doğrusu göz bacaklara olabilir, bilmiyorum gözleri kim bilir neresinde.

Böceği incelerken yeni çalışma yerimde mutlaka kendime iyi bir arkadaş edinmem gerektiğini düşünüp tasarlıyorum kafamda. Şu anki ofisimdekilerle pek sohbetim yok, bir anda samimi davranmaya kalkarsam yıllardır görmedikleri hallerim yüzünden iyice gülünç duruma düşerim. Yeni insanları, yeni binayı, yeni hayatımı düşünüyorum. Biraz ağırlığımı verdiğimden köpek balığının alçısının çatladığını popomda hissediyorum, birazdan çökecek gibi. Kalkmaya ve eve doğru yol almaya pek niyetim yok, neye niyetim var sanki. O sırada birisinin adımlarını seslendiğini fark edip biraz abartılı şekilde sıçrayıp kendisine bakıyorum. Beni transfer etmek isteyen şirketin sorumlu müdürü, sanki görüşmemizin

ardından saatler değil de aylar geçmiş gibi hal hatır soruyoruz haddinden fazla samimi bir şekilde, beni içeriye davet ediyor sonra ama kibarca reddediyorum. Gün boyu çalışmamış gibi enerjisi yerinde, Yunanistan'a kadar yüzebilirim dercesine bakıyor hatta. İkimiz de saatler önceki kıyafetlerimizle. Beyaz gömleği, gri kravatı ve onunla uyumlu süveteri düzgün bir şekilde duruyor, benim de durumum jilet gibi hala. Mekandan henüz çıktığımı anlamıştır muhtemelen diye düşünürken ağzımdan neden çıktığımı hiç anlamadığım cümleler dökülmeye başlıyor birden. “Ufuk Bey, bu arada teklifiniz için çok teşekkür ederim ama reddetmek zorundayım. Şirketimi henüz bırakmak için doğru zaman olduğunu düşünmüyorum. Anlayacağınızı umuyorum. İyi akşamlar dilerim. Görüşmek üzere.”

MEVSİMLİK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

ÖYKÜMEN